

Stadsmonografie **Genk**

2003

Uitgave van

Project Stedenbeleid
Administratie Binnenlandse Aangelegenheden
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Markiesstraat 1
1000 Brussel
tel. 02 553 40 38
fax 02 553 40 31

Opgemaakt door

Sociaal Economisch Instituut (SEIN)
Limburgs Universitair Centrum
Universitaire Campus
3590 Diepenbeek
promotor Prof. Dr. Mieke Van Haegendoren
onderzoeker Ilse Goffin

en

Administratie Planning en Statistiek
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Boudewijnlaan 30
1000 Brussel

Verantwoordelijke uitgever

Guido Decoster
Directeur-generaal

Depotnummer

D/2003/3241/120

Productie

LS-Communication, Sint-Niklaas

Druk

Enschedé Van Muyswinckel, Evere

Stadsmonografie **Genk**
2003

Leeswijzer	1
1 Inleiding	5
Geschiedenis	5
Geografische ligging	9
Demografische evolutie	9
2 Een bereikbare stad?	11
Mobiliteit	13
Infrastructuur	13
Openbaar vervoer	17
Verkeerstellingen	21
Parkeerbeleid	21
Dienstverlening	25
De stadsdiensten	25
Genk op het internet	25
3 Een bruisende stad?	31
Demografie	33
Bevolkingsevolutie	33
Groen of grijs?	39
Doorstroming op de arbeidsmarkt	39
Niet-Belgen	41
Economie	43
Secundariseringsgraad	43
Tertiariseringsgraad	43
Handel	45
Toerisme	49
Economische vernieuwing	51
Sport en cultuur	53
Sport	53
Jongeren	53
Cultuur	55
4 Een veilige en gezonde stad?	61
Verkeersveiligheid	63
Ongevallen	63
Doden en zwaargewonden	63
Aantal lichtgewonden	65
Aantal zwaargewonden	65
Aantal verkeersdoden	65
Ernst van de ongevallen	67
De zachte weggebruiker	67
Criminaliteit	69
Geregistreerde feiten	69
Criminaliteitsgraad	69
Onveiligheidsgevoel	75
Mijdingsgedrag	75
Een gezonde stad?	79
Vrouwen	79
Mannen	79

5 Een leefbare stad?	81
Wonen in de stad	83
Bouwgrondprijzen	83
Woningprijzen	83
Netheid	87
Een rijke stad?	89
Mediaaninkomen	89
Inkomensverdeling	89
Leefloontrekkers	93
Werkloze jongeren	93
Een groene stad?	95
Openbaar groengebied	95
Recreatief groengebied	95
Afval	95
Milieuklachten	97
Historisch erfgoed	97
Leefbaarheid van wijken en buurten	99
Buurtproblemen	99
Inkomensverdeling	103
6 Een leidinggevende stad?	105
Onderwijs	107
Secundair onderwijs	107
Hoger onderwijs	109
Economie	111
Omzet	111
Investerings	111
Toegevoegde waarde	113
7 Een participatieve stad?	115
Verkiezingen	117
Participatie van vrouwen	119
Leidinggevende vrouwen in stedelijke diensten	119
Vrouwen in de gemeentepolitiek	119
Samenstelling van de gemeenteraad	121
Bijlage: facetbenadering	123
Verklarende woordenlijst	174
Bibliografie, bronvermelding	176

Leeswijzer

Deze stadsmonografie is een cartografische en sociografische weergave van de economische, fysische en sociaal-culturele situatie van Genk. Deze weergave gebeurt vanuit het oogpunt van de bewoners en de gebruikers. We maken hierbij gebruik van cijfers, statistieken en indicatoren. Meestal zijn deze gebaseerd op objectief meetbare omgevingsfactoren. Maar soms zijn ook meningen, opinies en belevingen opgenomen.

Genk wordt zowel doorheen de tekst als in de cijfergegevens steeds vergeleken met Vlaanderen in zijn geheel en met de groep van de dertien Vlaamse centrumsteden: Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout. Deze centrumsteden telden op 1 januari 2002 1.469.275 inwoners. Genk neemt met zijn inwonersaantal van 62.949 inwoners 4,3% van het inwonersaantal van de centrumsteden voor zijn rekening.

Behalve met Vlaanderen en de centrumsteden worden de cijfergegevens van Genk in de opgenomen tabellen ook vergeleken met een naburige stad. In het geval van Genk is deze vergelijkingsstad buurgemeente Hasselt met haar 68.771 inwoners. Om de leesbaarheid van de tekst te bevorderen is deze vergelijking echter niet in de tekst opgenomen.

De meeste opgenomen cijferreeksen beschouwen een periode van tien jaar: 1991–2000. Wanneer de periode waarover gegevens beschikbaar zijn korter is, wordt dit vermeld in de tekst. Recenter gegevens zijn echter ook opgenomen.

Alle cijfergegevens zijn samengevat rond kwaliteitstrefwoorden zoals bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid. Elk hoofdstuk draait rond zo'n trefwoord en wij stellen ons telkens de vraag in welke mate Genk aan deze kwaliteit beantwoordt. Wij overlopen nu kort de thema's die in deze stadsmonografie aan bod zullen komen.

Inleiding

Dit inleidende hoofdstuk situeert de stad Genk op historisch, geografisch en demografisch vlak. Hierbij beperken wij ons niet tot de laatste tien jaar maar gaan we verder terug in de tijd, zo mogelijk tot aan het ontstaan van de stad. Dit stelt ons in staat om de huidige gegevens in de juiste context te plaatsen.

Een bereikbare stad?

Steden worden gemaakt en kapot gemaakt door hun bereikbaarheid, wegeninfrastructuur en transport¹. Enerzijds is de ontwikkeling van de stad niet zonder gevolgen voor mobiliteitskeuzen en anderzijds bepalen de mobiliteitskeuzen de toekomstige ontwikkeling van de stad.

Hoe bereikbaar zijn onze steden? Hoeveel verkeer maakt dagelijks gebruik van de toegangswegen tot de stad? Hoe groot is de bereikbaarheid in de steden zelf? Zijn de verschillende transportsystemen op elkaar afgestemd, onder andere via een goed openbaar vervoer en een consequent parkeerbeleid?

Een heel andere vorm van bereikbaarheid betreft de toegankelijkheid van de stedelijke diensten. Zijn de openingsuren klantvriendelijk? Is de kwaliteit van de dienstverlening gegarandeerd? Heeft de stad een ombudsman of kan de bevolking ergens anders met haar klachten terecht? Is de stad ook virtueel toegankelijk? Beschikt de stad over een website? Zijn de stadsdiensten bereikbaar via e-mail?

¹ P.Hall & U.Pfeiffer, *Urban future* 21, London, 2000, p. 261–262, 327–329

Een bruisende stad?

In een bruisende stad hoor je kinderstemmen, is er economische bedrijvigheid, ontmoeten mensen elkaar, doet men samen aan sport en cultuur. Een stad is aantrekkelijk omdat er verrassingen zijn op elke hoek van de straat. Er is niets zo doods als stilte in de stad.

Mensen zijn voortdurend in beweging. De stad is de plaats bij uitstek waar mensen verhuizen: ze komen in de stad wonen en trekken weer weg. Jarenlang stelden we een stadsvlucht vast maar momenteel is een opwaartse beweging merkbaar. Toch blijft het zo dat gezinnen met kleine kinderen de buiten aantrekkelijker vinden dan de stad. De huishoudens in de stad zijn bijgevolg doorgaans klein. De stad oefent bovendien een grote aantrekkingskracht uit op nieuwkomers allerhande: allochtonen, asielzoekers en illegalen. Hoe groot zijn de migratiebewegingen in de stad? Hebben deze een grotere impact op de bevolkingsevolutie dan de natuurlijke loop van de stadsbevolking? En wat zijn de gevolgen van deze bevolkingsevoluties voor de doorstroming op de arbeidsmarkt?

De stad is het centrum van economische activiteiten van een regio. Voortdurend starten nieuwe bedrijven op maar gaan ook bedrijven failliet. De secundaire sector boet in veel steden aan belang in ten voordele van de tertiaire sector. De stad wordt meer en meer een centrum van de diensteneconomie, zowel diensten aan bedrijven (verzekeringen, banken) als aan personen (horeca, toerisme). Maar is de stad ook economisch klaar voor de toekomst? Wat is de evolutie van de tewerkstelling in nieuwe economische sectoren?

Wie de nieuwe trends in het culturele leven wil kennen, moet in de stad zijn voor podiumkunsten, tentoonstellingen, educatieve activiteiten. Waar mensen samen wonen, vindt men verenigingsleven, sportactiviteiten en sociale ontmoetingsruimten. Welke accommodaties vinden we hier voor in de stad? Hoe actief is de stad in het culturele veld?

Een veilige en gezonde stad?

2 A.O. Verwey e.a., *Jaarboek
Grotestedenbeleid, Assen, 2000,*
p. 81–83

Veiligheid is een belangrijk maatschappelijk probleem². Wanneer de burgers gevraagd wordt met welk probleem de overheid zich zeker zou moeten bezighouden, scoort veiligheid al een aantal jaren erg hoog.

Steden worden traditioneel gezien als haarden van criminaliteit en onveiligheid. Dit heeft natuurlijk te maken met armoede, met uitgesproken sociale ongelijkheid, met gebrek aan sociale controle en samenhangsgevoel, met de aanwezigheid van marginale en illegale groepen, met de centrumfunctie van steden, ...

Hoe hoog ligt de criminaliteitsgraad in de steden? Is er een verandering waar te nemen in de frequentie van verschillende delictsvormen? Is er bijvoorbeeld een verschuiving van de vermogensdelicten naar de geweldsdelicten?

Veiligheid heeft ook veel te maken met de eigen gevoelens. Het is best mogelijk dat het aantal misdrijven daalt, maar dat het gevoel van onveiligheid toeneemt. Hoe groot is het onveiligheidsgevoel in de steden? En in welke mate beïnvloedt dit het gedrag van de stadsbevolking? Gaan zij bepaalde plaatsen of situaties trachten te vermijden?

Een tweede belangrijk aspect van veiligheid is de verkeersveiligheid. Hoeveel verkeersongevallen gebeuren er in de steden? Neemt dit aantal toe of af? Hoe ernstig zijn deze ongevallen? Hoe veilig zijn de zachte weggebruikers, vooral de voetgangers, fietsers en bromfietzers?

We gaan ook de gezondheid na van de mensen in de stad. Wat is het rookgedrag van de jongeren in de stad? Is er veel druggebruik? Aan welke ziekten sterven mensen in de stad?

Een leefbare stad?

De ene stad is “leefbaarder” dan de andere. Een leefbare stad is in de eerste plaats een stad waarin het aantrekkelijk is om te komen wonen en te blijven wonen. Belangrijke stimuli hiervoor zijn de bouwgrondprijzen, de prijzen van de woningen en de kwaliteit van de buitenruimten. Daarnaast heeft een leefbare stad heel wat te bieden aan recreatief groengebied en cultureel-historisch erfgoed.

Binnen de steden is de ene buurt ook leefbaarder dan de andere. Toen de mensen zich nog te voet verplaatsten, woonden de rijken en de armen in elkaars buurt want ze waren afhankelijk van elkaar. De armeren werkten in de huishoudens, tuinen en stallingen van de rijken. Een van de kenmerken van de moderne steden is de ruimtelijke segregatie van kansarmen in zogenaamde achterstandsbuurtten. Deze segregatie zien we met het blote oog wanneer we door de stad wandelen, maar we stellen ze ook vast wanneer we de inkomensverdeling over de verschillende buurten bestuderen. Daarnaast is ook het oordeel van de burgers over hun buurt en buurtproblemen een belangrijke indicator voor de leefbaarheid van de stadswijken.

Een leidinggevende stad?

De ruimtelijke structuur is de neerslag van sociaal-economische processen en het zijn de steden die de Vlaamse ruimte structureren, omdat zij de concentratiegebieden zijn van de economische activiteiten. Steden hebben een enorme aanzuigkracht op de omliggende gebieden. Aan de andere kant gebeurt vanuit de steden een uitzwerming over de omliggende gebieden. Deze uitzwerming geldt zowel voor het wonen (suburbanisatie) als voor economische activiteiten³. De motor van deze bewegingen is steeds de stad. Wat is de concrete aantrekkingskracht van de stad?

Hoe aantrekkelijk is de stad als onderwijsverstrekker voor onderwijs? Hoe groot is de economische slagkracht van de steden? Welke centrale rol neemt de stad op zich als zorgverstrekker?

Een participatieve stad?

De Blijde Inkomst, Vrijheden, Burgers, Revolutie: het zijn begrippen die samenhangen met de stedelijke ruimte. “Stadslucht maakt vrij”. Nieuwe politieke bewegingen ontstaan in de steden.

Voelen de inwoners van de stad zich nog steeds de burgers van hun stad? Brengen zij een geldige stem uit bij de verkiezingen? Stemmen zij niet blanco?

En hoe verloopt de bottom-up en top-down communicatie: hoorzittingen, adviesraden?

En hebben de burgers gelijke kansen? Hoe is de aanwezigheid van vrouwen in de leidinggevende functies van de stedelijke administratie en de stedelijke politiek?

Bijlage: facetbenadering

Een facetbenadering geeft cijferreeksen die kunnen gebruikt worden in een kwalitatieve analyse van de stad. Samen met de integrale benadering geven deze cijferreeksen een goed beeld van de economische, fysische en sociaal-culturele situatie van de stad. Hiermee kan van de stad in kwestie een totaalanalyse gemaakt worden en kan ze ook vergeleken worden met een vergelijkbare stad, met het totaal van de dertien steden en met Vlaanderen in zijn geheel.

De gegevens zijn gegroepeerd volgens de volgende elf facetten: bestuur, cultuur, demografie, dienstverlening, economie, huisvesting, jeugd, milieu, onderwijs, sport en recreatie, tewerkstelling en welzijn. Binnen een facet geeft de cijferreeks per jaartal het cijfer voor de betrokken stad, voor een vergelijkbare stad, voor het totaal van de dertien centrumsteden en voor Vlaanderen in zijn geheel, voor zover deze laatste gegevens beschikbaar zijn.

³ *Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen*, Brussel, 1998, p. 35 en volgende, p. 129 en volgende

1 Inleiding

In dit inleidende hoofdstuk wordt de stad Genk historisch gesitueerd. We zetten een aantal elementen op een rij die relevant zijn voor het interpreteren van de stad van vandaag. Het is immers van cruciaal belang om de statistische gegevens die in de andere delen van de monografie aan bod zullen komen in een juist kader te kunnen plaatsen.

Eerst schetsen we de evolutie van de stad Genk van bij haar ontstaan tot de stad die we vandaag de dag kennen. Daarna besteden we aandacht aan de geografische ligging van de stad. Tot slot van deze inleiding gaan we kort in op de voornaamste demografische evoluties die de stad kenmerkten.

Geschiedenis

De geschiedenis van Genk heeft een ander verloop gekend dan de geschiedenis van andere Vlaamse steden. Genk had geen burcht, geen graaf, geen graf of residentie van een bisschop, geen abdij, geen markt, geen begijnhof, geen stroom of kanaal, geen grote verkeerswegen, geen handel, ...

Rond het jaar 1900 deden deskundigen en liefhebbers duizenden vondsten op het grondgebied van Genk. Uit deze vondsten (stenen, pijlpunten, mesjes, boortjes en krabbers) bleek dat het grondgebied van Genk reeds in het Mesolietisch tijdperk (10 à 5000 jaar voor Christus) een plek was waar jagers en vissers vertoefden. Andere voorwerpen duiden op het bestaan van nomadische vestigingen tijdens het Neolietisch tijdperk (3000 à 1500 jaar voor Christus). De voorwerpen uit deze prehistorische tijden werden gevonden langs de vele vennen en vijvers, beekjes en moerassen. Ten slotte zijn er de archeologische ontdekkingen uit het IJzeren tijdperk (ca. 800 jaar voor Christus). Meer in het bijzonder gaat het hier over enkele begraafplaatsen en urnen. Uit deze vondsten kan men afleiden dat Genk naar alle waarschijnlijkheid is ontstaan uit een Keltische nederzetting.

Bij gebrek aan geschreven historisch materiaal weten we niets over de periode tussen ca. 1000 voor Chr. en 1000 na Chr. De kerstening, omstreeks de 10de eeuw, maakte een eind aan deze onbekende voorgeschiedenis. Zoals de meeste gemeenten van de huidige provincie Limburg behoorde Genk tot het graafschap Loon. Het dorp Genk was het centrum van vele gehuchten. In het dorp woonde de pastoor en er stond de kerk, de molen en de brouwerij of het paenhuis. Genk vormde samen met Zutendaal één heerlijkheid die behoorde tot het graafschap Loon. Kerkelijk hing Genk eerst af van Rolduc, daarna langs Langerlo van Munsterbilzen. Genk bestond destijds uit zes 'Heerwagens' of gehuchten en elk gehucht had zijn hoofd. In 1345 telde Genk 650 inwoners. Tot 1365 bleef Genk een heerlijkheid van het Graafschap Loon. Na 1365, de val van Loon, wordt Genk een heerlijkheid afhankelijk van het Prinsdom Luik onder prinsbisschop Jan van Arckel. Dit had tot gevolg dat er in Genk nieuwe wetten opgelegd werden. Verder gebeurde er in die tijd bijzonder weinig in Genk. Het lijkt wel alsof de Genkse bevolking een afgezonderd bestaan leidde. De Genkse voorouders hebben echter bijzonder veel geleden onder de oorlogen tussen de groten. Alhoewel zij hier niets mee te maken hadden moesten zij telkens opnieuw alles wat ze hadden hieraan opofferen. De bewoners hadden heimwee naar het vroegere Graafschap Loon te meer omdat Luik meer aan zichzelf dacht dan aan het platteland.

Prinsbisschop Jan van Heinsberg organiseerde in 1437 het politieke leven in Genk. Hij richtte een schepenenbank op voor Genk en Zutendaal met de opdracht om schepenenregisters aan te leggen. In 1753 verwierf J. Ch. De Grady de Croenendael de grondheerlijke rechten van Genk. Dit leidde tevens tot de aanstelling van de eerste Drossaard, dit is de opperste rijkswachter.

Genk lag nergens en was nergens mee verbonden. De aanleg van een nieuwe weg van Hasselt naar het Maasland over Genk bracht hierin omstreeks 1844 verandering. Deze weg evenals een vertakking van de spoorweg Hasselt-Maaseik stimuleerden de handel en het toerisme. De gemeente Genk werd namelijk ontdekt als een natuurparadijs bij uitstek. Tijdens de tweede helft van de 19de eeuw ontdekten de schilders het nog ongerepte Genk met zijn weidse vergezichten, zijn vennen, berkenbomen en schapenkudden. De kunstenaars waaronder Emiel Van Doren hebben Genk tot een toeristisch centrum gemaakt.

Tot aan de overgang naar de 20ste eeuw is de geschiedenis van Genk dus kort samen te vatten. Genk was een typisch Kempisch dorp met nooit meer dan 2000 inwoners.

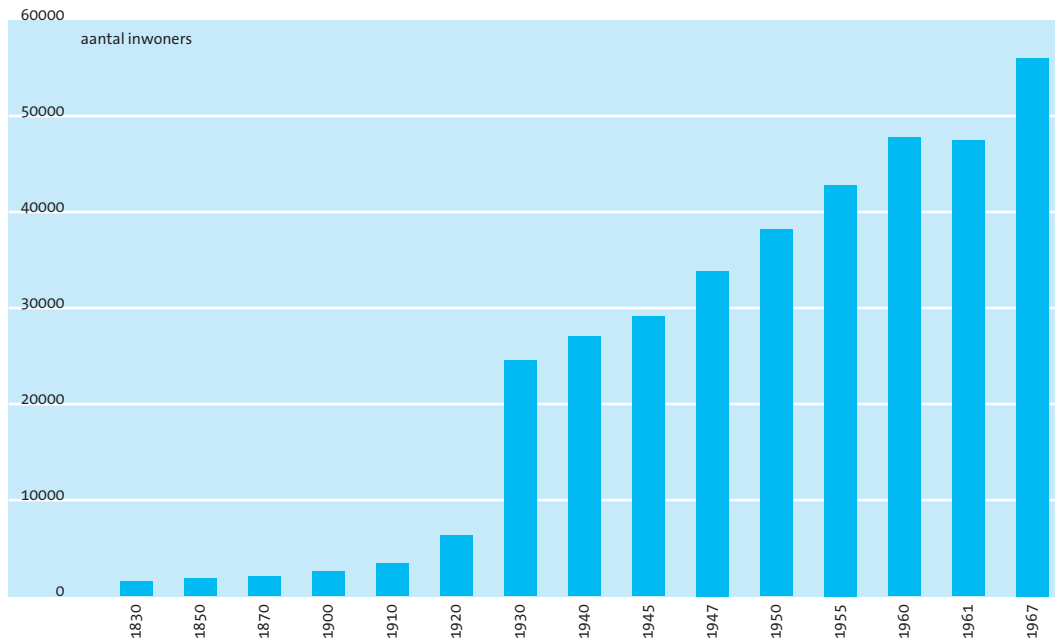
Niet de bovengrond maar de ondergrond veranderde het aanzijn van Genk. De echte omwenteling van Genk van agrarisch dorp tot een werkelijke industriegemeente is het directe gevolg van de ontdekking van steenkool in de Genkse ondergrond. In een halve eeuw streefde Genk alle dorpen en steden van Limburg voorbij. Op 2 augustus 1901 ontdekte de Leuvense geoloog André Dumont een kolenlaag in de Limburgse ondergrond. De exploitatie van het steenkoolbekken startte in Winterslag in 1917 en werd gevolgd door Waterschei en Zwartberg in respectievelijk 1925 en 1926. Rond de mijnzetels ontwikkelden zich cités met de daarbij behorende handelsapparaten. In de schaduw van de mijnen werden volledig uitgeruste woonwijken gebouwd. De nieuwe wijken waren volledig in regie en eigendom van de mijnnijverheid. De mijndirecties zorgen niet alleen voor woningbouw maar ook voor sociale voorzieningen zoals kerken, scholen, ziekenhuizen, ... Om de nodige arbeidskrachten te vinden werden massaal gastarbeiders aangetrokken. Eerst Oost-Europeanen, daarna Italianen en Spanjaarden en nog later Turken en Marokkanen.

De eerste brok steenkool werd op 28 juli 1914 uit de ondergrond van Winterslag naar boven gehaald. Zes dagen later brak echter de Eerste Wereldoorlog uit en lagen de mijnen voor enkele maanden stil. De grote bloeitijd van de mijnen kwam er pas na de Tweede Wereldoorlog. De periode tussen 1947 en 1951 ging de geschiedenis in als de jaren van de kolenslag. De Limburgse mijnen droegen zeker hun steentje bij tot deze kolenslag. Ze bleken stukken rendabeler dan de meeste Waalse mijnen. Maar de gunstige positie was meer schijn dan werkelijkheid. In vergelijking met de buitenlandse concurrentie bleef het rendement laag en de loonkosten veel te hoog. 1964 betekende het begin van het einde voor de Europese en ook Limburgse steenkool. De goedkope invoer uit de VS betekende de doodsteek. De eerste Genkse mijn die de deuren sloot, was de mijn van Zwartberg. In 1987 en 1988 sloten respectievelijk Waterschei en Winterslag hun deuren.

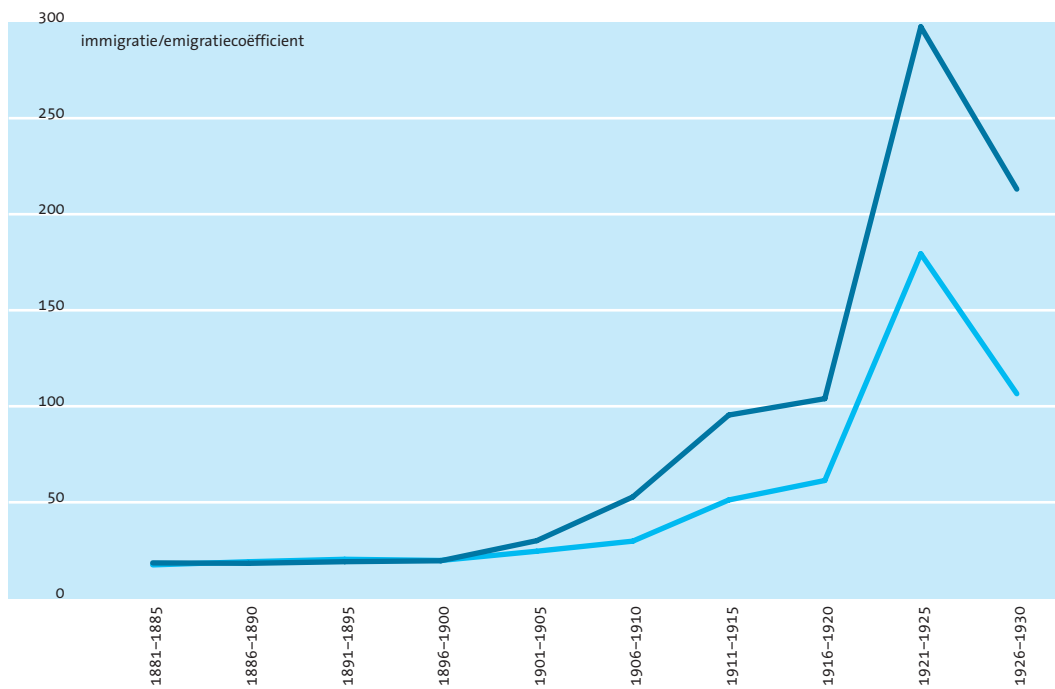
In de jaren '60 begon men ook in het zuidelijke deel van Genk met de ontwikkeling van een industriële zone: Genk-Zuid. Vooral de Fordfabrieken hebben hierin een grote impact gehad. Door deze ontwikkelingen kwam het centrum van Genk wat meer centraal te liggen te midden van de mijngebieden in het noorden van Genk en de industriezone Genk-Zuid. De sluiting van de mijnen heeft die tendens verder gestimuleerd. In de beginjaren '60 leefde in Genk de idee dat Genk zou uitgroeien tot een stad van 100.000 inwoners. De sociale huisvestingsmaatschappij speelde hier op in, hetgeen leidde tot de bouw van de sociale woonwijken Kolderbos en Nieuw-Sledderlo. Met de crisis van de jaren '70 verdween deze idee echter.

Deze ontwikkelingen hebben het huidige uitzicht en de huidige samenstelling van Genk bepaald. Oorspronkelijk bestond Genk uit een verzameling van kleine agrarische nederzettingen liggend op beekdalhellingen en de valleien op de rand van het Kempisch Plateau. Deze dorpskernen zijn nu nog steeds terug te vinden: Genk nabij de Dorpsbeek, Waterschei en Winterslag in de vallei van de Stiemerbeek, Gelieren op de beide flanken van de vallei van de Dorpsbeek, Sledderlo, Kamerlo, Langerlo en Terboekt in de droogvalleien van het Kempisch Plateau. De opkomst van de mijnen zorgde voor het ontstaan van zelfstandige woonwijken met daarbijbehorende handelsapparaten. Dit heeft ertoe geleid dat Genk niet gegroeid is vanuit een centrum. De groei concentreerde zich in de eerste fase vooral rond de mijnzetels. Nadien vooral in de omgeving van Genk-Zuid. Als gevolg daarvan ontbreekt in Genk een duidelijk geprofileerd centrum met de veelvuldige centrumfuncties. De mijnnijverheid heeft ook een sterke invloed gehad op de bevolkingssamenstelling van Genk. Dit zowel wat de etniciteit als wat de socio-professionele status van de bevolking betreft.

1 1 Bevolkingsaan groei over de periode 1830–1967

1 2 Migratiebewegingen in Genk: 1881–1930 (vijfjarig per 1.000 inwoners)

Geografische ligging

Bij de grens Genk–As ligt het Kempisch Plateau of de hoogvlakte. Hier ontspringen twee beken, de Stiemer en de Oeter. De dorpsbeek vindt haar bron op Timkesberg. De Stiemerbeek en de Dorpsbeek verenigen zich net achter Genk, richting Hasselt en monden uit in de Demer nabij Diepenbeek. Het niveau van de hoog- en laagvlakten schommelt tussen 90 en 40 meter boven de zeespiegel.

In Genk sterft de Eifel uit en beginnen de Nederlanden. Genk ontwikkelde zich in een dal, op de helling nabij het water. Genk is zeer uitgestrekt. In de 18de eeuw bestond het dorp uit 8.753 ha, waarvan 2.090 bebouwde grond, 168 ha beken en vijvers en 6.495 ha bos en heide.

Genk grenst aan twaalf (deel-)gemeenten: Bilzen, Beverst, Diepenbeek, Hasselt, Zonhoven, Houthalen-Helchteren, Meeuwen-Gruitrode, Wijshagen, Opglabbeek, As, Zutendaal en Munsterbilzen.

Demografische evolutie

Een beschrijving van de demografische toestand van de Genkse bevolking is onvolledig zonder voldoende aandacht te besteden aan de migraties. Het zijn namelijk vooral de migraties geweest die de bevolkingstoestand bepaald hebben.

Wanneer we de migratiegolven bekijken tussen 1880 en 1930 kunnen we twee perioden onderscheiden. In de eerste periode (tot ongeveer 1900) was Genk vooral gericht op landbouw. Deze periode kan op demografisch gebied als een rustige periode omschreven worden. Het totale bevolkingsaantal kende slechts een geringe stijging.

Na de eeuwwisseling komt de mijnontginning tot ontplooiing. Deze nieuwe industrie brengt een sterke bevolkingstoename tot stand: van 1910 tot 1920 verdubbelt de bevolking om dan in het volgende decennium nog te verviervoudigen. De ontdekking van de steenkoollagen veroorzaakte een onmiddellijke stijging van de immigratiecoëfficiënt die van 19,5 naar 30 opklimt. De verwachtingen werden echter niet ingelost. Dit blijkt uit de stijging van de emigratiecoëfficiënt van 19 naar 24. De ontdekking bracht niet de onmiddellijke uitbating van de mijnen met zich mee, vandaar de wisselwerking tussen immigratie en emigratie.

In de jaren onmiddellijk na de oorlog kent Genk een zeer sterke toename van de immigratie en dit in verband met de steeds groter wordende vraag naar arbeidskrachten in de mijnuitbatingen. Aangezien de inheemse bevolking bevooroordeeld was ten opzichte van de mijnarbeid, moest men vrede nemen met alle slag van uitheemse arbeiders die in groten getale uit het buitenland aangevoerd werden.

De migraties in Genk werden gekenmerkt door zeer grote schommelingen, een sterke migratie van vreemdelingen en een doorslaggevende invloed op de structuur van de Genkse bevolking. De migraties zorgden voor verjonging. Deze verjonging vond in eerste instantie plaats in de productieve leeftijdsklassen. Een stijging van het aantal huwelijken zorgde later voor een toename van de bevolking in de jongste leeftijdsklassen. Door de immigratie ging het homogene karakter van de Genkse bevolking verloren en kreeg de bevolking een kosmopolitische tint. In 1930 bedroeg het aantal vreemdelingen 42,42% van de totale bevolking. Dit aantal liep in de jaren 1940 en 1945 terug tot respectievelijk 25,48% en 20,89%. Daarna steeg het aantal vreemdelingen terug. In 1960 was 35,8% van de Genkse bevolking van vreemde afkomst. Vandaag de dag is dit ongeveer 16,5%. Hier dient wel de opmerking gemaakt te worden dat het aantal vreemdelingen de afgelopen jaren aanzienlijk is gedaald ten gevolge van een stijging van het aantal naturalisaties.

2 Een bereikbare stad?

In dit hoofdstuk wordt nagegaan of Genk een bereikbare stad is. Dit bedoelen we tweeledig: zowel de bereikbaarheid van de geografische stad als de bereikbaarheid van de stadsdiensten komen aan bod. Het eerste kaderen we onder het begrip mobiliteit, het tweede onder dienstverlening.

Wat de mobiliteit betreft, is Genk bereikbaar via de weg, via het water, via het spoor en via de lucht.

Over de weg is Genk ontsloten door de E314-autosnelweg Brussel–Aken en door een aantal rijkswegen die Genk verbinden met de grotere gemeenten in haar omgeving. De Genkse City Ring moet alle doorgaand verkeer omheen het centrum leiden.

Het Albertkanaal is de enige bevaarbare waterweg in Genk. Het kanaal loopt door het zuiden van de stad en heeft vooral een industriële nutsfunctie.

Via het spoor is Genk slechts beperkt bereikbaar. Het hele spoorverkeer vanuit Genk dient via Hasselt te verlopen omdat dit het enige spoorwegknooppunt in Limburg is.

Genk telt één luchthaven. Deze heeft vooral een recreatieve functie.

Sinds 2000 is er in Genk een nieuw busnet in gebruik dat vervoer tegen een verlaagd tarief aanbiedt aan iedereen op het stadsnet. Het aantal gebruikers is door deze maatregel enorm toegenomen. Echter, de voornaamste reden waarom mensen voor de bus kiezen, heeft te maken met het feit dat men geen auto bezit. De Genkenaren zijn in het algemeen tevreden over de kwaliteit van de dienstverlening. Het meest tevreden zijn ze over de prijs van het ticket en het minst tevreden zijn ze over de properheid van de bussen. Daarnaast biedt Genk aan 60-plussers ook volledig gratis busvervoer in heel Vlaanderen aan.

Automobilisten die in het centrum van Genk moeten zijn, kunnen terecht op één van de 4.921 parkeerplaatsen. 52,9% daarvan is vrije parkeergelegenheid; 47,1% van de plaatsen is betalend.

De bereikbaarheid van de stadsdiensten is het tweede aspect dat in dit hoofdstuk aan bod komt. De toegankelijkheid is buiten de normale kantooruren zeer beperkt. Enkel op maandagavond zijn enkele diensten voor het publiek geopend. Per e-mail zijn de stadsdiensten een stuk toegankelijker. Elke stadsdienst beschikt over een eigen e-mailadres.

Wat de kwaliteit van de dienstverlening in Genk betreft, behalen de stadsdiensten een score van 6 op 10. Vooral de openingstijden en de affichering ervan scoren laag.

Genk heeft geen ombudsman. Wel bestaat de mogelijkheid om via de website een klacht of opmerking te versturen naar de ombudsdienst van het centrummanagement. Daarnaast heeft men het KlantenServiceManagement-systeem (KSM-systeem) geïmplementeerd voor de opvolging van berichten en klachten.

Genk wil via het internet toegankelijk zijn. Sinds 1997 beschikt Genk over een website. Deze werd in 2000 totaal vernieuwd en heeft in de loop van 2002 nogmaals een gedaanteverandering ondergaan.

Mobiliteit

In deze paragraaf rond mobiliteit brengen we de fysieke bereikbaarheid van de stad Genk in kaart. Eerst schetsen we de voorradige verkeersinfrastructuur. Daarna besteden we aandacht aan het openbaar vervoersnetwerk in de stad. Ten derde gaan we in op een aantal verkeerstellingen op de belangrijkste Genkse toegangswegen. Ten slotte schetsen we het parkeerbeleid.

Infrastructuur

Autowegen

Het wegenpatroon van Genk is tot stand gekomen onder invloed van dezelfde maatschappelijke en economische processen die bepalend zijn geweest voor de ontwikkeling van Genk in zijn geheel. Voor 1844 bestond het wegenpatroon slechts uit onverharde veldwegen die dorpen en gehuchten verbonden. In het begin van de twintigste eeuw zorgde de aanleg van de Steenweg tussen Hasselt en het Maasland voor een betere regionale ontsluiting. In de jaren '60 en '70 werden grootschalige wegenwerken uitgevoerd die zorgden voor de uitbouw van het wegennet.

Genk is vooreerst regionaal en internationaal ontsloten door de autosnelweg E314/A2 Aken–Brussel. Op het grondgebied van Genk zijn er twee afritten, namelijk nr. 31 en 32, respectievelijk Genk-Noord en Genk Oost die de aansluiting verzorgen op de N76 Westerring en de N75 Europalaan. Daarnaast zorgen een reeks van radiale en tangentiële gewestverbindingen voor de verbinding van Genk met de rest van de provincie en verder.

In de jaren negentig werden er verschillende veranderingen aangebracht aan het wegennetwerk in Genk. De Zuiderring werd heringericht door middel van een reductie van het aantal rijbanen en de aanleg van een rond punt. Ook werd rond het centrum van Genk de zogenaamde 'City Ring' aangelegd. Deze ring heeft als voornaamste doelstelling het verkeer door het centrum zo veel mogelijk te reduceren. Dit centrum wordt doorkruist door de Europalaan (N75). In 2000 startte men met de herinrichting van deze laan. Waar de Europalaan vroeger bestond uit minimaal 2x2 rijbanen is dit sinds de herinrichting gereduceerd tot een 1x1 rijbaan voor het doorgaand verkeer, een parallelweg en een aparte rijstrook voor het openbaar vervoer. De verschillende kruispunten werden omgevormd tot ronde punten en aan weerszijden werd beplanting aangebracht. De bedoeling van al deze ingrepen is de verkeersleefbaarheid te verhogen. Dit wil zeggen het weren van het doorgaand verkeer, het bevorderen van het openbaar vervoer en het verhogen van de oversteekbaarheid in het woon- en winkelklimaat.

- ▶ Genk is ontsloten door de E314/A2-autosnelweg Aken–Brussel en een aantal rijkswegen die Genk verbinden met de grotere gemeenten in zijn omgeving.
- ▶ Genk heeft een 'City Ring' aangelegd met de bedoeling alle doorgaand verkeer op te vangen en uit het stadscentrum te weren.

Waterwegen

Het Albertkanaal dat in de jaren '30 aangelegd werd en door het zuiden van de stad loopt, had naast zijn internationale verbindende functie een ontsluitingsfunctie voor Genk-Zuid. Tijdens de graafwerken besloten de uitbaters van de steenkoolmijnen van de gelegenheid gebruik te maken om samen met de Belgische staat een steenkoolhaven op te richten, met als doel de verzending van steenkolen naar onder andere de Waalse staalindustrie te verzekeren. Voor de industrie is de aanwezigheid van het kanaal een belangrijke factor in de keuze van de locatie. Industrieën hanteren het kanaal hetzij als aanvoerlijn van grondstoffen, hetzij als afvoerlijn van eindproducten, hetzij als voorzieder van koelwater in het productieproces. In 1997 werd de 'nv Haven Genk' opgericht, waarmee een proces van verdere verruiming van het dienstenpakket is doorgevoerd. Men zag de kans om het logistieke gebeuren uit te breiden en naast de overslag van steenkool, stuk- en bulkgoederen een overslagmogelijkheid voor containers te creëren.

- ▶ De enige bevaarbare waterweg in Genk is het Albertkanaal in het zuiden van de stad.

Spoorwegen

In het begin van de 20ste eeuw zorgde de aanleg van de spoorweg Hasselt – Maaseik voor een betere regionale ontsluiting. De ontsluiting van de mijngebieden (Winterslag, Waterschei en Zwartberg) gebeurde voornamelijk door de aanleg van een nieuwe goederenspoorweg. Het omliggende gebied werd vooral ontsloten door tramwegen. In de naoorlogse periode is de infrastructuur voor personenvervoer echter grotendeels ontmanteld. De vrijgekomen ruimte werd benut voor de verruiming en uitbreiding van de wegeninfrastructuur. In de jaren '78/'79 is het westelijk deel van de spoorlijn, namelijk het traject naar Hasselt, opnieuw aangelegd.

Het hele spoorgebeuren vanuit Genk dient via Hasselt te verlopen, van waaruit op zijn beurt meerdere bestemmingen te bereiken zijn. Dit neemt echter niet weg dat het spoorwegennet in Limburg achterop hinkt. Het Maasland en Noord-Limburg beschikken niet over een rechtstreekse spoorverbinding met Midden-Limburg. Daarnaast is ook de snelheid van de spoorverbinding tussen Genk en Brussel beperkt. De reistijd tussen beide steden bedraagt minimaal 1 uur en 43 minuten.

- ▶ Genk beschikt over slechts 1 spoorverbinding Genk – Brussel – Oostende en is bijgevolg beperkt bereikbaar per spoor.

Vliegveld

Het vliegveld van Zwartberg in het noorden van de stad heeft eerder een toeristische en recreatieve waarde. Er zijn mogelijkheden tot motor-, zweef- en modelvliegen, luchtdopen en parachutisme.

- ▶ Genk heeft in het noorden een vliegveld met vooral een recreatiefunctie.

2 1 Inventarisatie buslijnen in Genk

Bron: De Lijn

Stadsnet	
G1	Sledderlo – Genk station – Waterschei – Zwartberg
G2	Termien – Genk station – Ziekenhuis St. Jan – Kattevennen
G4	Gelieren – Genk station – Winterslag – Bokrijk
G6	Zwartberg – Waterschei – Genk station
G8	Genk station – Zwartberg – Opglabbeek – Nieuwe Kempen
Avondlijn	
Streeklijnen	
Lijn 1	Hasselt – Genk
Lijn 31	Genk – Zwartberg – Houthalen
Lijn 44	Genk (Sledderlo Ford) – Opglabbeek – Nieuwe Kempen
Lijn 45	Hasselt – LUC – Genk – Maaseik – Maastricht
Lijn 46	Zonhoven – Boxberg – Genk

2 2 Aantal busgebruikers in Genk per streeklijn

Bron: De Lijn

Lijn	07/99–05/00	07/00–05/01
1	647.985	550.118
31	154.548	164.584
44	446.030	152.109
46	326.724	154.122

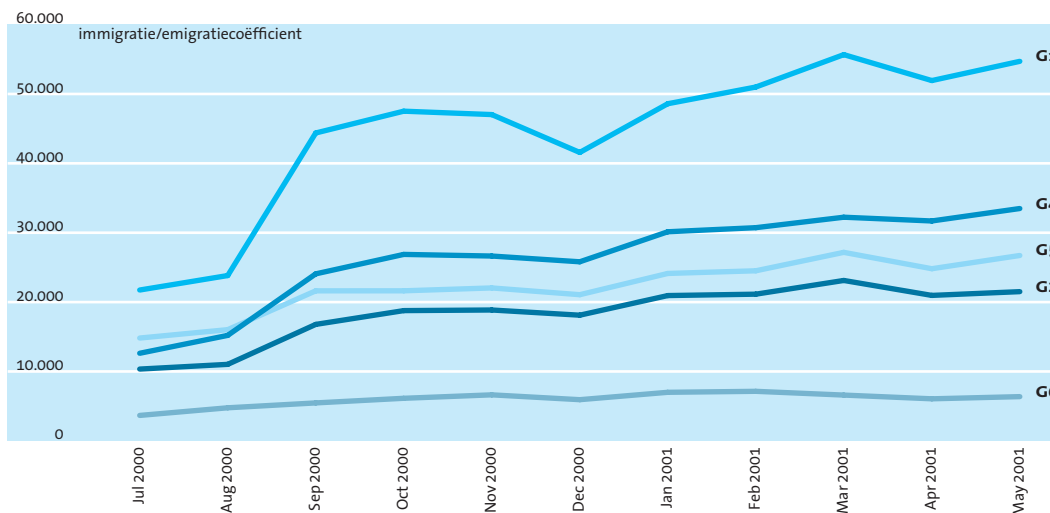
2 3 Evolutie van het aantal busgebruikers op het G-net

Bron: De Lijn

Maand	G1	G2	G4	G6	G8
juli 2000	21.739	10.346	12.623	14.817	3.664
aug. 2000	23.826	11.026	15.202	16.027	4.765
sept. 2000	44.376	16.785	24.071	21.622	5.467
okt. 2000	47.519	18.772	26.874	21.627	6.134
nov. 2000	47.030	18.861	26.640	22.041	6.631
dec. 2000	41.571	18.113	25.810	21.066	5.933
jan. 2001	48.593	20.942	30.138	24.129	6.997
feb. 2001	51.001	21.142	30.728	24.512	7.139
maart 2001	55.670	23.119	32.235	27.170	6.597
april 2001	51.932	20.965	31.693	24.811	6.059
mei 2001	54.705	21.507	33.489	26.719	6.373

2 4 Evolutie van het aantal busgebruikers op het G-net

Bron: De Lijn

Openbaar vervoer

Het aanbod van De Lijn kreeg op 1 juli 2000 een nieuw kleedje aangemeten: het G-net. Het nieuwe busnetwerk bestaat uit 6 nieuwe lijnen die de stad samen met De Lijn en de Vlaamse overheid heeft uitgebouwd. Deze lijnen moeten de verschillende wijken en het stadscentrum met mekaar verbinden. Er werd een duidelijke opsplitsing gemaakt tussen de lijnen die behoren tot het stadsnet en deze die behoren tot het streeknet. Het stedelijk netwerk staat niet op zichzelf maar is gebaseerd op de uitbouw van de bi-poolgedachte Hasselt–Genk waarbij lijn 45 de ‘slagader’ vormt tussen beide steden en beide stedelijke netten aansluiten op deze slagader.

Genk station vormt het knooppunt in dit netwerk. De reizigers beschikken hier over drie minuten om over te stappen van de ene G-lijn op een andere G-lijn. Verder wordt ter hoogte van het station de aansluiting verzekerd tussen de verbindingen behorende tot het stadsnet en lijn 45, de zogenaamde bi-poollink. Tijdens de spits bestaat op alle G-lijnen de mogelijkheid, mits minimale wachttijd, aansluitend gebruik te maken van de treinen te Genk.

De stad Genk koos naast de hervorming van de trajecten, gebaseerd op een uitgebreid marktonderzoek, eveneens voor een tariefverlaging. Deze werd gerealiseerd door de invoering van het systeem ‘derde betaler’. Het systeem houdt in dat de lokale overheid, in dit geval de stad Genk, het verschil bijpast tussen het bedrag dat door de gebruiker betaald wordt en de geldende lijntarieven. Een ticket voor het stadsnet kost 0,50 euro en is gedurende twee uur geldig. Een gelijkaardige tussenkomst is er ook voor abonnementen.

Genkse 60-plussers kunnen dankzij de tussenkomst van de stad bovendien gratis met de bus reizen in Genk en in heel Vlaanderen.

De Lijn heeft de invoer van het G-net in 2001 geëvalueerd. We zetten de belangrijkste resultaten van het evaluatieonderzoek even op een rij.

Aantal busgebruikers

Sinds de invoering van het G-net is het aantal reizigers dat gebruik maakt van het streeknet gedaald. De sterkste daling manifesteert zich op de lijnen 44 en 46. Een verklaring hiervoor is de integratie van een deel van deze trajecten in het stadsnet. Het aantal reizigers dat gebruik maakt van het stadsnet is sinds de vernieuwing ervan sterk gestegen. Op de meeste lijnen is er zelfs sprake van meer dan een verdubbeling. Het voordelige tarief van 0,50 euro speelt hierbij zeker een rol.

- ▶ Sinds de tariefaanpassing en de reorganisatie van het busvervoer is het aantal busgebruikers enorm toegenomen.

2 5 Motieven voor busverplaatsingen in Genk, 2001

Bron: De Lijn

	%
'ik heb geen auto'	40,4%
'de bus is goedkoop'	21,1%
'er rijden veel bussen'	10,5%
'ik heb geen rijbewijs'	9,4%
'met de bus geen parkeerproblemen'	6,4%
'de bus komt overal'	4,1%
Andere	6,4%

2 6 Beoordeling algemene tevredenheid in Genk, 2001

Bron: De Lijn

	G1	G2	G4	G6	G8	Gemiddelde
Stiptheid	7,5	8,0	7,5	7,0	8,1	7,6
Veiligheid	8,0	8,6	7,1	7,5	8,5	7,9
Chauffeurs	7,7	8,5	7,3	7,4	8,7	7,9
Aansluitingen	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8
Frequentie	8,0	8,9	8,2	7,5	7,9	8,1
Properheid	7,2	7,7	7,5	6,6	7,8	7,4
Prijs	8,5	9,3	8,3	9,1	8,8	8,8
Rijtijd	7,8	8,0	7,7	7,8	7,7	7,8
Algemene tevredenheid						7,9

2 7 Overzicht klantenreacties juni 2000 – mei 2001 per lijn

Bron: De Lijn

lijn	2000	2001	Totaal
G1	20	15	35
G2	17	11	28
G4	12	20	32
G6	15	6	21
G8	13	9	22
G algemeen	25	1	26
Totaal	102	62	164

Gebruikersmotieven

40,4% van de busgebruikers vermeldt het niet bezitten van een auto als belangrijkste reden om gebruik te maken van het openbaar vervoer. De tweede belangrijkste reden is het goedkope karakter ervan.

- ▶ 40,4% van de busgebruikers vermeldt het niet hebben van een auto als voornaamste reden.

Tevredenheid

De algemene tevredenheid van de Genkse busgebruikers bedraagt 7,9 op 10. De scores voor de verschillende lijnen liggen dicht bij mekaar. Vooral over de prijs zijn de busgebruikers zeer tevreden. Een gemiddelde score van 8,8 is hiervan een duidelijk bewijs. Over de properheid en de stiptheid is men dan weer wat minder tevreden, alhoewel de scores nog relatief goed zijn.

- ▶ De algemene tevredenheid over het busnetwerk krijgt een score van 7,9.
- ▶ Het meest tevreden is men over de prijs.
- ▶ Het minst tevreden is men over de properheid.

Klachten omtrent het G-net

De Lijn ontving gedurende het eerste jaar na de invoering van het G-net 164 klantenreacties. Indien men het aantal reacties relateert aan het totaal aantal verplaatsingen die de reizigers met de stadslijnen maken, namelijk 1.412.182, is dit een uitermate klein aantal. De voornaamste problemen situeren zich in de categorieën 'traject' en 'klantvriendelijkheid'. De gegevens worden op permanente wijze door De Lijn Limburg opgevolgd.

- ▶ Het eerste jaar na de invoering van het G-net ontving De Lijn 164 klantenreacties.

2 8 Verkeerstellingen van de E314, N75 en N702 (1999–2001)

Bron: Stadim

		Werkdagen	Zaterdagen	Zondagen	Gemiddeld
E314 Heerlen–Genk–Leuven	2001	32.400	24.200	23.600	30.000
	2000	31.400	22.300	22.200	28.700
	1999	31.700	23.600	23.800	29.400
N75 Hasselt–Genk–Dilsen	2001	14.000	13.400	11.300	13.500
	2000	13.900	13.100	10.900	13.400
	1999	13.300	12.900	10.500	12.800
N702 Hasselt–Genk Industrie	2001	22.500	16.200	12.100	20.100
	2000	21.800	15.500	11.800	19.500
	1999	21.000	15.000	11.600	18.800

2 9 Parkingen voor langparkeren en voor kortparkeren, 2002

Bron: Stad Genk

Kortparkeren	Capaciteit
Parking St.-Martinus	206
Parking Shopping I	732
Parking Shopping II	144
Parking Shopping III	57
Parking Katteberg	43
Parking Nieuwstraat	12
Parking Windmolen	114
Parking Oud gemeentehuis	38
Parking Molenvijver	60
Parking Weg naar As	46
Parking Fruitmarkt	72
Parking Grote Markt	91
Totaal	1.615

Langparkeren	Capaciteit
Parking Limburghal	600
Parking Post	34
Parking Hooiplaats	162
Parking Stadsplein	463
Parking Stadhuis	100
Parking Station	185
Parking Reinpadstraat	72
Totaal	1.616

Verkeerstellingen

Permanente telposten registreren op vaste plaatsen, 24 uur op 24, de verkeersintensiteit. Detectie gebeurt met elektromagnetische lussen of met camera's. Daarnaast bestaan er ook periodieke telposten. Deze registreren het verkeer op geregelde tijdstippen gedurende enkele weken. Dit gebeurt met verplaatsbare telapparaten met behulp van holle rubberslangen.

De evolutie van het wegverkeer is berekend op basis van het aantal afgelegde voertuigkilometers. Het aantal voertuigkilometers wordt berekend uit de gemiddelde waarden per weekdag en de representatieve lengte van de telpost. In 2001 nam het wegverkeer op de autosnelwegen in Vlaanderen met 0,1% toe ten opzichte van 2000.

De telpost op de E314 Heerlen–Genk–Leuven (sectie Nederlandse grens–Maasmechelen) registreerde in 2000 een kleine daling van het aantal voertuigen ten opzichte van het jaar voordien. In 2001 is het aantal geregistreerde voertuigen echter gestegen tot boven het niveau van 1999. In 2001 passeerden dagelijks gemiddeld 30.000 voertuigen het meetpunt. Op werkdagen ligt het aantal voertuigen op deze weg ongeveer 35% hoger dan tijdens het weekend.

Zowel de N75 Hasselt–Genk–Dilsen als de N702 Hasselt–Genk (industriegebied) kenden tijdens de periode 1999–2001 een jaarlijkse stijging van de verkeersdruk. Op de N75 (sectie Bokrijk) passeerden in 2001 gemiddeld 13.500 voertuigen per dag. Het verschil tussen het wegverkeer op weekdagen en tijdens het weekend is niet noemenswaardig groot. De N702 (sectie Diepenbeek) registreerde in 2001 dagelijks gemiddeld 20.100 voertuigen. In 1999 bedroeg dit aantal 18.800. Dat betekent dat de verkeersintensiteit met ongeveer 7% toenam op deze weg tijdens de periode 1999–2001.

Parkeerbeleid

Rond Genk bevindt zich een parkeerroute, de zogenaamde centrumring, die toegang biedt tot grote parkings. Parkeren dicht bij het shoppinggebieden is één van de grootste commerciële troeven van Genk.

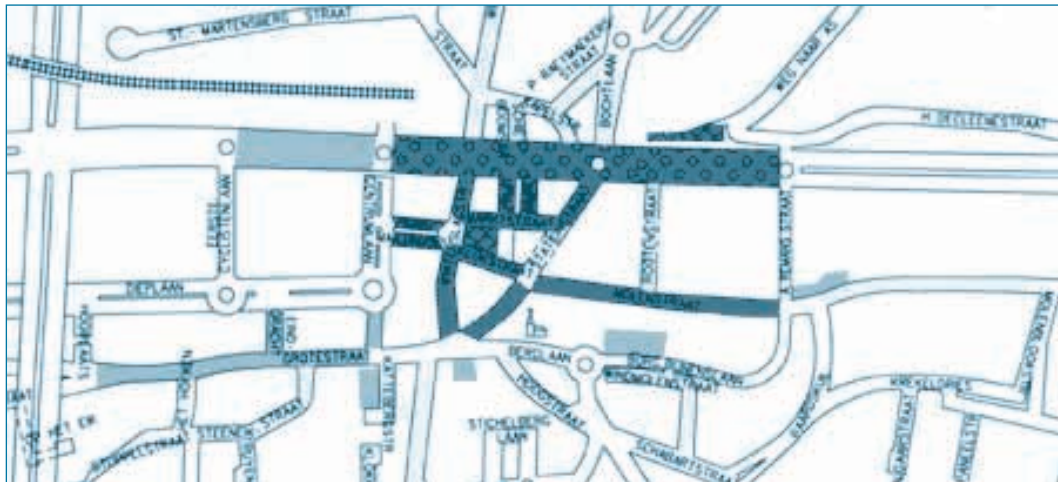
Alles bij elkaar telt Genk-centrum 4.921 parkeerplaatsen. De verdeling tussen betalend parkeren en gratis parkeren is ongeveer gelijk: 47,12% van de parkeerplaatsen is betalend en 52,88% is gratis. Het aanbod van parkings is groot: parking Shopping I, II en III, Parking St.-Martinus, de Grote Markt, de Fruitmarkt, Molenvijverparking, parking Weg naar As, parking Katteberg, ... Parking St.-Martinus en parking Shopping II zijn ondergronds. Daarnaast beschikken de meeste centrumstraten over parkeergelegenheid. Gratis parkeren kan vooralsnog in de stationsomgeving, aan het Stadsplein, de Hooiplaats, de Limburghal, de Reinpadstraat en de Post. Meestal gaat het hier om parkeergelegenheid die verder van het stadscentrum gelegen is. Hiervoor legt de stad Genk speciale pendelbussen in die de automobilisten gratis naar het centrum voeren.

Naast de parkeergelegenheden in het stadscentrum zijn ook de overige belangrijke handelsstraten voorzien van parkeerfaciliteiten. De Vennestraat, Hoevenzavellaan en de Stalenstraat beschikken respectievelijk over een capaciteit van 244, 280 en 248 parkeerplaatsen.

Eén van de doelstellingen vermeld in het Genkse beleidsprogramma voor 2002 is het efficiënter laten verlopen van het parkeren. Onlangs werden twee maatregelen getroffen om deze doelstelling te bewerkstelligen. De eerste maatregel is de invoer van een selectief toegangssysteem in de straten van Genk-centrum. Dit houdt in dat op zaterdagmiddag enkel vergunninghouders en hulpdiensten gebruik kunnen maken van de Genkse centrumstraten. De bedoeling van dit auto-luw maken, is een aangenamer en veiliger verblijf in het commerciële hart van Genk toe te laten.

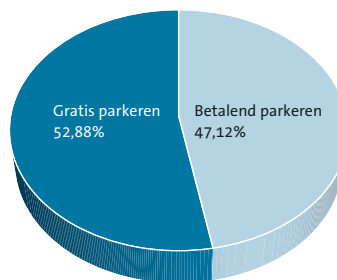
2 10 Overzicht parkeermogelijkheden in Genk-centrum

Bron: Website stad Genk

De kleuren geven een indicatie van de parkeertarieven en maximale parkeerduur.

2 11 Parkeersituatie in Genk in 2002: aandeel gratis en betalend parkeren

De tweede maatregel is de privatisering van het parkeertoezicht. In het kader van de politiehervorming zal de lokale politie in de toekomst geen parkeertoezicht meer uitoefenen, maar enkel nog parkeerovertredingen verbaliseren. Vandaar de optie om het parkeertoezicht te privatiseren. Men hoopt via deze privatisering tevens het innen van parkeergelden efficiënter te laten verlopen.

- ▶ Genk-centrum telt 4.921 parkeerplaatsen waarvan 52,9% gratis is en 47,1% betalend.
- ▶ De drie handelstraten gelegen buiten het centrum bieden gezamenlijk parkeergelegenheid aan 772 voertuigen.
- ▶ Twee belangrijke recente veranderingen in het parkeerbeleid zijn de invoering van het selectieve toegangssysteem en de uitbesteding van het parkeertoezicht.

2 12 Flexibiliteit van de dienstverlening, 2002

Bron: website Genk, SEIN-bewerking

	Flexibele openingsuren (score)	Virtuele bereikbaarheid (%)
Dienst bevolking	1	100
Dienst burgerlijke stand	1	100
Andere stadsdiensten met loket	0	100
Jeugddienst	0	100
Hulp- en preventiediensten	0	100
Interne diensten	0	100
OCMW	0	100
Hulpverlening	0	100
Bibliotheek	3	100
Sportdienst	0	100
Dienst leefmilieu	0	100
Toerisme	0	100
Ruimtegebonden diensten	0	100

Dienstverlening

Bereikbaarheid in een stad betekent bereikbaarheid van de stadsdiensten, zowel persoonlijk als virtueel. In een eerste paragraaf gaan we de bereikbaarheid van de stadsloketten na. Daarna nemen we een kijkje op het wereldwijde web om te zien of de Genkse stadsdiensten ook virtueel bereikbaar zijn.

De stadsdiensten

Eerst bekijken we kritisch de toegankelijkheid van de stadsdiensten. Vervolgens gaan we de kwaliteit van de dienstverlening na. Ten slotte gaan we dieper in op de klachtenregistratie in Genk.

Flexibele uren en/of virtuele toegang?

Om de toegankelijkheid van de stadsdiensten te meten, deelden we alle gemeentediensten in 13 groepen in. Bij deze diensten gingen wij na hoe vaak ze bereikbaar waren buiten de kantooruren. We bedachten volgend puntensysteem. Wanneer een dienst open is op zaterdag en twee avonden per week tot 18.30 uur open is, krijgt deze een maximale score van 3. Wanneer een dienst slechts één avond tot 18.30 uur open is en op zaterdag krijgt hij een score van 2. Enzovoort.

Genk scoort laag op deze criteria. Bijna alle diensten behalen een score van 0. In de regel zijn de gemeentelijke administratieve diensten in Genk enkel geopend van maandag tot en met vrijdag van 9 tot 12 uur en van 14 tot 16 uur. Enkel op maandagavond kan men bij de diensten Bevolking en Burgerlijke Stand terecht tot 18.30 uur. De enige stadsdiensten die wel 's avonds en in het weekend open zijn, zijn de bibliotheken. Zowel bij de hoofdbibliotheek als bij de kleinere uitleenposten is dat het geval. Uit een klantentevredenheidsonderzoek in 2000 bleek dat 85% van de respondenten tevreden was met de bestaande openingsuren van de Genkse stadsdiensten.

We gingen ook de bereikbaarheid van de stadsdiensten per e-mail na. We drukken de bereikbaarheid uit in een percentage. 100% bereikbaarheid betekent dat elke dienst te bereiken is per e-mail.

De bereikbaarheid per e-mail is groter dan de fysieke bereikbaarheid. Nagenoeg elke stadsdienst heeft een eigen e-mailadres.

- ▶ De fysieke toegankelijkheid van de Genkse stadsdiensten buiten de normale kantooruren is zeer beperkt. Enkel op maandagavond zijn de diensten Bevolking en Burgerlijke Stand geopend tot 18.30 uur.
- ▶ Per e-mail zijn de Genkse stadsdiensten vlot bereikbaar.

2 13 Kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening, 2000

Bron: Test-Aankoop, oktober 2000

	Genk	Hasselt	13 steden
Openingstijden	1	1	2,7
Affichering openingstijden	1	9	5,9
Loketten of kantoren gemakkelijk te herkennen	9	5	7,9
Toegankelijkheid voor mensen met een handicap	9	1	5,6
Eindbeoordeling van de lokalen	6	5	6,0

1= zeer slecht, 3= slecht, 5= middelmatig, 7=goed, 9= zeer goed

Kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening

Eind 2000 testte Test-Aankoop de toegankelijkheid en bewegwijzering van de stadsdiensten. Genk behaalde een gemiddelde score in vergelijking met de 13 centrumsteden.

Test-Aankoop ging eerst en vooral de openingstijden na. Zij trokken na gedurende hoeveel uren de gemeenteadministraties 's avonds en zaterdagvoormiddag open waren. Genk behaalde hierbij, net als de meeste gemeenten trouwens, een bedroevend resultaat. Genk kreeg hiervoor dan ook slechts een score van 1 punt op 10.

Test-Aankoop ging ook de affichering van de openingstijden na op een van buiten zichtbare plaats. Met een score van 1 punt op tien kan het voorkomen dat men hier voor een gesloten deur komt te staan voordat men weet of de diensten al dan niet geopend zijn. Eenmaal binnen zijn de loketten gemakkelijk te herkennen. Dat levert Genk een hoge score van 9 punten op.

Ook de toegankelijkheid van de diensten voor personen met een handicap verdient een pluim. Genk krijgt hiervoor een ruime voldoende van 9 op 10.

Op de eindbeoordeling, waarbij ook rekening gehouden werd met de netheid van de lokalen, behaalde Genk een score van 6 punten.

- ▶ Genk behaalt een eindbeoordeling van 6 op 10 voor de kwaliteit van haar stadsdiensten.

Klachten

Genk heeft geen ombudsman. Maar in het kader van de verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening werd op vraag van het stadsbestuur het softwareprogramma KlantenServiceManagement (KSM-systeem) ontwikkeld. KlantenServiceManagement is een berichtenopvolgingssysteem: enkel de berichten waarvan de opvolging belangrijk is, komen in het systeem terecht. Eveneens is het een analyse-instrument voor het beleid. Op basis van de ingegeven informatie kunnen problemen geduid worden en suggesties aan het beleid overgemaakt worden. Per dienst zijn één of meerdere personen verantwoordelijk voor de invoer en de opvolging van de berichten.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen volgende types van berichten:

Klacht: een bericht waarbij de klant meedeelt dat hij een "subjectief" nadeel ondervindt door een handeling van het bestuur, met betrekking tot de regelgeving, een beslissing of een overeenkomst met de stad (voorbeeld: een bezwaar tegen een stedenbouwkundige vergunning die verleend is).

Dienstverlening: een vraag tot concrete dienstverlening of interventie en ook de klantenontevredenheid over de dienstverlening, inclusief schade veroorzaakt bij uitvoering van dienstverlening (voorbeeld: een straatlantaarn die niet werkt, sluikestort, geurhinder, geluidsoverlast, ...).

Signaal of suggestie: een vraag tot aanvulling of uitbreiding van de dienstverlening (voorbeeld: een vraag voor een bijkomend speelplein in de buurt, langere openingsuren van de bibliotheek).

Algemene afhandeling: een vraag of een bericht dat niet in voorgaande categorieën gecatalogiseerd kan worden.

Ook bestaat voor de diensten de mogelijkheid om hun uitgaande briefwisseling in te geven (voorbeeld: een mailing aan alle bewoners van een wijk om hen op de hoogte te brengen van wegenwerken, ...).

De invoering van het systeem zal het mogelijk maken om verschillende soorten van klachten te identificeren en op te volgen. In het verleden werden enkel klachten in verband met het milieu systematisch gecategoriseerd.

- ▶ Genk heeft geen ombudsman.
- ▶ Het KlantenServiceManagement-systeem, een berichtenopvolgingssysteem en analyse-instrument, bevindt zich nog in de oprichtingsfase.

2 14 Inhoudsanalyse van de website van de stad Genk, 2000

Bron: Jo Steyaert, KUL

	Genk	Hasselt	13 steden
Gemeenschap	3	1	6,1
Interactiviteit	5	1	1,2
Informatie	6	3	2,7
E-diensten	0	0	3,1
Democratie	3	1	3,9

Iedere dimensie heeft als maximumscore 7

2 15 Openingspagina van de website van de stad Genk

Bron: Website Stad Genk, 2002, www.genk.be

2 16 Digitaal aankoopsgestie formulier voor de stedelijke bibliotheek op de website van de stad Genk

Bron: Website Stad Genk, 2002, www.genk.be

Genk op het internet

De eerste website werd in de loop van 1997 geïmplementeerd. Genk was toen nog een gemeente en de functionaliteiten van de website beperkten zich tot het elektronisch beschikbaar stellen van de toeristische brochure van de gemeente.

Op 2 januari 2000 begon de Genkse virtuele trip op het internet met een nieuwe versie van www.genk.be. Deze vernieuwde website, volledig in overeenstemming met de nieuwe huisstijl van de stad Genk, telde oorspronkelijk een 600-tal pagina's die men online kon consulteren. Omdat het internet voor veel mensen nog een vrij nieuw begrip is, probeert de stad Genk om de gebruiker zo goed mogelijk te begeleiden tijdens zijn bezoek aan de site. De gidsen zijn de zogenaamde navigatiebalken. Deze bevinden zich zowel links als bovenaan in het beeld. De gebruiker kan een van de trefwoorden selecteren waarnaar de knoppen verwijzen, een zoekactie uitvoeren via de zoekfunctionaliteit of klikken op de grote foto die tijdelijke nieuwswaarde herbergt zoals bijvoorbeeld de titeloverwinning van de Genkse voetbalploeg KRC-Genk. Rechts vindt de gebruiker onder meer de rubriek 'heet van de naald'. Deze rubriek bevat de allernieuwste informatie over Genk.

In 2000 voerde Jo Steyaert een onderzoek uit naar de graad van informatieverstrekking, de dienstverlening en het organiseren van inspraak in het beleid via de website. Steyaert onderscheidde vijf dimensies waaraan hij een score op 7 punten toekende. De eerste graad meet de inbreng van de lokale gemeenschap. Is er webruimte voor lokale verenigingen, bewoners enz.? De tweede graad gaat de interactiviteit na. Kunnen de gebruikers reacties kwijt bij de bevoegde diensten? De derde graad meet de gemeentelijke administratieve informatie. Biedt de site een wegwijs in de wirwar van stedelijke diensten? De vierde graad gaat de online dienstverlening na. Vooral de aanwezigheid van een e-loket op de site is hier belangrijk. De vijfde graad meet de mate waarin de site gebruikt wordt voor deelname aan de democratische besluitvorming: referenda of opiniepeilingen. De toenmalige Genkse website scoort redelijk op deze criteria. Vooral op de graden interactiviteit en informatie scoort Genk met een respectieve score van 5 en 6 hoger dan het stedelijke gemiddelde. Wat de e-diensten betreft, scoort Genk met een score van 0 bedroevend laag.

Momenteel bevat de website meer dan 5000 pagina's met informatie over alle aspecten van de stad Genk. Naast het informatieve gedeelte beschikt de site over ruime interactieve toepassingen. Het is mogelijk om naar alle stedelijke diensten rechtstreeks een e-mail te zenden. Deze adressen staan vernoemd op elke pagina van de betreffende diensten alsook in de rubriek contact. Daarnaast is het mogelijk om tickets voor het cultureel centrum online te reserveren. Ook de bibliotheek maakt gebruik van de interactiemogelijkheden: het is mogelijk om via de website aankoop suggesties door te sturen naar de stedelijke bibliotheek. Ten slotte is het mogelijk om online brochures, folders en dergelijke te bestellen.

Dagelijks kan de website van de stad Genk rekenen op een 150 à 250 unieke bezoekers. De pagina's met betrekking tot de voorstelling en historische achtergrond van Genk zijn via een omweg ook in het Engels beschikbaar.

In de loop van 2002–2003 wordt de complete stedelijke website zowel grafisch als functioneel vernieuwd waardoor er nog meer interactie mogelijk zal zijn. Iedere dienst zal een internet-verantwoordelijke aanstellen die instaat voor de dagelijkse opvolging van de dienstinformatie. Hierdoor komt er meer dienstinformatie op de website en zal deze informatie ook nauwkeuriger opgevolgd worden. Bovendien zal ook de loketfunctie sterk uitgebreid worden aan de hand van uitgebreide interactiemogelijkheden. De visie is dat alles via de website kan. Helaas is voor vele zaken nog steeds een officiële handtekening of een officieel formulier noodzakelijk. De stedelijke diensten proberen echter zo flexibel mogelijk te zijn.

- ▶ Sinds 1997 beschikt de stad Genk over een website.

3 Een bruisende stad?

In dit hoofdstuk stellen we ons de vraag of Genk een bruisende stad is. We gaan dit na aan de hand van indicatoren op drie vlakken: demografie, economie, sport en cultuur.

Op demografisch vlak neemt Genk als stad een eerder afwijkende positie in. In de dertien centrumsteden bleef het aantal inwoners over de periode 1992–2001 ongeveer constant. Het aantal inwoners van de stad Genk stijgt daarentegen gestaag. In 2000 kende zij een groeisaldo van 0,3. In tegenstelling tot andere jaren is dat een lager saldo dan Vlaanderen (2,1) en de centrumsteden (0,8). De centrumsteden kenden in 2000 een natuurlijk saldo van 0,4 en een migratiesaldo van 0,1 waardoor het bevolkingsaantal beperkt aangroeide.

Genk kende het afgelopen decennium steeds een negatief migratiesaldo. In 2000 bedroeg het migratiesaldo -2,5. In Genk wonen relatief weinig 65-plussers. De stad kent een weinig vergrijsde bevolking en de groene druk is relatief groot. De doorstromingscoëfficiënt toont aan dat op economisch vlak de potentiële arbeidsmarkt niet te krap zal worden, aangezien er voor elke vijf arbeidskrachten die binnenkort de arbeidsmarkt zullen verlaten, er in Genk zeven nieuwe klaar staan.

Op economisch vlak heeft Genk zich als een echte industriestad ontwikkeld. De secundariseringsgraad van 52,1% getuigt van de belangrijkheid van de industriële sector in Genk. Deze graad ligt ver boven het Vlaamse gemiddelde en het gemiddelde van de 13 centrumsteden. Genk is echter geen uitgesproken dienstestad. Met een tertiëriseringsgraad van 45,8% behaalt Genk in vergelijking met de overige centrumsteden één van de laagste graden.

Op handelsvlak beschikt Genk qua oppervlakte over het grootste handelsapparaat in Limburg. Toch mist het enige aantrekkingskracht ten gevolge van de geografisch gespreide ontwikkeling van het handelsapparaat.

Op toeristisch vlak vertoont het aantal overnachtingen over de periode 1992–2000 in Genk een stijgende trend. In 2001 daalde het aantal overnachtingen echter met ruim 18% in vergelijking met 2000. Het overgrote aandeel van de overnachtingen kan men toewijzen aan het zakentoeerisme.

Met het oog op de toekomst is de economische vernieuwing van een stad belangrijk. Het aantal startende bedrijven is in Genk, net zoals in de rest van Vlaanderen, met ongeveer een vijfde gedaald. Het aantal faillissementen vertoont sinds 1998 een dalende trend. Hiermee volgt Genk de situatie van de centrumsteden. Genk kent een ratio oprichtingen/faillissementen van 6,8 en bevindt zich daarmee tussen het gemiddelde van de centrumsteden (5,1) en het Vlaamse gemiddelde (7,6).

De tewerkstelling in bedrijven uit nieuwe economische sectoren ligt in Genk laag. In 2000 stelde de IT- en multimediasector slechts 212 personen te werk in Genk.

Voor sportbeoefening kunnen de Genkenaren terecht in één van de 6 stedelijke sporthallen of in één van de 2 zwemcomplexen. Samen telden deze in het jaar 2001 meer dan 670.000 gebruikers.

De jongeren kunnen terecht in één van de 41 jeugdwerkinitiatieven. Ruim 1.300 jongeren doen dat in één van de Genkse jeugdbewegingen.

Wat het cultuuraanbod betreft, beschikt Genk over twee musea. Het belangrijkste Genkse museum is het Openluchtmuseum in Bokrijk. In 2001 kreeg dit museum bijna 400.000 bezoekers over de vloer.

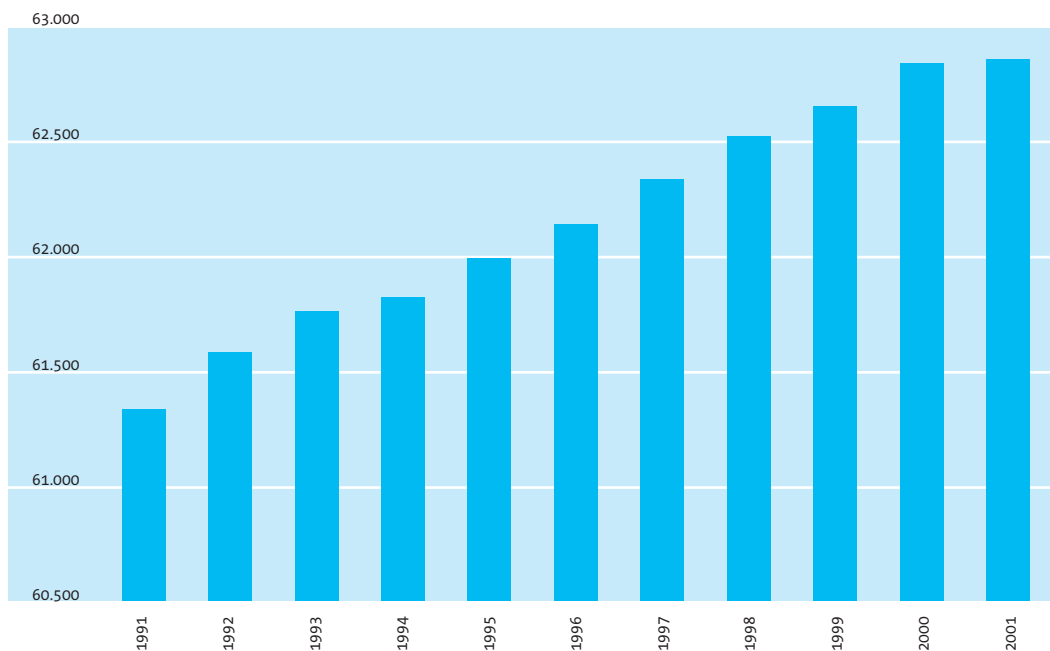
Het programma-aanbod van het cultureel centrum is zeer gevarieerd. In totaal namen 189.236 mensen deel aan de georganiseerde activiteiten.

De Genkse bibliotheek telde in 2001 meer dan 20.500 leden. Deze lenen jaarlijks ieder zo'n 29 documenten of audiovisueel materiaal.

Wat de culturele infrastructuur betreft, beschikt Genk over relatief weinig faciliteiten.

3 1 Evolutie bevolkingsaantallen in Genk, 1991–2001

Bron:

3 2 Jaarlijkse groei van de bevolking – Aantal, 1992–2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	176	196	436	29.771
1993	60	318	-2.930	22.394
1994	171	88	-4.406	19.084
1995	146	-30	-5.650	14.251
1996	194	96	-4.450	18.467
1997	188	220	-3.721	13.558
1998	130	5	-2.000	14.456
1999	188	281	-286	13.413
2000	18	315	1.219	12.301

3 3 Jaarlijkse groei van de bevolking – Saldo per 1.000 inwoners, 1992–2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	2,9	2,9	0,3	5,1
1993	1,0	4,7	-2,0	3,8
1994	2,8	1,3	-3,0	3,3
1995	2,4	-0,4	-3,8	2,4
1996	3,1	1,4	-3,0	3,1
1997	3,0	3,3	-2,5	2,3
1998	2,1	0,1	-1,4	2,4
1999	3,0	4,1	-0,2	2,3
2000	0,3	4,6	0,8	2,1

Demografie

Een demografisch bruisende stad is een stad waar veel kinderen geboren worden, waar mensen willen komen wonen, waar jonge gezinnen naartoe trekken. Jammer genoeg is dit in tijden van vergrijzing en stadsvlucht nog zelden het geval in de steden.

In deze paragraaf zetten we een aantal demografische gegevens op een rijtje.

Bevolkingsevolutie

Een van de belangrijkste demografische gegevens is de bevolkingsevolutie. Deze schetsen we in een eerste paragraaf. De bevolkingsevolutie is het resultaat van enerzijds de natuurlijke aangroei van de bevolking en anderzijds het migratiesaldo. Beide componenten komen in de twee daaropvolgende paragrafen aan bod.

Bevolkingsaantal

Globaal is in Vlaanderen het bevolkingsaantal de laatste tien jaar (1991–2001) lichtjes gestegen met 3,2%. Opvallend is wel dat de jaarlijkse aangroei van de bevolking vooral in het begin van de jaren '90 gestaag afnam. Sinds de tweede helft van de jaren '90 handhaaft de jaarlijkse aangroei zich rond een groeisaldo van 2,3.

In de Vlaamse steden ging in de eerste helft van de jaren '90 het bevolkingsaantal drastisch achteruit van nog een kleine aangroei van 246 personen in 1992 tot een afname van 5.650 personen in 1995. Sindsdien is de jaarlijkse afname van de stedelijke bevolking minder groot. Na zeven jaren met een negatief groeisaldo groeit de bevolking in 2000 met 1219 personen aan oftewel een saldo van 0,8.

Genk volgt niet de trend van de overige steden en kende in de laatste tien jaar steeds een positieve aangroei van de bevolking. Ondanks het hoge groeisaldo van 3,0 in 1999 is de aangroei in 2000 met een groeisaldo van 0,3 eerder beperkt. Genk telde op 1 januari 2001 62.860 inwoners. Dat is 1,1% van alle Vlamingen.

- ▶ De Genkse bevolking neemt nog jaarlijks in aantal toe. In 2000 kende zij een groeisaldo van 0,3. In tegenstelling tot andere jaren is dat een lager saldo dan Vlaanderen (2,1) en de centrumsteden (0,8).

3 4 Evolutie van het aantal geboorten, 1992, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	898	766	18.796	70.075
2000	695	639	16.547	61.877

3 5 Evolutie van het geboortesaldo per 1.000 inwoners, 1992, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	14,6	11,4	12,7	12,1
2000	11,1	9,4	11,3	10,4

3 6 Evolutie van het aantal sterfgevallen, 1992, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	391	542	16.409	56.246
2000	519	584	15.959	57.502

3 7 Evolutie van het sterftesaldo per 1.000 inwoners, 1992, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	6,3	8,1	11,1	9,7
2000	8,3	8,6	10,9	9,7

3 8 Evolutie van de natuurlijke bevolkingsaan groei, 1992, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	507	224	2.387	13.829
2000	176	55	588	4.375

3 9 Evolutie van het natuurlijke saldo per 1.000 inwoners, 1992, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	8,2	3,3	1,6	2,4
2000	2,8	0,8	0,4	0,7

Natuurlijke loop van de bevolking

De natuurlijke aangroei van de bevolking is het verschil tussen het aantal geboortes en het aantal sterftes. In Vlaanderen is dit verschil nog steeds positief al is het geboorteoverschot de laatste tien jaar drastisch verminderd. Elk jaar worden er minder kinderen geboren en neemt het aantal sterfgevallen toe. In 2000 bedroeg de natuurlijke aangroei nog 4.375. Dat is minder dan een derde van de natuurlijk aangroei in 1992.

De natuurlijke aangroei in de steden daalde nog sterker. In 2000 was er nog ongeveer een vierde van de natuurlijke aangroei in 1992 over. Het aantal sterfgevallen in de steden neemt licht af, maar het aantal geboorten daalt te erg om het natuurlijk aangroeisaldo op te krikken.

Genk volgt de algemene trend. Het geboortesaldo daalde de afgelopen tien jaar tot 11,1 geboortes per 1.000 inwoners. Dit saldo situeert zich boven het Vlaamse gemiddelde (10,4) maar onder het saldo van de centrumsteden (11,3). Het aantal geboortes daalde in Genk met ruim 22%. Deze daling is groter dan de daling in de centrumsteden (12,0%) en gemiddeld in Vlaanderen (11,7%).

Het Genkse sterftesaldo ligt lager dan het Vlaamse en het stedelijke. Het Genkse saldo bedraagt 8,3 tegenover 9,7 in Vlaanderen en 10,9 in de centrumsteden.

Het natuurlijk saldo bedroeg in Genk in 2000 nog 2,8. Dat is significant meer dan 0,7 in Vlaanderen en 0,4 in de centrumsteden.

- ▶ Genk kent een natuurlijke aangroei van 2,8 per 1.000 inwoners. Dit saldo is aanmerkelijk groter dan de aangroei in Vlaanderen (0,7) en in de centrumsteden (0,4).

3 10 Evolutie van het aantal inwijkingen, 1992, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	1.624	2.425	57.022	233.094
2000	1.698	2.694	61.297	247.875

3 11 Evolutie van het immigratiesaldo per 1.000 inwoners, 1992, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	26,5	36,4	38,4	40,4
2000	27,0	39,6	42,0	41,7

3 12 Evolutie van het aantal uitwijkingen, 1992, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	1.955	2.452	58.960	217.296
2000	1.852	2.447	61.098	240.249

3 13 Evolutie van het emigratiesaldo per 1.000 inwoners, 1992, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	31,9	36,8	39,8	37,7
2000	29,5	36,0	41,8	40,4

3 14 Evolutie van het netto aantal migraties, 1992, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	-331	-27	-1.938	15.798
2000	-154	247	199	7.626

3 15 Evolutie van het migratiesaldo per 1.000 inwoners, 1992, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	-5,4	-0,4	-1,3	2,7
2000	-2,5	3,6	0,1	1,3

Migratie

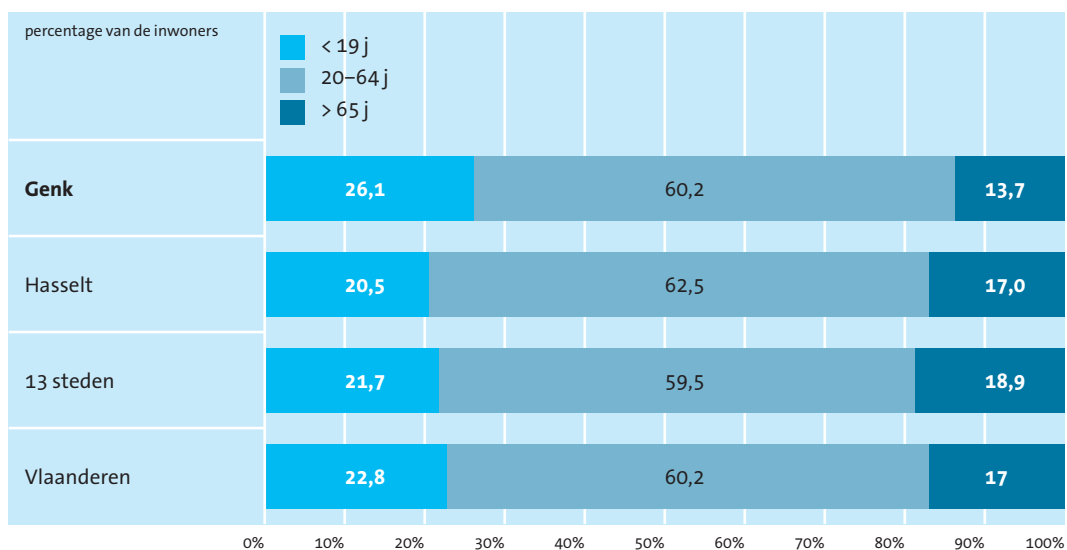
Wat de migratie-aantallen betreft is Vlaanderen steeds minder een immigratieland. Opvallend is wel dat zowel de inwijkings- als de uitwijkingsaantallen toenemen. Er wordt steeds meer gemigreerd maar de emigratie nam de laatste tien jaar sterker toe dan de immigratie zodat het migratie-aantal in 2000 nog minder dan de helft bedraagt van dat van 1992 en is teruggelopen tot een saldo van 1,3. In 2000 kwamen 247.875 mensen in Vlaanderen wonen terwijl er 240.249 mensen Vlaanderen verlieten.

In de centrumsteden wordt ook steeds meer gemigreerd maar al van in het begin van de jaren '90 kennen de steden een negatief migratiesaldo. In 2000 is er voor het eerst sinds 1992 opnieuw een positief migratiesaldo van 0,1. De centrumsteden kenden in 2000 61.297 inwijkelingen en 61.098 uitwijkelingen.

Genk volgt de stedelijke trend. In de jaren '90 is er steeds sprake van een negatief migratiesaldo. Het afgelopen decennium neemt het aantal inwijkelingen met gemiddeld 4,6% toe. Het aantal uitwijkelingen is in de afgelopen 10 jaar met ongeveer 5% afgenomen. Toch ligt het absolute aantal uitwijkelingen hoger dan het aantal inwijkelingen hetgeen het negatieve migratiesaldo verklaart.

- ▶ Het netto aantal migraties in Vlaanderen bedroeg in 2000 7.626. Dit komt neer op een migratiesaldo van 1,3 per duizend inwoners.
- ▶ Genk kende het afgelopen decennium steeds een negatief migratiesaldo. In 2000 bedroeg het migratiesaldo -2,5 per duizend inwoners.

3 16 Leeftijdverhoudingen, 2001

3 17 Grijs druk, 2001

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
2001	34,3	39,5	45,1	40,6

3 18 Groene druk, 2001

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
2001	47,4	35,9	41,1	41,6

3 19 Afhankelijkheidsratio, 2001

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
2001	81,7	75,4	84,7	82,2

3 20 Doorstromingscoëfficiënt, 1991, 2001

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1991	1,47	1,19	1,05	1,15
2001	1,36	1,01	1,01	1,02

Groen of grijs?

In deze paragraaf zoeken we een verklaring voor de natuurlijke bevolkingsloop in Genk. Het aandeel van de 65-plussers in het geheel van de Genkse bevolking is relatief klein. Slechts 13,7% van de bevolking in Genk is ouder dan 65 jaar. In Vlaanderen en de centrumsteden behoort respectievelijk 17,0% en 18,9% van de totale bevolking tot de groep van de 65-plussers. De omvang van deze groep verklaart het relatief lage sterftecijfer in Genk. Ook de grijze druk, dit is de verhouding tussen het aantal 65-plussers en de potentiële beroepsbevolking (de totale bevolking van 20 tot 64 jaar), is in Genk lager dan in Vlaanderen. Deze druk bedroeg in 1991 26,1% en is sindsdien continu gestegen tot 34,3% in 2001. Wanneer we de grijze druk in Genk vergelijken met het gemiddelde van de centrumsteden, zien we dat de grijze druk in Genk meer dan 10 procentpunten lager ligt dan het stedelijk gemiddelde (45,1%). Het vergrijzingsfenomeen zal zich in Genk op termijn wel voordoen wanneer de grote groep op middelbare leeftijd de leeftijd van 65+ bereikt. De grote vraag is of de jonge generatie klaar staat om deze leemte op te vullen. De groene druk, die het aantal jongeren meet tegenover de bevolking van middelbare leeftijd, is in Genk hoger dan in Vlaanderen. Ook in vergelijking met het gemiddelde van de centrumsteden kent Genk een groter aandeel jongeren ten opzichte van de bevolking van middelbare leeftijd. Over de periode 1991–2001 vond in Genk een gestage afname van 9,3% plaats waardoor de groene druk in 2001 47,4% bedraagt. De dertien steden kennen een gemiddelde groene druk van 41,1%.

Dit alles maakt dat de afhankelijkheidsratio, die de verhouding weergeeft tussen de bevolking jonger dan 19 en ouder dan 64 tot de bevolking op actieve leeftijd, in Genk 81,7% bedraagt, hetgeen ongeveer overeenstemt met het Vlaamse gemiddelde. Toch verschilt de samenstelling van de afhankelijkheidsratio in Genk met deze in de centrumsteden en in Vlaanderen.

- ▶ De Genkse bevolking kent een relatief klein aantal 65-plussers waardoor de grijze druk in Genk lager is dan in Vlaanderen en in de dertien centrumsteden.
- ▶ De groene druk ligt in Genk hoger dan het Vlaamse en het stedelijke gemiddelde.

Doorstroming op de arbeidsmarkt

Vergroening en vergrijzing zijn belangrijk in verband met de verjonging van de arbeidsmarkt. De doorstromingscoëfficiënt gaat na of de leeftijdsklassen die de arbeidsmarkt zullen verlaten, vervangen kunnen worden door jonge instromers. Deze coëfficiënt is de verhouding tussen het aantal 10 tot 24-jarigen en de populatie 50 tot 64-jarigen. In Vlaanderen is de vervanging met een coëfficiënt van 1,02 nog net mogelijk. In 1991 was de coëfficiënt nog 1,15. In de centrumsteden is er bijna geen overschot meer. De doorstromingscoëfficiënt bedraagt daar 1,01. Genk heeft een coëfficiënt van 1,36. Voor elke vijf arbeidskrachten die de arbeidsmarkt verlaten, staan er in Genk dus zeven nieuwe klaar.

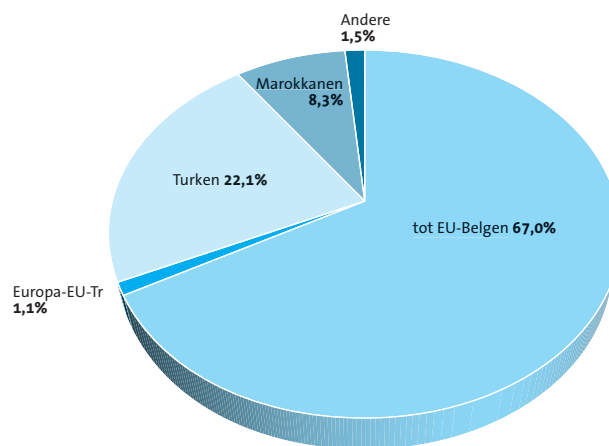
- ▶ Genk heeft een doorstromingscoëfficiënt van 1,36. De leeftijdsklassen die binnenkort de arbeidsmarkt zullen verlaten, kunnen dus nog vlot vervangen worden door jonge instromers.

3 21 Evolutie van het aantal niet-Belgen (1991–2001)

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaams Gewest
1991	18.341	2.457	112.744	258.848
1992	18.406	2.493	116.891	268.901
1993	16.477	2.558	119.145	273.272
1994	15.919	2.676	121.771	281.137
1995	15.026	2.578	120.652	283.117
1996	14.426	2.428	119.954	283.429
1997	13.870	2.509	121.016	288.307
1998	13.244	2.493	120.016	288.007
1999	12.793	2.400	119.137	289.065
2000	12.467	2.494	120.334	293.650
2001	11.348	2.540	111.319	280.962

3 22 Verdeling niet-Belgen volgens nationaliteit, 2001

Niet-Belgen

Evolutie

In 2001 is 4,7% van de bevolking in het Vlaamse Gewest niet-Belg. Kijken we naar de evolutie van het aantal niet-Belgen tussen 1995 en 2001, dan zien we een daling voor het Vlaamse Gewest. Indien men zich enkel zou concentreren op deze twee jaartallen zou dit een vertekend beeld kunnen geven. Gedurende de jaren is het aantal niet-Belgen in het Vlaamse Gewest immers toegenomen tot 293.650 in 2000. Enkel in 2001 neemt het aantal niet-Belgen plots een forse duik tot 280.962. Dit betekent zoveel als een afname van 4,3% t.o.v. 2000. Waar dit aantal niet-Belgen voor de 13 centrumsteden fluctueert gedurende de jaren, zal het ook fors dalen in 2001, net als in het Vlaamse Gewest. Procentueel gezien is dit een daling van 7,5%, of absoluut een afname van 9.015 niet-Belgen. De forse daling in 2001 is te wijten aan het grote aantal naturalisaties in het jaar 2000. In 2000 verkregen 24.814 vreemdelingen de Belgische nationaliteit. Dit is een stijging van maar liefst 172% ten opzichte van het jaar 1991. Dit verklaart de daling van het aantal niet-Belgen.

In Genk is 18,05% niet-Belg in 2001, in absolute cijfers zijn dit 11.348 personen. Sinds 1992 daalt dit aantal jaarlijks. Dit in tegenstelling tot het Vlaamse gewest waar het aantal vreemdelingen met uitzondering van het jaar 2001 een stijgende trend vertoont. T.o.v. 1991 is het aantal niet-Belgen in Genk ten gevolge van de versoepelde wetgeving inzake naturalisaties, gedaald met 38,13%. Genk herbergt in 2001 10,19% van het aantal niet-Belgen in de 13 centrumsteden. In 1991 was dit 16,26%.

- ▶ Genk vertoont een dalende trend wat het aantal niet-Belgen betreft. In 2001 bedraagt het absolute aantal niet-Belgen 11.348.
- ▶ Genk herbergt 10,19% van het aantal niet-Belgen in de 13 centrumsteden

Nationaliteit

Het taartdiagram geeft het procentueel aantal niet-Belgen naar nationaliteit weer in Genk voor 2001. Het grootste aandeel (67,0%) wordt ingenomen door leden van de Europese Unie (die geen Belg zijn). Verder komen 22,1% van de vreemdelingen uit Turkije en 8,3% uit Marokko.

3 23 Evolutie van de secundariseringsgraad (in%), 1993–2000

Bron: RSZ

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1993	54,5	21,2	23,2	17,1
1994	53,7	20,1	22,5	16,7
1995	53,8	19,4	22,5	16,6
1996	53,5	19,1	22,3	16,3
1997	53,3	20,3	22,1	16,0
1998	52,9	21,3	21,6	16,0
1999	50,3	21,2	21,5	16,0
2000	52,1	21,2	21,4	16,1

3 24 Evolutie van de tertiariseringsgraad (in%), 1993–2000

Bron: RSZ

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1993	36,0	78,1	58,7	32,0
1994	38,5	79,4	59,3	32,3
1995	38,9	80,2	60,6	33,1
1996	37,8	81,2	61,3	33,7
1997	41,2	86,1	63,5	34,9
1998	42,9	91,1	65,2	36,1
1999	43,5	83,9	66,0	36,9
2000	45,8	82,6	66,8	37,4

Economie

In deze paragraaf schetsen we de economische bedrijvigheid in Genk. Eerst komt de nijverheid aan bod. Daarna gaan we dieper in op de dienstensector. Ten slotte besteden we aandacht aan de economische vernieuwing in de stad.

Secundariseringsgraad

In Vlaanderen daalde de secundariseringsgraad van 17,1% in 1993 naar 16,1% in 2000. De 13 steden kennen een iets sterkere afname van de secundariseringsgraad dan het Vlaamse gewest. Waar deze in 1993 nog 23,2% bedroeg, is dat in 2000 nog 21,4%.

De inplanting van drie mijnzetels zorgde voor een eerste industrialiseringsfase in Genk. Omstreeks de jaren zestig werd de tweede industrialiseringsfase ingezet door de komst van de Fordfabrieken. De secundariseringsgraad van 52,1% getuigt van de belangrijkheid van de industriële sector in Genk. Deze ligt aanzienlijk hoger dan het Vlaamse gemiddelde (16,1%).

Genk kende een sterke industriële uitbouw ten gevolge van een aantal factoren. Dankzij het strategische aankoopbeleid van de stad beschikt Genk over goed uitgeruste industrieterreinen. De gebieden beschikken over een gunstige ligging in relatie tot de Europese economische knooppunten en hebben een multimodale ontsluiting.

Genk beschikt over drie industrieterreinen. In totaal beslaan deze 2106 ha. Het grootse industrieterrein is Genk-Zuid met 1581 ha. Dit industrieterrein wordt ontsloten door een primair wegennet, een goederenspoor en het hoofdwatwegennet (Albertkanaal). Genk-Noord Winterslag vertegenwoordigt de logistieke zone met een oppervlakte van 435 ha. Het industrieterrein in Waterschei is 90 ha groot. Naast deze drie industrieterreinen heeft Genk één KMO-zone, gelegen in Genk-Noord en goedgekeurd bij ministerieel besluit.

- ▶ De secundariseringsgraad daalt in het Vlaamse Gewest en de centrumsteden.
- ▶ De secundariseringsgraad van Genk (52,1%) behoort tot de hogere van de 13 centrumsteden.
- ▶ In Genk zijn drie industrieterreinen en één KMO-zone aanwezig.

Tertiariseringsgraad

De tertiariseringsgraad is in het Vlaamse Gewest geleidelijk gestegen, namelijk van 32% in 1993 tot 37,4% in 2000. Een iets sterkere stijging vinden we in de centrumsteden: in 2000 zijn 67 jobs op 100 jobs tertiair. Globaal gezien is de activiteit in de dienstensector veel hoger in de stad dan in het Vlaamse Gewest, dit komt uiteraard door het feit dat een stad een centrumfunctie heeft t.o.v. zijn omgeving.

Zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden ligt de tertiariseringsgraad hoger dan de secundariseringsgraad. In Genk is dit echter niet het geval. Met een tertiariseringsgraad van 45,8% neemt Genk in vergelijking met de overige centrumsteden een van de laatste plaatsen in. De tertiariseringsgraad kent wel een stijgend verloop. De stad Genk streeft in de toekomst naar een uitbreiding van de sector zakelijke dienstverlening om op die manier diversificatie in haar economische structuur te bekomen.

Zorgverstrekking is een van de dimensies binnen de dienstensector. Genk beschikt over één ziekenhuis: het Ziekenhuis Oost-Limburg (ZOL). Dit is een algemeen ziekenhuis, ontstaan uit de fusie van het St.-Jansziekenhuis, de André Dumontkliniek en het ziekenhuis Sint-Barbara te Lanaken. Het ZOL is met 840 bedden een van de grootste niet-universitaire ziekenhuizen van Vlaanderen. Daarnaast telt Genk ook enkele rustoorden zoals Rustoord Heiderust, Rustoord Herfstvreugde, De Olijfbom, Carlier en Huize Uilenspiegel.

Andere dimensies (handel en toerisme) worden in de volgende paragrafen uitvoerig besproken.

- ▶ De tertiariseringsgraad stijgt in de centrumsteden en het Vlaamse Gewest.
- ▶ Genk is geen uitgesproken dienstestad. Zij kent een tertiariseringsgraad van 45,8%.

Handel

Genk beschikt over een handelsapparaat dat in oppervlakte voor de belangrijkste branches samen het grootste is van Limburg. Maar dit weerspiegelt zich niet in de rol van Genk als koopcentrum voor Limburg. Genk mist een bepaalde aantrekkingskracht als commercieel centrum. Dit wordt onder andere verklaard door de gespreide ontwikkeling van het handelsapparaat rond de mijn-cités. Dat is een gevolg van het gegeven dat Genk gegroeid is van een klein dorp tot de industriële groeipool van Limburg. Door de spreiding van de verschillende centra mist de stad een duidelijke profilering en uitstraling.

Winkelgebieden

Het voornaamste handelscentrum bevindt zich in het **centrum** van Genk. Drie shoppingcentra en talrijke winkelstraten en galerijen maken er deel van uit.

Tot in de jaren zestig was Genk-centrum als winkelcentrum nevensgeschikt, mogelijk ondergeschikt aan de winkelconcentraties nabij de mijn-cités. Door de vestiging van de Ford fabrieken en later de sluiting van de mijnen heeft het centrum werkelijk een plaats verworven. Sindsdien is het sterk in omvang gegroeid, maar bleven de eigen winkelcentra hun positie behouden.

In 1995 telde Genk-centrum 316 winkels die samen 47.000 vierkante meter verkoopvloeroppervlakte realiseerden. Het handelsapparaat in Genk-centrum wordt gekenmerkt door een grote spreiding in de sectoren convenience-, shopping- en specialtygoederen.

De **overige handelscentra** bevinden zich in de buurt van de voormalige mijngebouwen, met name de Stalenstraat in Waterschei, de Vennestraat in Winterslag en de Hoevenzavellaan in Hoevenzavel. Het ontstaan en ontwikkelen van deze handelscentra is inherent verbonden aan het ontstaan van de mijnindustrie.

De Vennestraat is het bovenlokale wijkcentrum, ontstaan nabij de cité Winterslag en de mijngebouwen van Winterslag. Lokale omstandigheden en ontwikkelingen op de markt hebben geleid tot een veroudering en verpaupering van dit gebied. Vooral in het midden en het zuidelijke gedeelte van de Vennestraat is een winkelfunctie aanwezig. In het middengebied ligt de nadruk op het voedingsaspect. Tal van voedingszaken met een uitheems aanbod maken van de Vennestraat een multiculturele handelsstraat. Iedere week wordt hier een versmarkt georganiseerd met uitsluitend een aanbod van verse voedingswaren.

De Stalenstraat is ontstaan aan de rand van de cité van Waterschei en vormt naast Genk-centrum het grootste wijkcentrum. Het winkelbestand is de afgelopen jaren niet ingrijpend veranderd. De grootste trekpleisters vormen enkele grootwarenhuizen. Naast een winkelfunctie voorziet de Stalenstraat tevens in een verkeersfunctie: de Stalenstraat vormt de verbinding tussen het centrum van Genk en Waterschei. Dit levert duidelijke conflicten op waardoor het verblijfsklimaat niet optimaal is.

De Hoevenzavellaan, nabij de cité van Zwartberg, is een van de belangrijkste hoofdinvalswegen van Genk en loopt dwars door een belangrijk commercieel gebied. Deze laan kan als drive-in shoppingstraat bestempeld worden en bestaat uit een 60-tal winkels. Deze winkels bevinden zich aan weerszijden van een drukke rijweg wat de oversteekbaarheid in het gedrang brengt.

Ten slotte maken ook de Hasseltweg en de Weg naar As deel uit van het Genkse handelsapparaat. De Hasseltweg is een relatief **nieuw winkelgebied** met een hoge concentratie van baanwinkels. Veel winkels op de Hasseltweg hebben een assortiment met voornamelijk ruimtevragende goederen en worden gekenmerkt door een behoefte aan showrooms. De verkoopsoppervlaktes zijn hierdoor relatief groot. Verder staat de Hasseltweg bekend voor het zondagstoerisme. De meeste handelszaken zijn de hele zondag geopend. Het assortiment bestaat uit 17 horecazaken, 71 commerciële handelspanden, 8 dienstgerichte panden en 3 vestigingen van vrije beroepen. De Hasseltweg vervult naast de shoppingfunctie tevens een verkeersfunctie. Hij vormt namelijk de verbinding tussen Genk-centrum en Hasselt. Daarnaast is de Hasseltweg eveneens een fietsroute voor schoolgaande kinderen. Dit alles brengt conflicten met zich mee tussen de verschillende soorten gebruikers van de weg.

3 25 De koopgerichtheid van de inwoners van Genk

Bron: BBM

Aankoopplaats	Goederengroepen		
	Convenience	Shopping	Specialty
Genk	91,6	61,6	68,8
Hasselt	0,5	30,4	9,3
Maasmechelen	0,2	2,0	0,2
Bilzen	/	0,1	3,1
Peer	/	/	3,4
Ambulant	4,0	3,1	/
Elders	3,7	2,8	15,2

3 26 De koopgerichtheid tot Genk

Bron: BBM en NCMV

Vanuit onderstaande woonplaats koopt men te Genk	Goederengroepen		
	Convenience	Shopping	Specialty
As	30,3	52,9	54,9
Bilzen	1,3	10,7	13,9
Bocholt	0,7	6,1	9,7
Bree	1,2	14,6	9,7
Diepenbeek	1,4	15,4	21,8
Dilsen-Stokkem	0,9	31,2	19,1
Hasselt	/	1,1	8,4
Hoeselt	0,6	1,9	7,2
Houthalen-Helchteren	3,3	22,7	22,2
Kinrooi	0,4	6	7,3
Kortesseem	0,2	0,5	11,2
Lanaken	1	12,1	7,7
Maaseik	0,1	27,3	10,4
Maasmechelen	/	8,4	11,2
Meeuwen-Gruitrode	4,3	30,9	20,7
Opglabbeek	16,4	45,6	38,9
Overpelt	/	1,3	6,5
Peer	1,4	14,7	6,2
Wellen	0,6	2,8	6,1
Zonhoven	4,7	23,5	19,9
Zutendaal	18,6	48,3	59,8

De stad Genk beschikt sinds januari 2000 over een **Shoppingmanagement** en is daarmee een van de eerste steden met een dergelijk initiatief. De voornaamste doelstelling van dit initiatief is de verwezenlijking van een kwalitatieve opwaardering en een versterkte concurrentiekracht van de stad Genk. Twee managers spelen hierbij een belangrijke rol: de centrummanager en de winkelstraatmanager. Zij vormen de directe en onafhankelijke schakel tussen de stad Genk en de private ondernemers. De centrummanager is bevoegd voor de centrumstraten en de shoppingcentra. De winkelstraatmanager is bevoegd voor de winkelstraten die buiten het centrum gelegen zijn. Hun belangrijkste taken zijn het verzorgen van de communicatie tussen de handelsverenigingen en de stad Genk en het coördineren van verschillende acties waaronder verfraaiingswerken, het verlenen van commercieel advies aan handelaars, ...

Koopbinding

In dit luik wordt nagegaan in welke mate de inwoners van Genk de aankopen hetzij ter plaatse hetzij elders verrichten. De gegevens zijn gebaseerd op een onderzoek uitgevoerd door de Provincie Limburg en BBM.

Op het gebied van conveniencegoederen doen de Genkenaren voor 91,6% beroep op het lokale aanbod. Hier zijn de aankopen via de ambulante handel, bijvoorbeeld de wekelijkse markt, niet inbegrepen. Deze bedragen 4%. Voor shoppinggoederen komt de koopbinding op 62%. Vooral Hasselt geniet voordeel van dit lage percentage. Ongeveer 30% van de Genkenaren koopt shoppinggoederen aan in Hasselt. Voor specialitygoederen bedraagt de koopbinding 69%. Hier kan men de koopvlucht niet toewijzen aan een bepaald centrum.

Indien men Genk positioneert in Limburg ten opzichte van de andere gemeenten, komt het op de negende plaats wat betreft conveniencegoederen, de zesde plaats wat betreft shoppinggoederen en de derde plaats wat betreft specialitygoederen.

Koopgerichtheid

Deze paragraaf geeft een indicatie van de commerciële invloed van Genk op het ommeland. Deze gegevens zijn eveneens gebaseerd op een studie uitgevoerd door de provincie Limburg en BBM en het NCMV.

De essentiële opdracht van de detailhandel is te voldoen aan een heersende behoefte. Het is daarom van enorm belang de koopgerichtheden van de consumenten te achterhalen. Deze koopgerichtheid is finaal de weerspiegeling van de betekenis en uitstraling van de lokale detailhandel. In deze weerspiegeling treft men derhalve de commerciële betekenis van de diverse Limburgse gemeenten, hun afhankelijkheid en hun onafhankelijkheid aan.

Ruimtelijk stelt men vast dat Genk vooral uitstraling heeft in oostelijke richting met name naar de gemeenten As, Zutendaal, Oplabbeek, Dilsen-Stokkem, Meeuwen-Gruitrode en Maaseik. Het overzicht laat zien dat deze ruimtelijke invloed van Genk vooral betrekking heeft op specialitygoederen.

De gerichtheid tot Genk met betrekking tot conveniencegoederen is eerder laag. Dit heeft te maken met het feit dat deze zeer courante aankopen meer in de eigen gemeente plaatsvinden.

De gerichtheid tot Genk met betrekking tot shoppinggoederen vertoont zich vooral in de gemeenten Dilsen-Stokkem, Maaseik, Zonhoven, Houthalen-Helchteren, Diepenbeek, Peer en Lanaken.

Op basis van deze gerichtheid kan voor de handel in Genk momenteel volgend marktgebied worden weerhouden:

Directe zone: Genk, As, Oplabbeek en Zutendaal

Indirecte zone: Dilsen-Stokkem, Houthalen-Helchteren, Maaseik, Meeuwen-Gruitrode en Zonhoven

Zwakke zone: Bilzen, Bocholt, Bree, Diepenbeek, Kinrooi, Lanaken, Maasmechelen en Peer

- ▶ Genk heeft verschillende handelscentra. Naast het stadscentrum kent Genk drie belangrijke bovenlokale centra en enkele nieuwe winkelgebieden.
- ▶ Sinds 2000 beschikt Genk over een centrummanager en een winkelstraatmanager. Zij zorgen voor een versteviging van de concurrentiekracht van de stad Genk.
- ▶ Voor conveniencegoederen maken Genkenaren voor 91,6% gebruik van het lokale aanbod.

3 27 Evolutie van het aantal overnachtingen, 1992–2001

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1992	113.915	96.732	34.52.410	15.605.281
1993	88.250	83.471	3.632.928	16.383.331
1994	97.796	85.321	3.731.498	16.269.044
1995	106.834	89.372	3.768.722	17.127.680
1996	118.293	88.055	4.005.448	17.232.374
1997	103.682	94.398	4.294.530	16.815.616
1998	121.036	99.422	4.651.146	16.758.672
1999	120.110	103.891	4.772.685	16.952.604
2000	131.155	111.567	5.041.929	17.862.657
2001	106.816	128.026	5.007.669	17.364.496

3 28 Overnachtingen in Genk volgens doel en nationaliteit, 2001

Bron: NIS

	Belg	EU	Niet-EU	Totaal
Vakantie, ontspanning	26.246	12.244	874	39.364
Conferentie, seminarie	2.223	2.012	200	4.435
Beroepsdoeleinden	28.204	29.124	5.689	63.017
Ongekend	0	0	0	0
Totaal	56.673	43.380	6.763	106.816

Toerisme

Wie naar Genk komt om de stad te bezoeken, vindt er een aantal natuurlandschappen en culturele bezienswaardigheden. We zetten even de voornaamste toeristische plaatsen op een rijtje.

De belangrijkste toeristische trekpleister is het provinciaal domein Bokrijk. Naast het openlucht-museum dat een beeld scheidt van Vlaanderen anno 1850 heeft Bokrijk een grote speeltuin, een overdekt speelhuis, een minigolf en mini-auto's parcours, een dierenhoek, een ponybaan en een volledig natuuraanbod met geuren- en kleurentuin, arboretum, groentetuin en kruidentuin.

Andere belangrijke natuurgebieden in Genk vindt men in natuurreservaat De Maten (225 ha beschermde natuur en uniek wandelgebied), domein Kattevennen en talrijke parken zoals het Molenvijverpark, het Heempark en het Zonnewijzerpark. Het domein Kattevennen herbergt naast een aantal attracties (minigolf, kunstskipiste,...) het Blososportcentrum en het Europlanetarium.

Naast deze domeinen en parken beschikt Genk over tal van bewegwijzerde wandelgebieden en fietsroutes.

Het cultuurhistorisch patrimonium van Genk situeert zich voornamelijk op het vlak van het mijnverleden.

Op het gebied van musea zijn er enkel het Emile Van Doren Museum en het Openluchtmuseum in Bokrijk.

In de sport- en ontspanningssector beschikt Genk over een aantal sportclubs en sportcentra. De sportfaciliteiten met de meeste toeristische aantrekkingskracht zijn het KRC-voetbalstadion, het sportcomplex van Bloso, de kunstskipiste in het domein Kattevennen, het motorsportclub-complex Horensbergdam, de golfclub en het vliegveld van Zwartberg.

Ten slotte is het stadscentrum zelf een toeristische troef van Genk met zijn shoppingcentra, winkelstraten, galerijen en het horeca-aanbod. Verder wordt de Limburghal gebruikt voor allerlei manifestaties, beurzen en activiteiten. Op cultureel vlak speelt het Cultureel Centrum de belangrijkste rol met zijn eigen schouwburg, feestzaal, foyers en verscheidene vergaderzalen.

De voornaamste evenementen zijn de Genkse Meifeesten, de carnavalfestiviteiten, Swing'in Genk, de Limburgse zondagsmarkten, de St.-Maartenvieringen, de 10-daagse reuzenkermis en de jaarlijkse kerstmarkt.

Het toerisme brengt overnachtingen in de stad met zich mee. Het aantal overnachtingen per jaar in Vlaanderen steeg in de laatste tien jaar (1992–2001) met 11,3%. De centrumsteden kenden een veel grotere groei. In 2001 overnachtten maar liefst 45% meer mensen in de steden dan in 1992. Het aantal overnachtingen in de steden maakt hiermee 28% uit van alle overnachtingen in Vlaanderen. In tegenstelling tot de gemiddelde situatie in de centrumsteden kent Genk een daling wat betreft het aantal overnachtingen. In Genk daalde het aantal overnachtingen sinds 1992 met ruim 6%. In vergelijking met het jaar 2000 is het aantal overnachtingen in Genk in 2001 met bijna 19% gedaald. In 2000 overnachtten 131.155 personen in Genk. In 2001 waren dit er nog 106.816.

Er zijn veertien hotels aanwezig. Hiervan richten de meeste zich sterk op het zakentoerisme en situeren zich bijgevolg in een hogere prijsklasse. Genk beschikt verder over één jeugdherberg.

Meer dan de helft van de personen die in Genk blijven overnachten, is afkomstig uit België. 40,6% is afkomstig uit de Europese Unie met uitzondering van België en 6,3% komt van buiten de EU. Beroepsdoeleinden verklaren 59% van het aantal overnachtingen. Bij personen uit België is het ontspannende karakter ook sterk aanwezig: 46,3% van de overnachtingen door personen uit België heeft te maken met vakantie of ontspanning.

- ▶ De belangrijkste toeristische trekpleister in Genk is het provinciaal domein Bokrijk.
- ▶ Het aantal overnachtingen in Genk daalde sinds 1992 met 6,2%. In de centrumsteden overnachtten in 2001 gemiddeld 45% meer mensen dan in 1992. In Vlaanderen steeg het aantal overnachtingen met 11,3%.

3 29 Evolutie van het aantal startende bedrijven, 1996–2001

Bron: Graydon

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1996	284	479	9.468	35.531
1997	317	464	8.924	32.277
1998	307	474	9.207	32.397
1999	262	395	7.733	27.636
2000	236	421	7.903	28.625
2001	223	418	7.541	28.024

3 30 Evolutie van de ratio oprichtingen-faillissementen, 1990–2001

Bron: Graydon

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1996	6,76	7,15	5,73	9,15
1997	10,93	6,93	5,18	7,86
1998	6,27	6,77	6,05	8,62
1999	6,72	5,81	5,49	7,62
2000	8,14	5,47	5,51	8,01
2001	6,76	7,60	5,08	7,62

3 31 Evolutie van het aantal faillissementen, 1996–2001

Bron: Graydon

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1996	42	67	1.653	3.884
1997	29	67	1.722	4.106
1998	49	70	1.521	3.758
1999	39	68	1.408	3.627
2000	29	77	1.434	3.573
2001	33	55	1.483	3.678

3 32 Evolutie van de tewerkstelling in nieuwe bedrijven, 1993–2000

Bron: RSZ

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1993	212	2.769	23.592	46.003
1994	218	2.413	22.608	45.614
1995	198	2.230	22.746	47.068
1996	166	2.477	23.376	48.845
1997	198	2.993	23.833	51.491
1998	161	3.395	23.475	53.844
1999	188	3.107	25.690	57.569
2000	212	3.393	28.131	63.005

Economische vernieuwing

Genk is vooral een industrieel centrum, maar is Genk een bruisende stad? We gaan dit na aan de hand van twee indicatoren: het aantal startende bedrijven en de tewerkstelling in nieuwe bedrijven.

Startende bedrijven en faillissementen

In heel Vlaanderen is het aantal startende bedrijven op jaarbasis met meer dan een vijfde (21,1%) afgenomen sinds 1996. In de centrumsteden daalde het aantal startende bedrijven eveneens met ongeveer een vijfde: in vergelijking met 1996 zijn er in 2001 20,4% minder startende bedrijven.

Genk volgt deze dalende trend: in vergelijking met 1996 waren er in 2001 21,5% minder startende bedrijven. Genk vertegenwoordigt een aandeel van 3,0% van het totaal aantal startende bedrijven in de centrumsteden.

Het aantal startende bedrijven is slechts één aspect van economische vernieuwing in een stad. Deze cijfers zeggen niet veel zonder het aantal faillissementen te beschouwen. Wanneer we de periode van 1996 tot 2001 in overweging nemen, merken we dat zowel voor de situatie in Vlaanderen als in de centrumsteden het jaartal 1997 het absolute dieptepunt betekende wat betreft het aantal faillissementen. In Vlaanderen gingen in 1997 4.106 bedrijven bankroet. Ook de centrumsteden kenden in 1997 een dieptepunt met 1.722 faillissementen. In 1997 maakten de centrumsteden gemiddeld 41,9% uit van alle faillissementen in Vlaanderen. In 2001 ligt het aantal faillissementen lager dan in 1996. In Vlaanderen daalde het aantal met 5,3%. In de centrumsteden nam het aantal faillissementen zelfs met meer dan 10% af.

In Genk betekent het jaartal 1997 helemaal geen dieptepunt wat betreft het aantal faillissementen. Gedurende de periode 1996–2001 is 1997 zelfs het jaartal met het kleinste aantal faillissementen. In 1998 daarentegen ligt het aantal faillissementen 69,0% hoger dan in 1997. Het jaar 1998 is daarmee in Genk niet verwonderlijk het dieptepunt wat betreft het aantal faillissementen. Het aantal faillissementen daalde in Genk sterker dan in Vlaanderen en de centrumsteden. Over de periode 1996–2001 daalde het aantal faillissementen met 21,4%.

Tewerkstelling in “nieuwe” bedrijven

Een andere indicator voor economische vernieuwing is de tewerkstelling in de stad in zogenaamde “nieuwe” bedrijven. Dit zijn bedrijven uit de IT- en multimediasector. In Vlaanderen steeg de tewerkstelling in deze bedrijven met 37% tussen 1993 en 1999. Er werken nu ruim 63.000 mensen in deze sector.

In de centrumsteden groeide deze sector nauwelijks tot en met 1998 om vervolgens in 1999 en 2000 een inhaalsprong te maken. Ten opzichte van 1993 constateren we in 2000 een groei van 19,2%.

Genk is in vergelijking met de overige steden niet erg actief in de IT- en multimediasector. In 2000 stelden deze bedrijven slechts 212 personen tewerk. Wanneer we dit vergelijken met het aantal personen dat in 1993 tewerkgesteld was in deze sector, merken we dat het aantal niet wijzigde. Er zijn schommelingen wat betreft het aantal tewerkgestelden maar in 2000 werken er precies evenveel in deze sector als in 1993.

- ▶ Net zoals in Vlaanderen daalde in Genk het aantal startende bedrijven met ongeveer 20%.
- ▶ Genk stelt slechts 212 personen tewerk in de IT- en multimediasector.

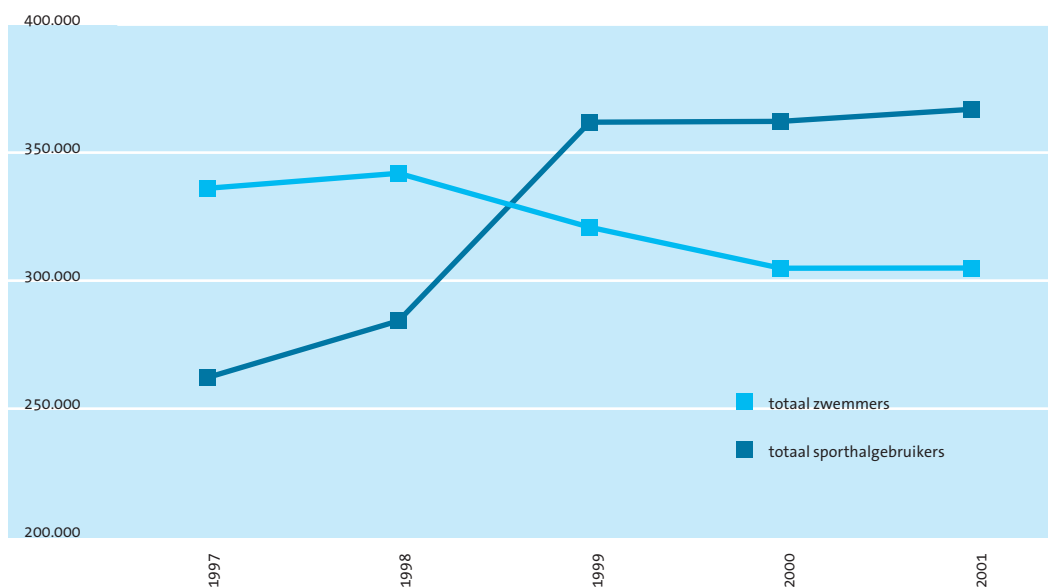
3 33 Evolutie van het aantal gebruikers van de stedelijke sportinfrastructuur in Genk, 1997–2001

Bron: Sportdienst stad Genk

	1997	1998	1999	2000	2001
Zwembaden					
Zwembad Sportcentrum	305.683	308.521	284.816	269.409	270.495
Zwembad Boxbergheide	30.220	33.123	36.195	35.912	34.903
Totaal zwemmers	335.903	341.644	321.011	305.321	305.398
Sporthallen					
Sportcentrum	199.704	199.020	186.000	187.365	190.128
Sporthal Don Bosco	28.138	28.060	34.020	33.812	36.277
Sporthal Halmstraat	17.329	15.460	10.584	9.054	9.703
Sporthal Regina Mundi	18.338	17.620	18.900	18.120	16.133
Sporthal College	/	13.244	54.684	56.310	57.894
Turnzaal Halmstraat	/	11.800	57.000	56.842	55.988
Totaal sporthalgebruikers	263.509	285.204	361.188	361.503	366.126
Totaal	599.412	626.848	682.199	666.824	671.524

3 34 Evolutie van het aantal zwemmers en sporthalgebruikers, 1997–2001

Bron: Jaarverslagen Stad Genk

3 35 Het aantal leden van de jeugdbeweging in Genk, 2000

Bron: Jeugdendienst stad Genk

	Leden	Monitors
Chiro	788	134
VVKSM, VVKS	494	72
MJA	41	12
Totaal	1.323	218

Sport en cultuur

In deze paragraaf schetsen we de activiteit op socio-cultureel vlak. Eerst gaan we in op de sportmogelijkheden in de stad. Daarna komen de activiteiten die zich richten op jongeren aan bod. Ten slotte nemen we het cultuuraanbod onder de loep.

Sport

Genk beschikt zowel over overdekte sportinfrastructuur als over sportinfrastructuur in de open lucht. Zo zijn er 6 stedelijke sporthallen en twee stedelijke overdekte zwembaden die in 2001 samen 671.527 gebruikers telden. In vergelijking met 1997 betekent dit een stijging van 12,0%. Deze stijging is echter louter het gevolg van de forse stijging van het aantal sporthalgebruikers. Hun aantal steeg met bijna 40%. Het aantal zwembadgebruikers daarentegen daalde met 9,1%. Deze daling is gedeeltelijk te verklaren door de opening van een zwembad in Bilzen.

Naast deze stedelijke initiatieven zijn er een aantal niet stedelijke sporthallen: het Bloso sportcentrum, het provinciaal domein Bokrijk, de Hoeve en enkele andere sportzalen (de Familia, sporthal Kneipp en de sporthallen van het Technisch Instituut St.-Lodewijk en het Koninklijk Technisch Atheneum).

In Genk kan men terecht voor tal van niet alledaagse sporten zoals karten, zweefvliegen, parapente, duiken, waterpolo en golf. Men vindt er het enige permanente en gehomologeerde outdoor kartcircuit van Vlaanderen. Verder beschikt Genk over een 70 ha groot golfterrein, twee ruiterverenigingen, 6 tennisclubs, 2 squashclubs, 6 schuttersgilden, 13 voetbalclubs, een skatebaan, een kunstskibaan, watersportmogelijkheden, schietsportmogelijkheden, een manège, een klimmuur en een vliegclub.

- ▶ In 2001 telden de stedelijke sporthallen en zwembaden samen 671.527 gebruikers. Dit is een stijging ten opzichte van 1997.

Jongeren

Genk telde in 2000 41 plaatselijke jeugdwerkinitiatieven.

Vooreerst zijn er de 16 jeugdwerkingen die aangesloten zijn bij de jeugdraad, zoals Chiro, VVKSM (Vlaams Verbond van Katholieke Scouts en Meisjesgidsen) en MJA (Maatschappelijke Jongeren Actie). In 2000 telden deze bewegingen in Genk 1323 leden. Verder zijn er in Genk 8 speelpleinwerkingen (767 leden), 2 jeugdhuizen (236 leden), 6 jongerenwerkingen (189 leden) en 9 werkingen met maatschappelijk achtergestelde kinderen en jongeren (gemiddeld bereik van 900 kinderen en jongeren). Ten opzichte van 1997 is er op dit vlak niet zo veel veranderd. De grootste wijziging is het verschil in monitoren bij de Chiro. In 1997 kon de Genkse Chiro rekenen op 231 monitoren. In 2000 zijn dit er echter nog maar 134.

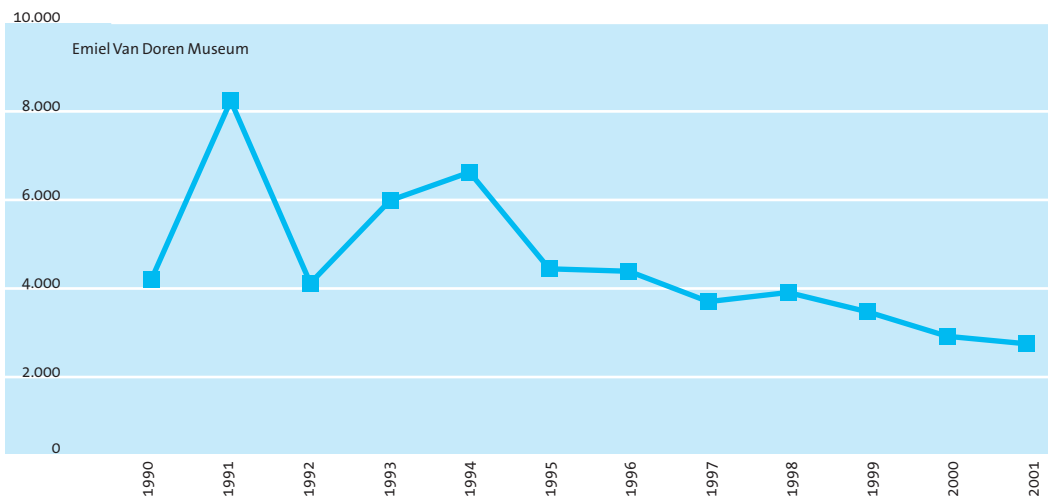
Naast deze plaatselijke initiatieven organiseert de jeugddienst van de stad Genk tal van stedelijke initiatieven zoals de Grabbelpas, de Swappas, Kompas, een muziekkamp, een jeugdinformatica-week, dag van de 18-jarigen, jeugd- en spelweken, de kindercarnavalstoet, de dag van het klassieke jeugdwerk, de speelpleincommissie en de monitorenwerking.

De Genkse jeugdraad is een van de kanalen om de kinderen en jongeren te bereiken. Uit een bevraging van individuele jongeren blijkt echter dat de jeugdraad wel bekend is bij het bestuur van verenigingen maar niet of niet voldoende bij de leden ervan en bij de individuele jongeren.

- ▶ Genk telt 41 plaatselijke jeugdwerkinitiatieven. In 2000 waren 1.323 jongeren lid van een Genkse jeugdbeweging.

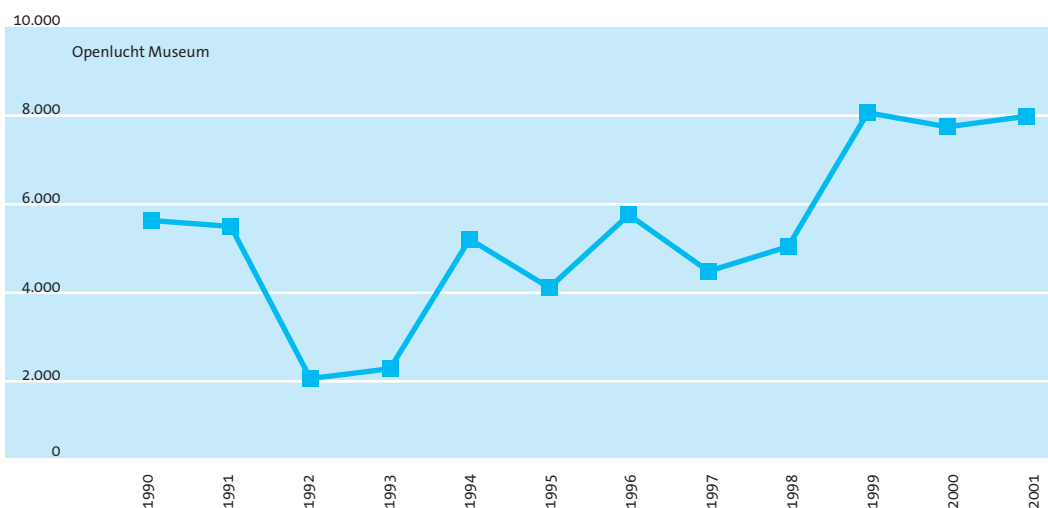
3 36 Evolutie van het aantal museumbezoekers: Emiel Van Doren Museum, 1990–2001

Bron: Jaarverslag Cultureel Centrum Genk

3 37 Evolutie van het aantal museumbezoekers: Openluchtmuseum Bokrijk, 1990–2001

Bron: Jaarverslag Bokrijk

3 38 Ontlenen in de Genkse stadsbibliotheek, 1994–2001

Bron: Jaarverslagen stad Genk

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Uitleningen	566.578	566.028	571.032	579.555	605.383	607.000	598.154	605.678
Leden	18.787	18.325	19.703	19.419	20.799	20.899	20.669	20.661
Uitlenen per lid	30,2	30,9	29,0	29,8	29,1	29,0	28,9	29,3

Cultuur

Deze paragraaf handelt over cultuurvoorzieningen en cultuurparticipatie in Genk. Eerst bespreken we het museum- en galerijaanbod in Genk. Daarna volgt een overzicht van de activiteiten georganiseerd door het cultureel centrum. We sluiten af met enkele gegevens over de bibliotheek.

Musea

Genk telt twee musea. We laten ze kort de revue passeren.

- ▶ Het Emile Van Doren Museum herbergt een permanente voorstelling van het schilderwerk van Emile Van Doren. In de kelderruimte van hetzelfde gebouw is het Heemkundig Museum gevestigd. Dit museum werd opgericht door de heemkring Heidebloemke.
- ▶ Het Openluchtmuseum bevindt zich in het provinciaal domein Bokrijk. Op een oppervlakte van meer dan 60 ha wordt het Vlaanderen van een 150 jaar geleden weer tot leven gewekt. Het Openluchtmuseum is een actief doe-museum dat de mensen wil terugbrengen in de tijd. Het museum kan in grote lijnen worden vergeleken met een schaalmodel van Vlaanderen, met een Kempens dorp, een Haspengouws dorp, Oost- en West-Vlaanderen en een oud Antwerps stadsdeel.

Van het Emile Van Doren Museum worden sinds 1980 bezoekersaantallen bijgehouden. In 2001 telde het museum 2.750 bezoekers. In het jaar 2000 mocht dit museum haar 100.000^{ste} bezoeker verwelkomen. De grafiek van het aantal museumbezoekers vertoont een dalende trend.

Het Openluchtmuseum kent over het algemeen een stijgend aantal bezoekers. De hoge bezoekerscijfers van 2000 werden in 2001 zelfs nog lichtjes overschreden. Het Openluchtmuseum sloot het toeristisch seizoen in 2001 af met net geen 400.000 bezoekers.

- ▶ Genk telt twee musea: het Emile Van Doren Museum en het Openluchtmuseum.

Galerijen

Genk telt één stedelijke galerij waar geregeld wordt tentoongesteld. Daarnaast zijn er vier niet stedelijke tentoonstellingsruimten.

Bibliotheek

De Genkse hoofdbibliotheek bestaat uit een jeugd- en volwassenenafdeling, info, leeszaal, AVM-afdeling, aansluiting/bedieningspunt Internet, boekenadministratie en gedecentraliseerde bibliotheekadministratie. Daarenboven heeft de Plaatselijke Openbare Bibliotheek Genk ook 10 uitleenposten in de verschillende Genkse wijken en één bedieningspost voor migrantenlectuur.

De stadsbibliotheek telde in 2001 20.661 leden. Dat is ongeveer een derde van de Genkse bevolking. Deze leden leenden 605.678 documenten waaronder 518.358 boeken, tijdschriften en documentatie en 87.320 eenheden audio-cd's, muziekcassetten, video's, dvd's en songbooks. Dat zijn dus zo'n 29 uitleningen per lid per jaar. In vergelijking met 1994 steeg het ledenaantal in de Genkse bibliotheek met 10%. Het gemiddeld aantal uitleningen per lid daalde van 30,2 in 1994 naar 29,3 in 2001.

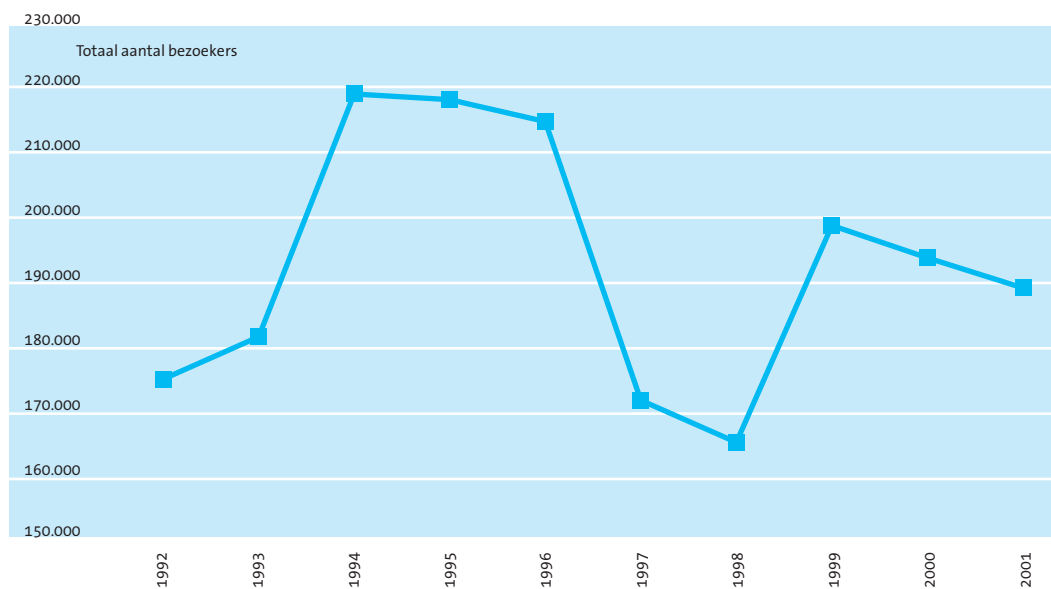
3 39 **Overzichtstabel van het aantal eigen en receptieve activiteiten, 2001**

Bron: Jaarverslag Cultureel Centrum Genk

Soort activiteiten	Eigen activiteiten		Receptieve activiteiten	
	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers
Podiumactiviteiten:				
<i>professionele kunstbeoefening</i>				
Theater	154	25.208	8	2.120
Muziek	37	7.649		
Dans	8	838		
Audiovisueel	47	7.869	1	99
Andere				
Podiumactiviteiten:				
<i>amateuristische kunstbeoefening</i>				
Theater	4	570	23	5.497
Muziek			38	4.530
Dans	2	328	11	2.160
Audiovisueel			5	270
Andere				
Tentoonstellingsdagen				
Artistiek	242		143	4.515
Educatief			29	2.715
Educatieve activiteiten	341	16.839	2.153	49.805
Repetities en voorbereiding creaties	4	72	95	3.718
Bestuurlijke en organisatorische groepsactiviteiten	26	693	474	9.214
Ontspanning / Ontmoeting	15	1.540	529	30.091
Andere activiteiten	4	126	233	20.000
Totaal	884	61.732	3.742	127.504

3 40 **Evolutie van het totaal aantal bezoekers (eigen activiteiten en receptieve activiteiten), 1992-2001**

Bron: Jaarverslagen Cultureel Centrum Genk

Cultureel centrum

Het programma-aanbod van het cultureel centrum omvat theater, cabaret, dans, concerten, film, tentoonstellingen, aperitiefconcerten, familievoorstellingen, vormingsactiviteiten en schoolvoorstellingen.

De infrastructuur omvat een schouwburg met 382 plaatsen, een foyer op de eerste verdieping, een foyer gelijkvloers, het cafetaria De Club, diverse tentoonstellingsruimten en diverse vergaderzalen.

Het cultureel centrum werkt onder andere samen met Kinopolis Limburg voor de programmatie van niet-commerciële films. Daarnaast probeert het CC om de betrokkenheid van de Genkse verenigingen te vergroten door middel van concrete samenwerkingsafspraken. Op deze manier biedt het CC de gelegenheid aan de Genkse verenigingen om hun eigen programmatiemogelijkheden te verruimen. Verder bestaan er samenwerkingsverbanden met andere culturele centra en met het provinciebestuur.

- ▶ In totaal organiseerde het cultureel centrum 4.626 activiteiten in 2001. Hier namen 189.236 mensen aan deel.

3 41 Kerncijfers van het aantal sociale ontmoetingsruimten in Genk, 2000

Bron: Colpaert, e.a.

	Genk	Hasselt	13 steden
Dans	2	3	66
Theater	5	7	240
Klassieke muziek	1	10	130
Opera	1	1	50
Popmuziek	5	6	201
Expo	2	11	226
Film	1	16	187

3 42 Kerncijfers van het aantal sociale ontmoetingsruimten in Genk per 10.000 inwoners, 2000

Bron: Colpaert, e.a.

	Genk	Hasselt	13 steden
Dans	0,32	0,44	0,45
Theater	0,80	1,11	0,40
Klassieke muziek	0,16	1,47	0,89
Opera	0,16	0,15	0,34
Popmuziek	0,80	0,88	1,38
Expo	0,32	1,62	1,55
Film	0,16	2,35	1,28

Sociale ontmoetingsruimten

Sociale ontmoetingsruimten zijn overdekte plaatsen waar minstens twee keer per jaar een culturele activiteit plaatsvindt. De databank van De Tijd maakt een indeling van deze ruimten naar hun bestemming.

In vergelijking met de centrumsteden scoort Genk behalve voor theaterzalen beneden het Vlaams gemiddelde.

- ▶ Genk telt relatief weinig sociale ontmoetingsruimten.

4 Een veilige en gezonde stad?

In dit hoofdstuk gaan we na in hoeverre Genk een veilige stad is. We onderzoeken dit op drie vlakken. Allereerst besteden we aandacht aan verkeersveiligheid. We gaan het jaarlijks aantal ongevallen na en onderzoeken de ernst ervan. Het tweede veiligheidsaspect waaraan we aandacht besteden, is de criminaliteit in de stad. We analyseren de geregistreerde misdaadgegevens. Ten slotte kunnen we ook niet voorbijgaan aan het onveiligheidsgevoel in de stad. We gaan na hoe onveilig Genkenaren zich voelen en in hoeverre dit hun gedrag beïnvloedt. Aan het eind van dit hoofdstuk komt ook aan bod hoe gezond de Genkse mannen en vrouwen zijn.

In het Genkse verkeer gebeurden in 2000 696 ongevallen. Kenmerkend is dat er steeds relatief veel slachtoffers vallen: gemiddeld 1,6 per ongeval. Dat is meer dan het Vlaamse en stadsgemiddelde. Het aantal doden en zwaargewonden per ongeval, ligt onder het Vlaamse gemiddelde. Het aantal lichtgewonden ligt in vergelijking met Vlaanderen en de andere steden relatief hoog.

Onder de verkeersslachtoffers zijn er in Genk relatief weinig zachte weggebruikers (21,3%). In Vlaanderen is dit 32,6% en in de centrumsteden zelfs 38,6%. Als zachte weggebruikers bij ongevallen in Genk betrokken raken, zal ongeveer één op acht (11,7%) zwaargewond raken of om het leven komen. In Vlaanderen is dat 17,7% en in de centrumsteden 11,3%.

Het aantal gepleegde criminele feiten nam in 2000 toe. In Genk worden 7,3 misdrijven per 1.000 inwoners per maand geregistreerd. Dat is veel in vergelijking met Vlaanderen (5,7) maar ligt onder het gemiddelde van de centrumsteden (8,8).

De Genkse delicten bestaan net als in de rest van de steden voor het merendeel uit diefstallen en afpersing. Op de tweede plaats volgen misdrijven tegen de lichamelijke integriteit. Bezit, gebruik en handel in verdovende middelen nemen de derde plaats in.

Aan het algemene onveiligheidsgevoel in Genk kende de Veiligheidsmonitor in 1998 een score van 3,4 op 10 toe waarbij een hogere score wijst op een groter onveiligheidsgevoel. Hiermee scoort Genk 0,9 punten hoger dan het Vlaamse gemiddelde. Genkenaren voelden zich dus erg onveilig in vergelijking met de rest van Vlaanderen. Sindsdien is dit onveiligheidsgevoel echter niet toegenomen zoals in de rest van Vlaanderen. In 2000 voelde 61,8% van de Genkenaren zich zelden of nooit onveilig. Dat is ongeveer evenveel als in Vlaanderen (62,8%).

Mijdingsgedrag doet zich in Genk net als in de rest van Vlaanderen vooral voor met betrekking tot de kinderen. Zij mogen vaak ergens niet naartoe omdat men vreest voor hun veiligheid. Toch valt op dat het mijdingsgedrag over het algemeen afgenomen is sinds 1997.

Het aantal Genkse vrouwen dat sterft ten gevolge van ziekte, is vergelijkbaar met het aantal in Vlaanderen. In het aantal vervoersongevallen met dodelijke afloop en het aantal sterftegevallen ten gevolge van kanker aan de luchtwegen en longen zijn de Genkse vrouwen daarentegen oververtegenwoordigd.

De mortaliteitsratio's van de Genkse mannen liggen aanzienlijk hoger dan de Vlaamse gemiddelden. Vooral ziekten aan het ademhalingsstelsel komen onder de Genkenaren veel vaker voor dan bij de rest van de Vlamingen. Het Genkse mijnverleden speelt hier natuurlijk een belangrijke rol in.

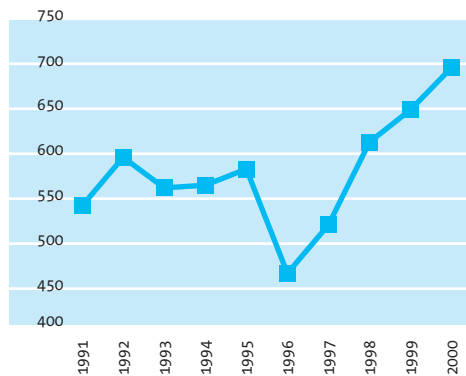
4 1 Evolutie van het aantal verkeersongevallen, 1991–2000

Bron: NIS

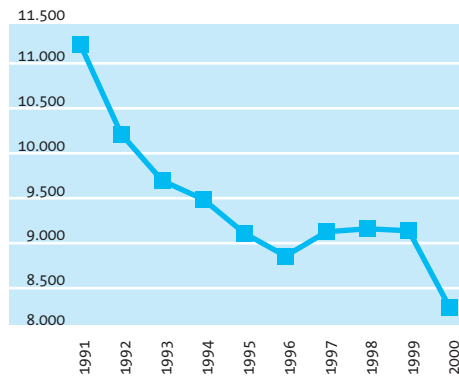
	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1991	542	764	11.213	36.908
1992	596	730	10.214	35.968
1993	562	680	9.695	35.129
1994	565	694	9.487	34.179
1995	583	630	9.110	32.487
1996	467	661	8.857	31.505
1997	521	656	9.127	33.050
1998	613	669	9.160	33.581
1999	649	650	9.138	34.353
2000	696	530	8.282	33.023

4 2 Aantal verkeersongevallen: Genk

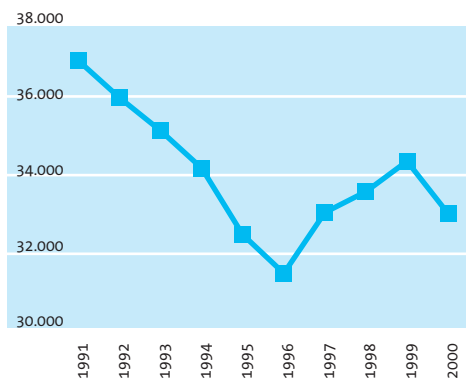
Bron: NIS

4 3 Aantal verkeersongevallen: 13 steden

Bron: NIS

4 4 Aantal verkeersongevallen: Vlaanderen

Bron: NIS

4 5 Evolutie van het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen, 1991–1998

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1991	27,1	25,3	19,1	30,0
1992	23,7	25,8	18,8	29,0
1993	23,7	26,9	17,6	28,6
1994	28,0	25,7	18,7	28,6
1995	26,6	22,7	17,5	26,6
1996	21,6	22,7	16,0	25,4
1997	21,9	29,1	17,4	24,5
1998	16,3	24,7	16,0	22,9
1999	15,4	20,2	15,2	21,9
2000	18,7	24,0	14,8	21,8

Verkeersveiligheid

In deze paragraaf stellen we ons de vraag of Genk er in de afgelopen tien jaar verkeersveiliger op geworden is. We schetsen achtereenvolgens het aantal ongevallen, de ernst van de ongevallen en de gevolgen voor de zachte weggebruiker.

Ongevallen

In 2000 gebeurden er in Vlaanderen 33.023 ongevallen waarvan 8.282 in de centrumsteden. Ongeveer één ongeval op vier vindt dus plaats in de steden.

Het totaal aantal ongevallen in Vlaanderen daalde met 14,6% tussen 1991 en 1996. In de tijdsperiode van 1996 tot 1999 kende het aantal ongevallen opnieuw een stijgende trend: in drie jaar tijd steeg het aantal ongevallen met 9,0%. Van 1999 tot 2000 daalde het aantal ongevallen evenwel opnieuw.

Na een lichte stijging na 1996 bleef het aantal ongevallen in de centrumsteden tot en met 1999 nagenoeg gelijk. In 2000 kende het aantal verkeersongevallen een daling van bijna 10% in vergelijking met het jaar ervoor. Wanneer we de evolutie gedurende het laatste decennium bekijken, merken we wat betreft het aantal ongevallen in de centrumsteden een daling van 26,1%.

Tijdens de periode 1991–2000 is het patroon van het aantal ongevallen in Genk verschillend van Vlaanderen en van de centrumsteden. In tegenstelling tot de situatie in Vlaanderen en in de centrumsteden steeg het aantal ongevallen in de periode 1992–1995. Toch kende ook Genk in 1996 een laagtepunt in het aantal ongevallen. Na 1996 steeg het aantal ongevallen echter weer enorm. Het hoogtepunt werd bereikt in 2000 waar het aantal ongevallen 28,4% hoger lag dan in 1991. In 2000 gebeurden in Genk 696 ongevallen. Dat is iets minder dan twee per dag.

- ▶ In Genk gebeurden in 2000 696 ongevallen. Dat is iets minder dan twee per dag.
- ▶ In vergelijking met Vlaanderen waar het totaal aantal ongevallen in 2000 10,5% lager lag dan in 1991, is er in Genk geen sprake van een gunstige evolutie. Het aantal ongevallen lag in 2000 28,4% hoger dan in 1991.

4 Een verkeersdode is elke persoon die binnen de 30 dagen na een verkeersongeval waarin hij betrokken geraakte, overlijdt.

5 Een zwaargewonde is elke persoon die in een verkeersongeval gewond geraakt en waarbij een opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis noodzakelijk is.

Doden⁴ en zwaargewonden⁵

Het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen is in Vlaanderen sterk gedaald. In heel Vlaanderen vielen er in 1991 30 doden en zwaargewonden per 100 ongevallen en in 2000 nog 21,8. Dat is een daling van 27,3%.

In de steden vallen er relatief minder doden en zwaargewonden in verkeersongevallen. In 2000 waren dat er 14,8 per 100 ongevallen. Dat is bijna een derde minder dan in heel Vlaanderen. In de centrumsteden deed zich ook een dalende trend voor sinds 1991 maar deze is minder sterk dan de daling in Vlaanderen.

Met uitzondering van de jaren 1994 en 2000 weerspiegelt de situatie in Genk de dalende trend die Vlaanderen en de centrumsteden kenden. Tijdens het laatste decennium had Genk een lager aantal doden en zwaargewonden dan Vlaanderen. Waar het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen in Genk in 1991 ongeveer 42% hoger lag dan het gemiddelde van de centrumsteden, kende het anno 2000 met 18,7 doden en zwaargewonden per 100 ongevallen een aantal dat ongeveer een kwart boven het gemiddelde van de centrumsteden lag.

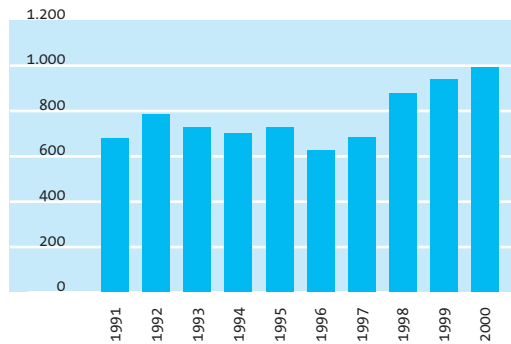
- ▶ Het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen is zowel in Vlaanderen als in Genk sterk gedaald sinds 1991.

4 6 Evolutie van het aantal lichtgewonden, 1991–2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden Vlaanderen	
1991	682	890	12.707	40.350
1992	788	815	11.685	39.948
1993	727	791	11.061	38.927
1994	701	843	10.895	37.939
1995	728	747	10.559	36.626
1996	627	806	10.337	35.691
1997	684	837	10.840	38.367
1998	877	819	10.939	39.446
1999	941	801	10.936	40.295
2000	995	674	10.064	39.086

Aantal lichtgewonden in Genk

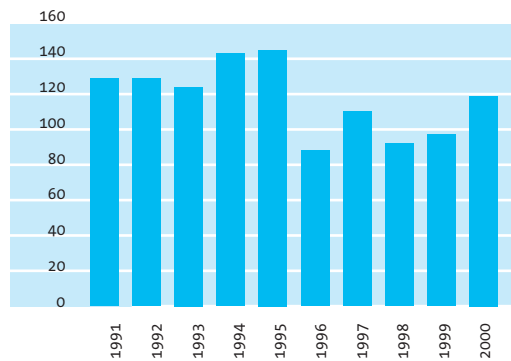

4 7 Evolutie van het aantal zwaargewonden, 1991–2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden Vlaanderen	
1991	129	190	1.931	9.973
1992	129	177	1.733	9.456
1993	124	174	1.567	9.061
1994	143	167	1.604	8.819
1995	145	139	1.472	7.873
1996	88	144	1.273	7.204
1997	110	186	1.453	7.358
1998	92	153	1.306	6.838
1999	97	127	1.250	6.714
2000	119	120	1.099	6.334

Aantal zwaargewonden in Genk

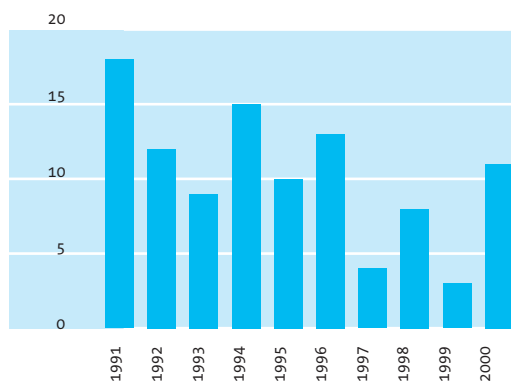

4 8 Evolutie van het aantal verkeersdoden (binnen 30 dagen), 1991–2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden Vlaanderen	
1991	18	3	213	1.097
1992	12	11	187	990
1993	9	9	140	987
1994	15	11	170	966
1995	10	4	122	771
1996	13	6	140	787
1997	4	5	132	751
1998	8	12	161	855
1999	3	4	137	806
2000	11	7	130	871

Aantal verkeersdoden in Genk

5 Een lichtgewonde is elke persoon die in een verkeersongeval gewond geraakt zonder dood of opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis tot gevolg.

Aantal lichtgewonden⁵

Tussen 1991 en 1996 daalde het aantal lichtgewonden in Vlaanderen en de centrumsteden. De daling van het aantal ongevallen in die periode is hier niet vreemd aan. Maar net als het aantal ongevallen is ook het aantal lichtgewonden sinds 1996 opnieuw beginnen stijgen. In Vlaanderen benaderde dit aantal in 1999 zelfs het niveau van 1991. In 2000 ligt het aantal lichtgewonden 3,1% lager dan in 1991. De centrumsteden doen het beter. In 2000 ligt het aantal lichtgewonden 20,8% lager dan het niveau van 1991.

In Genk is een dergelijke trend niet terug te vinden. Het aantal lichtgewonden ligt ieder jaar, met uitzondering van het jaar 1996, hoger dan het aantal in 1991. In 2000 lag het aantal lichtgewonden in Genk 45,9% hoger dan in 1991. In Genk raakten in 2000 995 mensen lichtgewond.

- ▶ Het aantal lichtgewonden bereikte in 2000 een toppunt. In dat jaar raakten in Genk 995 mensen lichtgewond.

Aantal zwaargewonden

In Vlaanderen en in de centrumsteden lag het aantal zwaargewonden in 2000 aanzienlijk lager dan in 1991. Vlaanderen en de centrumsteden kenden een afname van respectievelijk 36,5% en 43,1%. Deze afnamen gebeurden vrij geleidelijk over de jaren heen.

In Genk daarentegen is er geen sprake van een geleidelijke afname. Na enkele piekmomenten in 1994 en 1995 lag het aantal zwaargewonden in 1999 een kwart lager dan in 1991. In 2000 is dit aantal echter weer gestegen met ruim 22% ten opzichte van het aantal in 1999. Met 119 zwaargewonden in het Genkse verkeer ligt het aantal zwaargewonden in Genk slechts 7,8% lager dan het aantal zwaargewonden een tiental jaar geleden.

Aantal verkeersdoden

Ook het aantal verkeersdoden daalde in Vlaanderen. In 2000 ligt dit aantal ruim een vijfde lager dan in 1991. In de centrumsteden is deze evolutie nog sterker merkbaar. Hier is sprake van een daling met 39%. Toch is deze trend zowel in Vlaanderen als in de steden vooral het gevolg van een daling in de eerste helft van de jaren '90.

Genk telde in het afgelopen decennium 103 verkeersdoden. Dat zijn er ruim 10 per jaar.

- ▶ Het aantal verkeersdoden in Genk schommelt rond het aantal van 10 per jaar.

4 9 Evolutie van de ernstigheidsgraad van de ongevallen, 1991–2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1991	17,7	17,8	14,4	21,5
1992	15,2	18,7	14,1	20,7
1993	15,5	18,8	13,4	20,5
1994	18,4	17,4	14,0	20,5
1995	17,6	16,1	13,1	19,1
1996	13,9	15,7	12,0	18,3
1997	14,3	18,6	12,8	17,5
1998	10,2	16,8	11,8	16,3
1999	9,6	14,1	11,3	15,7
2000	11,6	15,9	10,9	15,6

4 10 Evolutie van het aantal verkeersslachtoffers per 100 ongevallen, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
Lichtgewonden	143,0	127,0	122,0	118,0
Doden en zwaargewonden	18,7	24,0	14,8	21,8
Totaal	161,7	151,0	136,8	139,8

4 11 Evolutie van het aantal zachte verkeersslachtoffers, 1991–2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1991	199	358	6.048	17.256
1992	192	327	5.375	16.238
1993	216	303	5.122	15.829
1994	236	312	5.131	15.730
1995	236	310	5.105	15.413
1996	208	323	4.889	14.844
1997	204	302	5.066	15.845
1998	247	280	5.073	16.093
1999	246	273	5.170	16.959
2000	240	218	4.358	15.084

4 12 Aandeel van de zachte verkeersslachtoffers in het totale aantal slachtoffers, 2000

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
Lichtgewonden	21,3	26,0	38,4	31,8
Doden en zwaargewonden	21,5	33,9	40,1	37,1
Totaal	21,3	27,2	38,6	32,6

Ernst van de ongevallen

Samen met het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen, daalt ook de ernstigheidsgraad van de ongevallen. Deze graad meet het aantal doden en zwaargewonden per 100 verkeersslachtoffers.

In Vlaanderen daalde de ernstigheidsgraad van de ongevallen sterk tot 15,6. Deze daling van ruim een kwart sinds 1991 (27,6%) is vooral te danken aan het feit dat het aantal doden en zwaargewonden gevoelig daalde terwijl het aantal lichtgewonden dat niet deed.

In de centrumsteden daalde zowel het aantal doden en zwaargewonden als het aantal lichtgewonden. Daardoor kennen zij een minder sterke daling (24,4%) van de ernstigheidsgraad dan heel Vlaanderen ook al daalde het totale aantal slachtoffers sterker. De gemiddelde graad van 10,9 voor de centrumsteden in 2000 ligt gevoelig lager dan de Vlaamse graad.

Met uitzondering van het jaar 2000 volgt Genk de dalende trend van de centrumsteden. De Genkse ernstigheidsgraad van 11,6 ligt boven die van de centrumsteden maar onder het Vlaamse gemiddelde. In 1999 kende Genk een vrij lage ernstigheidsgraad (onder het niveau van de centrumsteden en Vlaanderen). Dit is enerzijds te verklaren door het hoge aantal lichtgewonden en anderzijds door de sterke daling van verkeersdoden in 1999.

In Genk vielen er in 2000 per 100 ongevallen 161,7 slachtoffers waarvan 143 lichtgewonden en 18,7 doden en zwaargewonden. Het aantal doden en zwaar gewonden per 100 ongevallen ligt in Genk lager dan het Vlaamse gemiddelde maar boven het niveau van de centrumsteden.

- ▶ In Vlaanderen daalde de ernstigheidsgraad sterk tot 15,6.
- ▶ Genk kent een ernstigheidsgraad van 11,6.

De zachte weggebruiker

Wanneer we kijken naar het aantal zachte weggebruikers dat het slachtoffer werd van een ongeval, zien we dat hun aantal in Vlaanderen licht daalde in het begin van de jaren '90. In 1999 werden 16.959 zachte weggebruikers het slachtoffer van een ongeval. Eén jaar later is dit aantal gedaald met 11,1%. In 2000 raakten dus 15.084 zachte weggebruikers betrokken bij een ongeval. 82,3% onder hen was lichtgewond, 15,8% raakte zwaargewond en 1,9% liet het leven. Over de periode 1991–2000 daalde het aantal zachte weggebruikers dat betrokken raakte bij een ongeval met 12,6%.

In de steden merken we wel een daling van het aantal zachte weggebruikers dat betrokken was bij een ongeval, al steeg hun aantal licht tijdens de tweede helft van de jaren negentig. Al bij al ligt het aantal in 2000 27,9% lager dan in 1991. In 2000 werden 4.358 zachte weggebruikers het slachtoffer van een ongeval in de steden. Dat is 28,9% van het Vlaamse totaal.

In Genk is er geen sprake van een vermindering van het aantal zachte weggebruikers als slachtoffer van een ongeval. Met 240 zachte weggebruikers als slachtoffer van een ongeval lag het aantal in 2000 20,6% hoger dan in 1991.

In Genk vormen de zachte weggebruikers slechts een bescheiden deel van het totale aantal slachtoffers. In 2000 was 'slechts' 23,3% van alle verkeersslachtoffers in Genk een zachte weggebruiker. In Vlaanderen is dat 32,6% en in de centrumsteden zelfs 38,6%. In Genk is 21,3% van alle lichtgewonden een zachte weggebruiker. In Vlaanderen is dat 31,8% en in de centrumsteden maar liefst 38,4%. Het aandeel van de dode en zwaargewonde zachte weggebruikers in het totaal aantal slachtoffers ligt in Genk aanzienlijk lager dan in de andere centrumsteden. 21,5% van de doden en zwaargewonden in het Genkse verkeer was zachte weggebruiker tegenover 40,1% in de centrumsteden en 37,1% in Vlaanderen.

4 13 Verdeling van het aantal zachte verkeersslachtoffers over vervoerstype, 2000*Bron: NIS, SEIN-bewerking*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
Voetganger	14,2	14,7	12,8	11,6
Fietser	41,7	42,7	36,8	39,5
Bromfietser	34,6	33,5	40,6	36,3
Motorrijder	9,6	9,2	9,8	12,7

4 14 Ernstigheidsgraad van ongevallen met zachte weggebruikers volgens vervoerstype, 2000*Bron: NIS, SEIN-bewerking*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
Voetganger	26,5	15,6	19,1	23,7
Fietser	12,0	17,2	9,3	16,0
Bromfietser	4,8	20,5	8,4	13,9
Motorrijder	13,0	35,0	20,8	28,7
Totaal	11,7	19,7	11,3	17,7

4 15 Evolutie van het aantal criminele feiten, 1999–2000*Bron: APSD*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1999	5416	7.419	172.249	426.793
2000	5477	7.199	154.842	405.144

4 16 Criminaliteitsgraad, 1999–2000*Bron: APSD*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1999	7,2	9,1	9,8	6,0
2000	7,3	8,8	8,8	5,7

Binnen de groep zachte weggebruikers zijn vooral de fietsers en bromfietsers het slachtoffer van ongevallen. In Vlaanderen zijn de fietsers het meest kwetsbaar: in 2000 nam deze groep 39,5% van de zachte verkeersslachtoffers voor haar rekening. De bromfietsers vertegenwoordigden een aandeel van 36,3% van het totale aantal zachte verkeersslachtoffers. In de centrumsteden zijn het vaker bromfietsers en minder fietsers: 40,6% van de zachte verkeersslachtoffers in de centrumsteden zijn bromfietsers. De situatie in Genk stemt overeen met deze in Vlaanderen. Hier vormen fietsers en bromfietsers respectievelijk 41,7% en 34,6% van het totaal aantal zachte verkeersslachtoffers.

Maar deze cijfers zeggen niet veel zonder de ernst van de ongevallen te beschouwen. We zetten de ernstigheidsgraad per type van zachte weggebruiker op een rijtje. Ongeveer één op acht of 11,7% van de zachte weggebruikers die in Genk het slachtoffer zijn van een ongeval, is zwaar of dodelijk gewond. In Vlaanderen is dat 17,7%, in de centrumsteden 11,3%.

- ▶ In 2000 werden in Genk 240 zachte weggebruikers het slachtoffer van een ongeval.
- ▶ Onder de verkeersslachtoffers zijn er in Genk relatief weinig zachte weggebruikers (21,3%). In Vlaanderen is dit 32,6% en in de centrumsteden zelfs 38,6%.
- ▶ Ongeveer één op acht van de zachte weggebruikers die in Genk het slachtoffer worden van een verkeersongeval, is zwaargewond of komt om het leven.

Criminaliteit

Gegevens over criminaliteit in een stad moeten met de nodige omzichtigheid geanalyseerd worden. Cijfergegevens over het aantal gepleegde misdrijven komen immers nooit volledig overeen met de realiteit. Enkel misdrijven die de politiediensten effectief vaststellen, kunnen geregistreerd worden. Er is steeds een “dark number” van misdrijven dat de politiediensten niet kennen. Dit dark number zou wel eens in de grootte van één op twee misdrijven kunnen liggen.

In deze paragraaf schetsen we eerst het aantal geregistreerde feiten en de algemene criminaliteitsgraad. Daarna schetsen we het aantal gepleegde misdrijven per categorie.

Geregistreerde feiten

We baseren ons op de meest recente gegevens die onderling vergelijkbaar zijn. Onder andere ten gevolge van regelmatige veranderingen in de nomenclatuur zijn enkel de jaartallen 1999 en 2000 met mekaar vergelijkbaar. We nemen 1999 als vergelijkingsjaar. Verder is het erg belangrijk dat we kritisch zijn wanneer we steden onderling vergelijken op basis van criminaliteitscijfers. Het is belangrijk om de cijfers te plaatsen in de juiste context. Zo kunnen schommelingen bijvoorbeeld het gevolg zijn van het plaatselijk gevoerde beleid, gedragswijzigingen, pro-actieve oriëntatie, ...

Rekening houdend met deze bemerkingen kunnen we vaststellen dat het aantal criminele feiten in 2000 zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden kleiner is dan in 1999. In de centrumsteden daalde het aantal criminele feiten met 10,1%. In Vlaanderen was de procentuele daling van een kleinere orde: het aantal criminele feiten daalde met 5,1%.

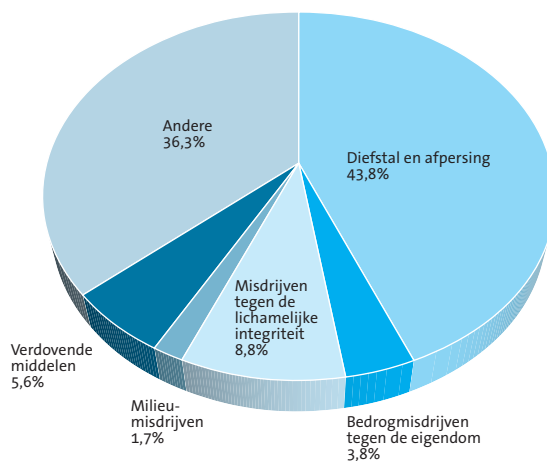
In tegenstelling tot de dalende trend in Vlaanderen en de centrumsteden, steeg in Genk het aantal criminele feiten met 1,1%. In 2000 registreerde men in Genk 5477 criminele feiten. Dat is 3,5% van alle geregistreerde feiten in de centrumsteden.

Criminaliteitsgraad

De criminaliteitsgraad beschrijft het gemiddelde aantal criminele feiten per 1.000 inwoners per maand. Vlaanderen had in 2000 een criminaliteitsgraad van 5,7. De criminaliteit in de steden ligt aanzienlijk hoger met een graad van 8,8. De stadsvlucht in combinatie met de grote dagelijkse instroom van mensen in de steden omwille van hun centrumfunctie zijn hier niet vreemd aan.

4 17 Criminele feiten in Genk, opgesplitst in de voornaamste rubrieken, 2000

Bron: APSD

4 18 Aantal misdriften en criminaliteitsgraden, opgesplitst in de voornaamste misdrijfsubrubrieken, 1999–2000

Bron: APSD

Diefstal en afpersing

	Aantal				Criminaliteitsgraad			
	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1999	2.397	4.289	88.133	191.767	3,2	5,3	5,0	2,7
2000	2.504	4.639	85.278	192.600	3,3	5,7	4,9	2,7

Misdriften tegen de lichamelijke integriteit

	Aantal				Criminaliteitsgraad			
	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1999	481	449	13.290	32.866	0,6	0,6	0,8	0,5
2000	441	464	10.147	28.134	0,6	0,6	0,6	0,4

Bedrogmisdriften tegen de eigendom

	Aantal				Criminaliteitsgraad			
	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1999	207	228	9.761	27.380	0,3	0,3	0,6	0,4
2000	165	185	7.935	23.793	0,2	0,2	0,5	0,3

Verdovende middelen

	Aantal				Criminaliteitsgraad			
	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1999	309	540	6.732	24.387	0,4	0,7	0,4	0,3
2000	362	442	5.996	22.514	0,5	0,5	0,3	0,3

Milieu-misdriften

	Aantal				Criminaliteitsgraad			
	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1999	93	61	3.264	/	0,1	0,1	0,2	/
2000	94	45	1.699	/	0,1	0,1	0,1	/

Genk ligt met een criminaliteitsgraad van 7,3 onder het gemiddelde van de centrumsteden maar boven dat van Vlaanderen.

- ▶ Met 5477 criminele feiten in 2000 in Genk is er een stijging ten opzichte van het jaar ervoor.
- ▶ In Genk worden 7,3 criminele feiten per 1.000 inwoners per maand geregistreerd.

Het aantal criminele feiten of de criminaliteitsgraad zeggen niet over welke soorten misdrijven het gaat. Zo kunnen twee steden met dezelfde criminaliteitsgraad onterecht met mekaar vergeleken worden. Daarom deelden we het aantal feiten in zes categorieën op. We bespreken de categorieën volgens orde van grootte in de centrumsteden.

Diefstal en afpersing

'Diefstal en afpersing' vertegenwoordigt het grootste aandeel van de misdrijven in de steden en in Vlaanderen. In 2000 kon men meer dan de helft van de misdrijven in de centrumsteden toeschrijven aan deze categorie. In de centrumsteden ligt de criminaliteitsgraad opmerkelijk hoger: er gebeuren gemiddeld 4,9 diefstallen per 10.000 inwoners. In Vlaanderen gebeuren gemiddeld 2,7 diefstallen per 10.000 inwoners.

In Genk vonden in 2000 2.504 criminele feiten plaats, behorende tot de categorie diefstal en afpersing. Dit soort misdrijven vertegenwoordigt een aandeel van 43% binnen de totale groep van criminele feiten. Het aantal steeg met 4,5% ten opzichte van het jaar ervoor. Van alle misdrijven behorende tot de categorie 'Diefstal en afpersing' die geregistreerd werden in de centrumsteden, gebeurde net geen 3% in Genk. Genk kent een criminaliteitsgraad van 3,3. Deze graad ligt onder het gemiddelde van de centrumsteden.

Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit

De categorie 'Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit' omvat opzettelijke en onopzettelijke slagen en verwondingen, aanrandingen van de eerbaarheid, verkrachtingen, moord en doodslag.

Ten opzichte van 1999 daalde in Vlaanderen het aantal misdrijven van deze categorie met 14,4% in 2000. In de centrumsteden daalde het aantal zelfs met 23,7%. De criminaliteitsgraad van deze categorie bedroeg in 2000 voor de centrumsteden 0,6 en voor Vlaanderen 0,4.

In de loop van 2000 registreerde men in Genk 441 misdrijven behorende tot deze categorie. Dat is 8,3% minder dan het jaar voordien. De Genkse criminaliteitsgraad van deze categorie bedroeg in 2000 0,6 en bevindt zich daarmee op hetzelfde niveau als de centrumsteden.

Misdrijven tegen de eigendom

Onder deze misdrijven vallen verduistering en bedrieglijke verberging, oplichting en bedriegerij, misbruik van vertrouwen en aanverwante misdrijven, heling, postcheque zonder dekking, bankbreuk en misbruik van voorkennis. Deze misdrijven worden in de centrumsteden net iets minder geregistreerd dan misdrijven tegen de lichamelijke integriteit.

Het aantal feiten binnen deze categorie daalde in Vlaanderen met 13,1% en in de centrumsteden met 18,7%. In de centrumsteden registreerde men in 2000 7935 misdrijven tegen de eigendom.

3,8% van de Genkse criminele feiten behoorde in 2000 tot deze categorie. Het aantal misdrijven behorende tot deze groep daalde op één jaar tijd met ruim 20%. In 2000 registreerde men in Genk 165 misdrijven tegen de eigendom. De criminaliteitsgraad van deze categorie ligt in Genk lager dan de gemiddelde graad van de centrumsteden: 0,2 versus 0,5.

Verdovende middelen

Tot deze categorie behoren bezit, gebruik en fabricage van en handel in verdovende middelen. Deze cijfers dienen met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Delicten uit deze groep worden immers zelden of nooit bij de politie aangegeven maar voornamelijk pro-actief door de politie opgespoord. Daardoor zijn de cijfers voornamelijk een weerspiegeling van de activiteiten van de politiediensten.

In Vlaanderen daalde het aantal misdrijven met betrekking tot verdovende middelen met 7,7%. De daling in de centrumsteden was iets groter: 10,9%. In 2000 werd meer dan een kwart van de misdrijven in de categorie 'Verdovende middelen' in de centrumsteden geregistreerd.

In tegenstelling tot de gemiddelde situatie in Vlaanderen en in de centrumsteden, nam het aantal criminele feiten in deze categorie toe in Genk. Op één jaar tijd steeg het aantal criminele feiten van 309 naar 362, een stijging van 17,2%. De criminaliteitsgraad steeg van 0,4 in 1999 tot 0,5 in 2000.

Milieuovertredingen

Onder deze rubriek vallen de overtredingen op het vlak van afvalstoffen, geluidshinder, water, luchtruim en algemene preventie.

Amper 1% van de misdrijven in de centrumsteden wordt ingenomen door milieuovertredingen.

In Genk registreerde men 94 milieuovertredingen in 2000. Deze categorie van misdrijven vertegenwoordigt het kleinste aandeel binnen de totale groep van misdrijven in Genk.

4 19 Globale score onveiligheidsgevoel, 1997–1998

Bron: Federale Veiligheidsmonitor

	Genk	Hasselt	Vlaanderen
1997	3,4	3,0	2,2
1998	3,4	2,9	2,5

4 20 Voorkomen van algemeen onveiligheidsgevoel, opgesplitst volgens frequentie, 1997–2000

Bron: Federale Veiligheidsmonitor

		Genk	Hasselt	Vlaanderen
1997	altijd	2,8	2,4	1,9
	vaak	6,3	6,9	5,1
	soms	26,5	26,1	19,6
	zelden	31,7	32,5	29,2
	nooit	32,7	32,1	44,2
1998	altijd	2,4	2,4	2,1
	vaak	7,5	7,3	5,7
	soms	33,7	26,2	20,9
	zelden	23,2	28,5	27,1
	nooit	32,3	35,7	44,2
2000	altijd	2,4	2,6	2,0
	vaak	8,5	6,7	8,3
	soms	27,3	27,3	26,9
	zelden	31,6	37,1	32,3
	nooit	30,2	26,3	30,5

Onveiligheidsgevoel

Criminaliteit en onveiligheid worden vaak in één adem genoemd. Nochtans zijn beide concepten verschillend. Criminaliteit verwijst naar een objectief gegeven: het bestaan van misdrijven in de samenleving. Onveiligheid verwijst naar een subjectief gegeven: een gevoel dat leeft onder de mensen. Niemand ontkent het verband tussen beide begrippen maar analyse leert dat onveiligheid niet alleen voortkomt uit de criminaliteit die men ervaart. Vandaar dat we in dit hoofdstuk ook aandacht besteden aan het onveiligheidsgevoel van de burgers.

8 Dit bevolkingsonderzoek werd op initiatief van de Minister van Binnenlandse Zaken uitgevoerd door de Algemene Politiesteundienst, afdeling Politiebeleids-ondersteuning in samenwerking met de provinciegouverneurs. De resultaten die hier gebruikt worden, vloeien voort uit de telefonische enquêtes van 1997, 1998 en 2000. De federale enquêtes omvatten telkens een steekproef van 6.000 mensen. Deze steekproef is representatief voor de Belgische bevolking van 15 jaar en ouder.

De Veiligheidsmonitor⁸ is het belangrijkste onderzoek dat peilt naar de gevoelens van onveiligheid. In deze enquête is een algemene vraag opgenomen naar het algemene onveiligheidsgevoel. De antwoorden worden omgezet in een score tussen 0 en 10 waarbij een hogere score een groter onveiligheidsgevoel aanduidt. Hierbij scoorde Vlaanderen in 1998 2,5. In Genk ligt het onveiligheidsgevoel hoger dan het Vlaamse gemiddelde: Genk scoorde 3,4. Uit de Veiligheidsmonitor blijkt dat vooral jongeren en ouderen zich onveilig voelen.

Verder is in de Veiligheidsmonitor aan de respondenten ook de volgende vraag voorgelegd: “Gebeurt het dat u zich onveilig voelt?”. De respondenten konden antwoorden met “altijd”, “vaak”, “soms”, “zelden” of “nooit”.

Ruim 10,0% van de Vlamingen zegt zich altijd of vaak onveilig te voelen. Drie jaar daarvoor was dat nog 7,0%. Tegelijkertijd voelen ook steeds minder mensen zich zelden of nooit onveilig. In 1997 waren er dat nog 73,4%. In 2000 nog 62,8%. Het onveiligheidsgevoel in Vlaanderen neemt dus toe.

Ook Genk kent deze evolutie. Het aantal Genkenaren dat zich altijd of vaak onveilig voelt, stijgt geleidelijk van 9,1% in 1997 naar 10,9% in 2000. Genk situeert zich iets boven het Vlaamse gemiddelde dat 10,3% bedraagt.

- ▶ Aan het algemeen onveiligheidsgevoel in Genk kende de Veiligheidsmonitor een score van 3,4 op 10 toe. Deze score ligt hoger dan het Vlaamse gemiddelde.
- ▶ In Genk is net zoals in Vlaanderen het onveiligheidsgevoel de laatste jaren gestegen.
- ▶ 10,9% van de Genkenaren voelt zich vaak tot altijd onveilig. Dit percentage ligt op hetzelfde niveau als het Vlaamse gemiddelde.

Mijdingsgedrag

Een groot onveiligheidsgevoel heeft tot gevolg dat mensen onveilige plaatsen, gewoonten en situaties zullen trachten te vermijden. De Veiligheidsmonitor legde de respondenten vijf stellingen voor en vroeg of ze altijd, vaak, soms, zelden of nooit het volgende gedrag vertoonden:

- ▶ bepaalde plekken in de gemeente mijden omdat men ze niet veilig vindt
- ▶ vermijden om open te doen voor onbekenden omdat men het niet veilig vindt
- ▶ waardevolle spullen wegbrengen naar een plaats die men veiliger vindt dan het eigen huis
- ▶ bij duisternis vermijden weg te gaan van huis
- ▶ vermijden om de kinderen ergens naartoe te laten gaan omdat men vreest voor hun veiligheid

We laten nu bovenstaande stellingen rond mijdingsgedrag de revue passeren in orde van voorkomen in Vlaanderen.

4 21 Voorkomen van mijdingsgedrag, opgesplitst volgens frequentie, 1997–2000

Bron: Federale Veiligheidsmonitor

Vermijden om de kinderen ergens naartoe te laten gaan omdat men vreest voor hun veiligheid

	1997			1998			2000		
	Genk	Hasselt	Vlaanderen	Genk	Hasselt	Vlaanderen	Genk	Hasselt	Vlaanderen
altijd/vaak	52,8	42,7	45,2	52,3	32,3	38,5	41,7	40,4	34,9
soms	27,7	26,2	23,9	24,3	30,5	26,8	28,1	30,6	27,4
zelden/nooit	19,5	31,1	30,9	23,4	37,2	34,8	30,2	29,0	37,7

Waardevolle spullen wegbrengen naar een plaats die men veiliger vindt dan het eigen huis

	1997			1998			2000		
	Genk	Hasselt	Vlaanderen	Genk	Hasselt	Vlaanderen	Genk	Hasselt	Vlaanderen
altijd/vaak	28,9	24,9	28,1	26,2	27,8	30,6	25,4	25,6	30,9
soms	20,8	25,9	18,6	14,5	18,8	16,4	10,9	12,5	15,7
zelden/nooit	50,3	49,2	53,3	59,4	53,4	53,0	63,7	62,0	53,4

Vermijden om open te doen voor onbekenden omdat men het niet veilig vindt

	1997			1998			2000		
	Genk	Hasselt	Vlaanderen	Genk	Hasselt	Vlaanderen	Genk	Hasselt	Vlaanderen
altijd/vaak	52,5	48,8	49,1	49,3	49,4	46,4	25,5	26,7	25,9
soms	9,7	12,8	9,0	12,2	13,7	12,6	24,2	23,1	20,0
zelden/nooit	37,8	38,4	41,9	38,5	36,9	41,0	50,3	50,2	54,2

Bij duisternis vermijden weg te gaan van huis

	1997			1998			2000		
	Genk	Hasselt	Vlaanderen	Genk	Hasselt	Vlaanderen	Genk	Hasselt	Vlaanderen
altijd/vaak	26,0	23,6	20,7	18,2	18,1	15,9	19,2	16,2	16,5
soms	14,0	14,1	9,7	16,4	13,0	12,0	13,2	12,3	12,4
zelden/nooit	60,0	63,2	69,6	65,4	68,9	72,2	67,5	71,5	71,1

Bepaalde plekken in de gemeente mijden omdat men ze niet veilig vindt

	1997			1998			2000		
	Genk	Hasselt	Vlaanderen	Genk	Hasselt	Vlaanderen	Genk	Hasselt	Vlaanderen
altijd/vaak	22,6	13,9	9,5	24,6	16,0	10,6	21,6	16,5	12,9
soms	29,8	22,2	15,7	28,1	21,4	15,2	26,3	19,1	13,2
zelden/nooit	47,7	70,0	74,9	47,2	62,6	74,2	52,1	64,4	73,9

Vermijden om de kinderen ergens naartoe te laten gaan uit vrees voor hun veiligheid

Vlamingen vertonen het grootste mijdingsgedrag met betrekking tot hun kinderen. Ze beschermen ze tegen onveiligheid. Bijna 35% van de Vlamingen vermijdt altijd of vaak de kinderen ergens naartoe te laten gaan omdat ze vrezen voor hun veiligheid. Opvallend is dat dit cijfer sinds 1997 sterk is afgenomen. Toen vermeerde nog 45,2% altijd of vaak om de kinderen ergens naartoe te laten gaan als men het niet veilig vond.

In Genk is het percentage gedaald van 52,8% in 1997 naar 41,7% in 2000.

Waardevolle spullen wegbrengen naar een plaats die men veiliger vindt dan het eigen huis

Dat Vlamingen bang zijn voor inbraken, blijkt uit het feit dat ruim 30% van de Vlamingen altijd of vaak waardevolle spullen op een veilige plaats buitenshuis opbergt. Eén op vijf doet dit zelfs altijd. Dit mijdingsgedrag is constant gebleven doorheen de laatste jaren.

Ruim één op vier Genkenaren vertoont dit mijdingsgedrag vaak of altijd.

Vermijden om open te doen voor onbekenden omdat men het niet veilig vindt

In 1997 deed 40% van de Vlamingen de deur nooit open voor onbekenden. Ondertussen is dat aantal teruggelopen tot 16%. Toch houdt anno 2000 nog steeds één op vier Vlamingen de deur altijd of vaak gesloten voor onbekenden. In 1997 was dat nog de helft. Dit mijdingsgedrag is de laatste jaren dus met ongeveer de helft teruggelopen.

In Genk doet zich identiek dezelfde trend voor. 25,5% van de Genkenaren houden altijd of vaak de deur gesloten. Dit mijdingsgedrag staat in Genk op de tweede plaats.

Bij duisternis vermijden weg te gaan van huis

Het merendeel van de Vlamingen is niet te bang om zich na zonsondergang nog op straat te begeven. Slechts 16,5% zegt altijd of vaak binnen te blijven na het vallen van de avond.

Voor de Genkenaren gelden ongeveer dezelfde verhoudingen als voor de Vlamingen. 67,5% vermijdt zelden of nooit om 's avonds weg te gaan van huis. Sinds 1997 is er ook een daling van het mijdingsgedrag merkbaar. Toen vermeerde nog iets meer dan een kwart van de Genkenaren het huis te verlaten na zonsondergang.

Bepaalde plekken in de gemeente mijden omdat men ze niet veilig vindt

Bijna 13% van de Vlamingen mijdt vaak of altijd plekken in de gemeente omdat men het er onveilig vindt. Dat is een stijging sinds 1997 met ruim 3%.

In Genk is dit mijdingsgedrag sterker dan gemiddeld in Vlaanderen. 21,6% van de Genkse bevolking mijdt vaak of altijd plekken die men gevaarlijk vindt.

- ▶ Het mijdingsgedrag is over het algemeen zowel in Genk als in Vlaanderen afgenomen sinds 1997.
- ▶ Mijdingsgedrag doet zich vooral voor met betrekking tot kinderen. Zij mogen vaak ergens niet naartoe omdat men vreest voor hun veiligheid. Meer dan een derde van de Vlamingen en meer dan 40% van de Genkenaren heeft schrik om hun kinderen ergens naartoe te laten gaan.

4 22 Mortaliteitsratio's voor de periode 1990–1999, opgesplitst volgens geslacht

Bron: WVC

Ziekte: Standardized Mortality Rate bij vrouwen	Genk	Hasselt	Vlaanderen
Alle oorzaken	99,6	88,5	100
Borstkanker	89,7	89,7	100
Alle kwaadaardige kankers	95,7	90,0	100
Maag-darmkanker	95,7	94,8	100
Hart- en vaatziekten	105,9	89,4	100
Ziekten ademhalingsstelsel	88,8	76,5	100
Kanker luchtwegen en longen	123,6	96,9	100
Ziekten maag, darm, lever en pancreas	90,3	96,0	100
Vervoersongevallen	129,3	127,8	100

Ziekte: Standardized Mortality Rate bij mannen	Genk	Hasselt	Vlaanderen
Alle oorzaken	112,2	96,9	100
Alle kwaadaardige kankers	102,0	101,4	100
Maag-darmkanker	107,7	111,6	100
Hart- en vaatziekten	110,1	94,8	100
Ziekten ademhalingsstelsel	197,7	98,7	100
Kanker luchtwegen en longen	97,8	107,1	100
Ziekten maag, darm, lever en pancreas	100,5	86,7	100
Vervoersongevallen	111,3	99,9	100

Een gezonde stad?

We gaan de gezondheid van de inwoners van Genk na aan de hand van enkele mortaliteitsratio's. De standardized mortality rate (SMR) geeft de verhouding weer van het waargenomen aantal sterfgevallen in een bepaalde stad tot het aantal sterfgevallen dat men verwacht op basis van de gegevens van het Vlaamse Gewest.

We splitsen de resultaten op volgens geslacht. Eerst komen de vrouwen aan bod, daarna de mannen.

Vrouwen

Wanneer we alle overlijdens beschouwen waarbij een ziekte aan de basis lag, zien we dat de situatie in Genk vergelijkbaar is met deze in Vlaanderen.

Wat borstkanker betreft, scoren Genkse vrouwen lager dan het Vlaamse gemiddelde. Voor elke tien Vlaamse vrouwen met borstkanker zijn er maar negen Genkse. Hetzelfde geldt voor ziektes aan de maag, darm, lever en pancreas.

Er zijn twee mortaliteitsratio's die ver boven 100 liggen. Het betreft het aantal overlijdens ten gevolge van kanker aan de luchtwegen en de longen en overlijdens ten gevolge van vervoersongevallen. De SMR met betrekking tot de vervoersongevallen bedraagt 129,3 en is de hoogste in Vlaanderen.

- ▶ Het aantal overlijdens bij Genkse vrouwen ten gevolge van ziektes is vergelijkbaar met de situatie in Vlaanderen. In het aantal vervoersongevallen met dodelijke afloop en het aantal sterftegevallen ten gevolge van kanker aan de luchtwegen en longen zijn de Genkse vrouwen daarentegen oververtegenwoordigd.

Mannen

De Genkse mannen scoren in het algemeen hoger dan het Vlaamse gemiddelde. De absolute uitschieter is het aantal overlijdens ten gevolge van ziekte aan het ademhalingsstelsel. Voor elke tien Vlamingen die sterven ten gevolge van een ziekte aan het ademhalingsstelsel zijn er bijna 20 Genkenaren. Het Genkse mijnverleden is op dit vlak dus nog duidelijk merkbaar.

- ▶ De mortaliteitsratio's van de Genkse mannen liggen hoger dan de Vlaamse gemiddelden. Vooral de mortaliteitsratio van ziekten aan het ademhalingsstelsel springt in het oog. Deze ratio bedraagt 197,7.

5 Een leefbare stad?

In dit hoofdstuk stellen we ons de vraag hoe leefbaar Genk is. Deze leefbaarheid gaan we na aan de hand van een aantal indicatoren. We onderzoeken hoe duur het wonen is in Genk, hoe hoog het inkomen van de Genkenaren ligt, hoe hoog de werkloosheid onder jongeren is, hoe groen Genk is, wat Genk aan historisch erfgoed te bieden heeft en hoe leefbaar de verschillende buurten zijn.

De Genkse bouwgronden zijn relatief goedkoop. De verkoopprijs van 49,8 euro per m² behoort tot de lagere van de centrumsteden. Tot en met 2000 was Genk zelfs de goedkoopste stad om een stukje bouwgrond te kopen.

Naast de bouwgronden waren tot voor kort tevens de prijzen van appartementen het laagst in Genk in vergelijking met de overige centrumsteden. Vanaf 2000 is dit echter niet meer het geval. In 1999 bedroeg de gemiddelde verkoopprijs van een Genks appartement 68.326 euro. Anno 2001 ligt deze prijs bijna 30% hoger en betaalt men gemiddeld 87.761 euro. Deze prijs ligt ongeveer 1.300 euro lager dan de gemiddelde prijs in de centrumsteden. Kleine, middelgrote en grote woningen zijn in Genk gemiddeld duurder dan in de centrumsteden. Voor kleine en middelgrote woningen betaal je in Genk gemiddeld 90.184 euro. Deze prijs ligt ongeveer 4.500 euro hoger dan de gemiddelde prijs in de centrumsteden. Voor een grote woning betaal je in Genk gemiddeld 213.419 euro. De gemiddelde prijs in de centrumsteden bedraagt 272.399 euro.

De netheid van de openbare ruimten in steden wordt door een enquête van Test-Aankoop in Genk als 'goed' geëvalueerd. Genk behaalde een score van 7 op 10 en behaalt daarmee hetzelfde niveau als de centrumsteden.

Het mediaaninkomen in Genk bedraagt in 1999 15.602 euro. In vergelijking met het mediaaninkomen van alle Vlaamse centrumsteden, behoort dat van Genk tot een van de lagere. Het mediaaninkomen van Genk ligt 3.257 euro lager dan de Vlaamse mediaan.

De interkwartiele coëfficiënt is sterk in waarde gestegen in de periode 1991-1999. Dit wil zeggen dat de inkomensspreiding groter geworden is. De waarde van de interkwartiele asymmetrie is ook gestegen. Door deze twee evoluties te combineren kan men besluiten dat de grotere inkomensspreiding vooral toe te schrijven is aan een verdere spreiding van de inkomens boven het mediaaninkomen. Deze bevindingen worden ondersteund door een analyse van de relatieve grootte van de verschillende inkomensgroepen. De hoogste en laagste inkomensgroepen nemen relatief in omvang toe.

In Genk is het aantal werkloze jongeren tussen 1993 en 2000 fors gedaald. Vanaf 2001 steeg het aantal werkloze jongeren echter terug. Hetzelfde scenario speelt zich af in de centrumsteden en in Vlaanderen.

Genk beschikt over 2708 ha groene ruimte. Het grootste aandeel (55,2%) wordt ingenomen door natuurgebied. Daarnaast beschikt Genk met 628 ha over het meeste recreatief groen van de 13 centrumsteden. 57% hiervan is recreatiegebied. Het huishoudelijk afval in Genk neemt gestaag toe.

Het Genkse historisch erfgoed bestaat uit 14 beschermde eenheden. Dat is 0,5% van het cultureel erfgoed van de steden. Bijna negen op tien beschermde eenheden zijn monumenten.

Vlamingen en Genkenaren ondervinden vooral hinder van het verkeer in hun buurt. Onaangepaste snelheid en agressie in het verkeer zetten veel kwaad bloed. Hoewel verloeding in Vlaanderen als tweede vaakst voorkomend probleem in de buurten wordt aangegeven, ervaart men in Genk de vermogensdelicten als een groter probleem.

In 2001 was Nieuw Sledderlo de buurt met het laagste gemiddelde inkomen. Het gemiddelde inkomen in deze buurt bedroeg 14.340 euro. De rijkste buurt anno 2001 was de buurt in de statistische sector 'Stiemberbeek'. Hier bedroeg het gemiddelde inkomen 70.543 euro.

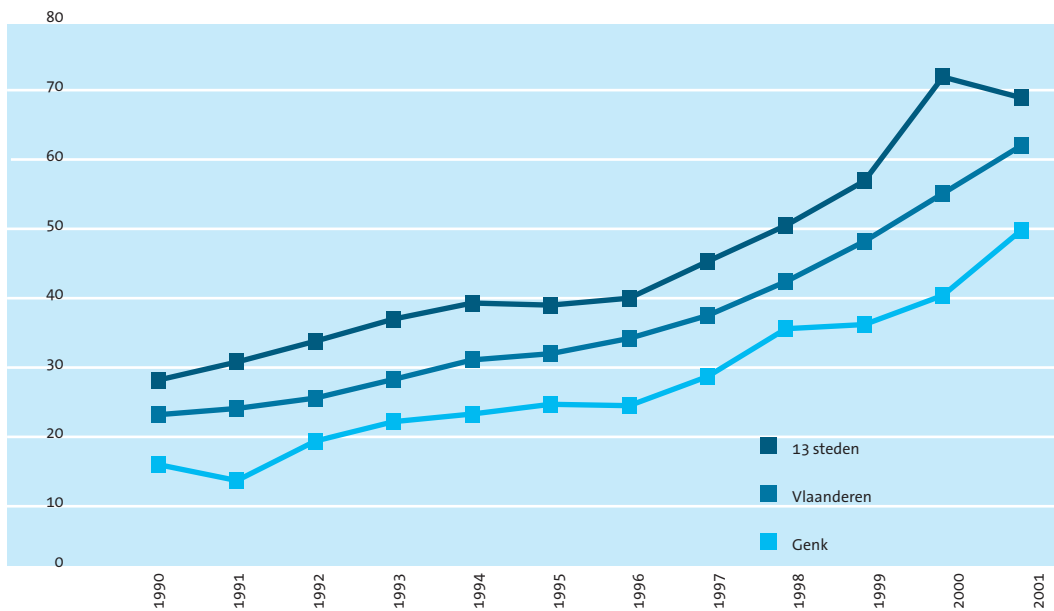
5 1 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van een m² bouwgrond (in euro), 1990, 2001

Bron: STADIM

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1990	16,0	22,5	28,2	23,2
2001	49,8	58,7	68,9	62,0

5 2 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van een m² bouwgrond (in euro), 1990–2001

Bron: STADIM

Wonen in de stad

Wonen is niet goedkoop. Maar bouwgronden en woningen kosten niet overal in Vlaanderen evenveel. Vooral in de steden kan de woningkost nogal oplopen. Soms zelfs zo erg dat wonen in de stad niet meer leefbaar wordt. In deze paragraaf nemen we de bouwgrond- en woningprijzen in Genk onder de loep. We gaan ook na hoe proper Genk is.

Bouwgrondprijzen

De bouwgronden zijn in Vlaanderen de laatste tien jaar meer dan verdubbeld in prijs. In 1990 betaalde iemand die een stuk grond wou kopen in Vlaanderen nog gemiddeld 23,2 euro per m². In 2001 is die prijs opgelopen tot 62,0 euro.

Ook de bouwgrondprijzen in de centrumsteden kenden een verdubbeling op tien jaar tijd. De prijzen liggen er bovendien gemiddeld hoger dan in de rest van Vlaanderen. Voor een vierkante meter bouwgrond betaalde je in 2001 gemiddeld 68,9 euro. Dat is 6,9 euro meer dan in de rest van Vlaanderen.

De Genkse bouwgrond behoort tot de goedkopere van alle centrumsteden. In 1990 situeerde de prijs van bouwgrond op het Genkse grondgebied aan 16,0 euro per m² zich meer dan 30% onder het Vlaamse gemiddelde. In 2001 ligt de prijs met 49,8 euro per m² nog steeds ongeveer 20% onder het Vlaamse en 28% onder het stadsgemiddelde. De bouwgrondprijzen stegen in Genk meer dan in de rest van Vlaanderen: met 211% tegenover 'slechts' 167%.

- ▶ De Genkse bouwgrond is met 49,8 euro per m² een van de goedkopere van de centrumsteden.

Woningprijzen

De gemiddelde woningprijzen in Vlaanderen stegen in het algemeen niet zo spectaculair als de bouwgrondprijzen. Er zijn wel verschillen waar te nemen tussen de verkoopprijzen van appartementen, van kleine en middelgrote woningen en van grote woningen. We zetten ze op een rijtje.

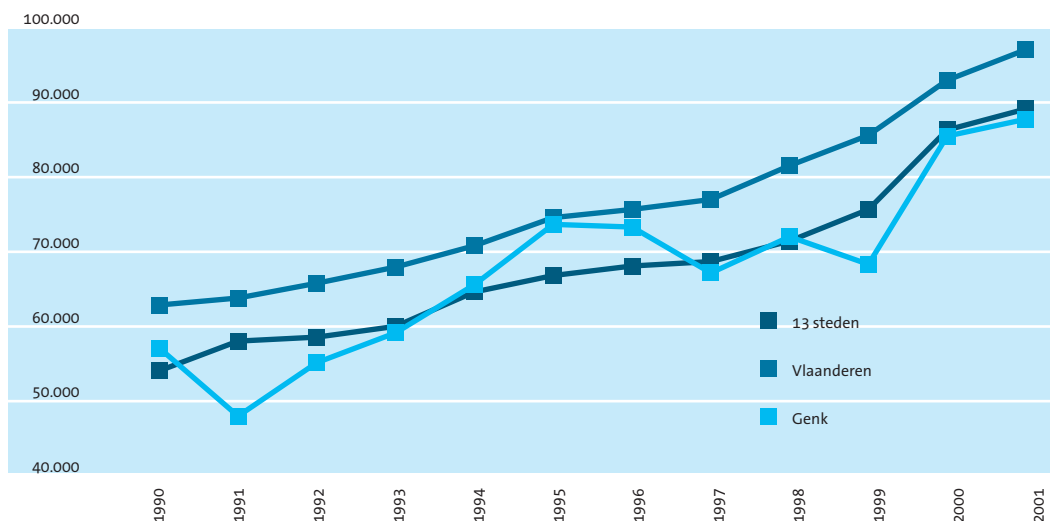
5 3 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van appartementen (in euro), 1990, 2001

Bron: STADIM

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1990	57.115	53.683,0	54.064,0	62.877,0
2001	87.761	86.598,8	89.136,4	97.082,4

5 4 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van appartementen (in euro), 1990–2001

Bron: STADIM

5 5 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van kleine en middelgrote woningen (in euro), 1990, 2001

Bron: STADIM

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1990	50.707,0	53.656	44.371,0	47.777,0
2001	90.183,6	96.282	85.576,5	95.692,3

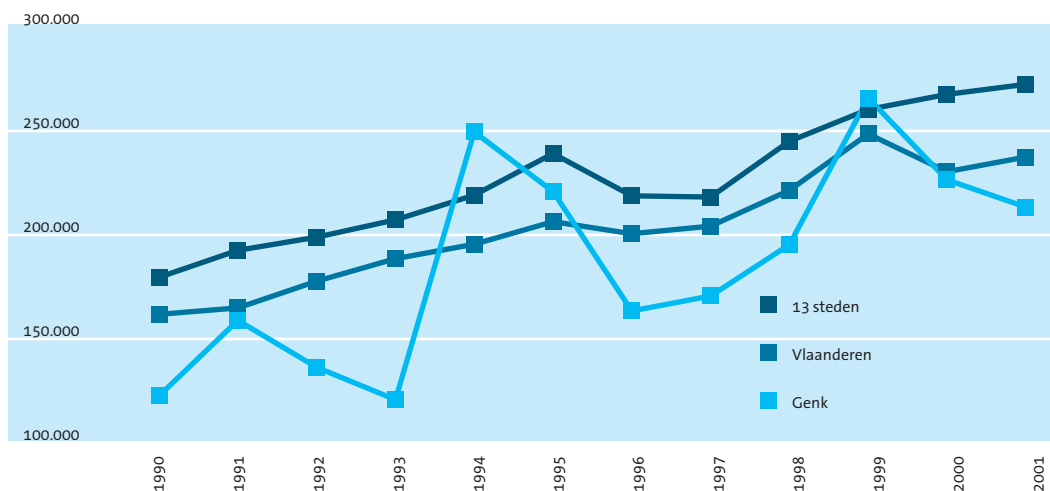
5 6 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van grote woningen (in euro), 1990, 2001

Bron: STADIM

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1990	122.672,0	156.247,0	179.654,0	161.865,0
2001	213.418,9	234.073,5	272.398,6	237.462,2

5 7 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van grote woningen (in euro), 1990–2001

Bron: STADIM

Appartementen

De gemiddelde verkoopprijs van appartementen in Vlaanderen steeg de laatste twaalf jaar met 54% tot 97.082 euro. In de centrumsteden betalen kopers zo'n 8.000 euro minder. In Genk verloopt de trend gelijkmatig met het gemiddelde van de centrumsteden. In 1999 waren Genkse appartementen, met een gemiddelde prijs van 68.326 euro, de goedkoopste in vergelijking met appartementen in de andere centrumsteden. Dit is in 2001 niet meer het geval. Anno 2001 kost een Genks appartement gemiddeld 87.761 euro.

- ▶ Een Genks appartement kost gemiddeld 87.761 euro. In Vlaanderen betaal je gemiddeld 97.082 euro voor een appartement.

Kleine en middelgrote woningen

Binnen de drie categorieën woningen steeg de gemiddelde verkoopprijs van kleine en middelgrote woningen het sterkst gedurende de laatste tien jaar. In Vlaanderen werden deze woningen 100% duurder. De gemiddelde prijs in de centrumsteden steeg met 93%.

In Vlaanderen betaal je voor een kleine tot middelgrote woning gemiddeld 95.692 euro. In de centrumsteden is dat een 10.000 euro minder: 85.577 euro.

In Genk steeg de prijs van kleine en middelgrote woningen met 78% gedurende de periode 1990–2001. Hiermee volgt Genk de trend van Vlaanderen en van de dertien centrumsteden. Genk is wat de kleine en middelgrote woningen betreft, de laatste twaalf jaar steeds duurder geweest dan de centrumsteden. Een dergelijke woning kost in Genk gemiddeld 90.184 euro. Dat is toch nog zo'n 5.000 euro meer dan het gemiddelde van de centrumsteden.

- ▶ Een kleine of middelgrote woning kost in Genk gemiddeld 90.184 euro. Dat is ongeveer 5.000 euro meer dan het gemiddelde van de centrumsteden.

Grote woningen

In Vlaanderen steeg de prijs van de grote woningen met 47% sinds 1990. Een grote woning kost nu gemiddeld 237.462 euro.

In de centrumsteden werden grote woningen 52% duurder. Ze kosten nu 272.399 euro.

In Genk stegen de prijzen voor grote woningen enorm: 74% sinds 1990. In 1990 bedroeg de prijs van een grote woning in Genk minder dan het Vlaamse en het stadsgemiddelde. Ondanks de sterkere prijsstijging liggen de prijzen van grote Genkse woningen in 2001 onder het gemiddelde van Vlaanderen en dit van de centrumsteden. Op één jaar tijd daalden de prijzen van grote Genkse woningen weliswaar met ruim 22%. Een grote woning kost in Genk gemiddeld 213.419 euro.

- ▶ Genk heeft met een gemiddelde prijs van 213.419 euro voor grote woningen een enorme inhaalbeweging achter de rug. De prijs steeg met 74% sinds 1990. Ten opzichte van het jaar 2000 werden de woningen dan weer ruim 22% goedkoper.
- ▶ In Vlaanderen steeg de prijs van de grote woningen met 47% sinds 1990.

Anders bekeken

In Vlaanderen stegen de verkoopprijzen van kleine en middelgrote woningen het meest in de afgelopen twaalf jaar. De prijzen van grote woningen stegen het minst maar de kleine en middelgrote woningen zijn het goedkoopst. Appartementen zijn gemiddeld ongeveer 2.300 euro duurder dan de kleine en middelgrote woningen. Twaalf jaar geleden bedroeg het verschil meer dan 15.000 euro.

In de centrumsteden liggen de prijzen van appartementen bijna 4.000 euro hoger dan de prijzen van kleine en middelgrote woningen. Ook in de centrumsteden zijn kleine en middelgrote woningen het meest voordelig. Zowel appartementen als kleine en middelgrote woningen zijn in de centrumsteden meer dan 10.000 euro goedkoper dan het Vlaams gemiddelde. Voor de verkoopprijs van grote woningen is het omgekeerde het geval. Deze woningen zijn in de centrumsteden zo'n 35.000 euro duurder dan in gans Vlaanderen.

In Genk zijn appartementen in vergelijking met andere woningen het goedkoopst. De prijs ligt zo'n 1.200 euro onder de gemiddelde prijs in de centrumsteden.

5 8 **Netheid in de stad, 2001**

Bron: Test-Aankoop, januari 2001

	Genk	Hasselt	13 steden
Globaal	7	9	7
Openbare plaatsen	8	9	8
Residentiële wijken	7	9	7
Sociale wijken	6	9	6

Netheid

De netheid van de openbare ruimte is een van de belangrijkste aspecten van de kwaliteit van het leven in de stad. Niet alle gemeenten bestrijden het vuil even doeltreffend. Groepjes enquêteurs van Test-Aankoop gingen in de 40 belangrijkste steden en gemeenten van België de netheid na. In elke gemeente onderzochten zij drie trajecten:

- ▶ een publiek parcours doorheen het drukste stadsgedeelte (openbare plaatsen)
- ▶ een weg doorheen een socio-economisch benadeelde buurt (sociale wijken)
- ▶ een weg doorheen een socio-economisch bevoordeelde buurt (residentiële wijken)

Een eerste vaststelling van Test-Aankoop was het feit dat de netheid van een agglomeratie afhangt van de bevolkingsdichtheid. Grotere agglomeraties moeten bijgevolg een grotere inspanning leveren om hetzelfde netheidsniveau te behalen dan kleinere gemeenten.

Een tweede belangrijke vaststelling is dat wijken met inwoners van een hoger socio-economisch niveau gemiddeld schoner zijn dan kansarme buurten. Dat is vooral zo in de grote steden.

Een derde vaststelling is dat het belangrijkste probleem in de steden het sluikestorten is. Meer dan twee derde van de steden heeft ermee te maken. Graffiti, extreem verloederde plaatsen en hondenpoep zijn in de helft van de agglomeraties problematisch.

In Genk wordt de openbare netheid, net als in de meeste gemeenten, rechtstreeks verzekerd door de gemeentediensten.

Op basis van de resultaten van de Test-Aankoopenquête kenden wij aan de steden een score toe op 10 punten. Een score van 5 is middelmatig, een score van 7 is goed en een score van 9 zeer goed.

De centrumsteden behalen een globale score van 7 punten. De openbare plaatsen zijn het pro-perst: de score van 8 toont aan dat de steden de grootste inspanningen leveren om de binnenstad net te houden. Met een score van 7 volgen de residentiële wijken op de tweede plaats. De sociale achterstandswijken zijn het vuilst. Hier behalen de steden een score van 6. Dit is echter niet noodzakelijk het gevolg van minder dienstverlening.

Genk behaalde bij de Test-Aankoopenquête als uiteindelijke score 'goed' en bevindt zich op hetzelfde niveau als het gemiddelde van de centrumsteden.

- ▶ Genk bevindt zich met een gemiddelde score van 7 punten op 10 op het gemiddelde niveau van de centrumsteden.

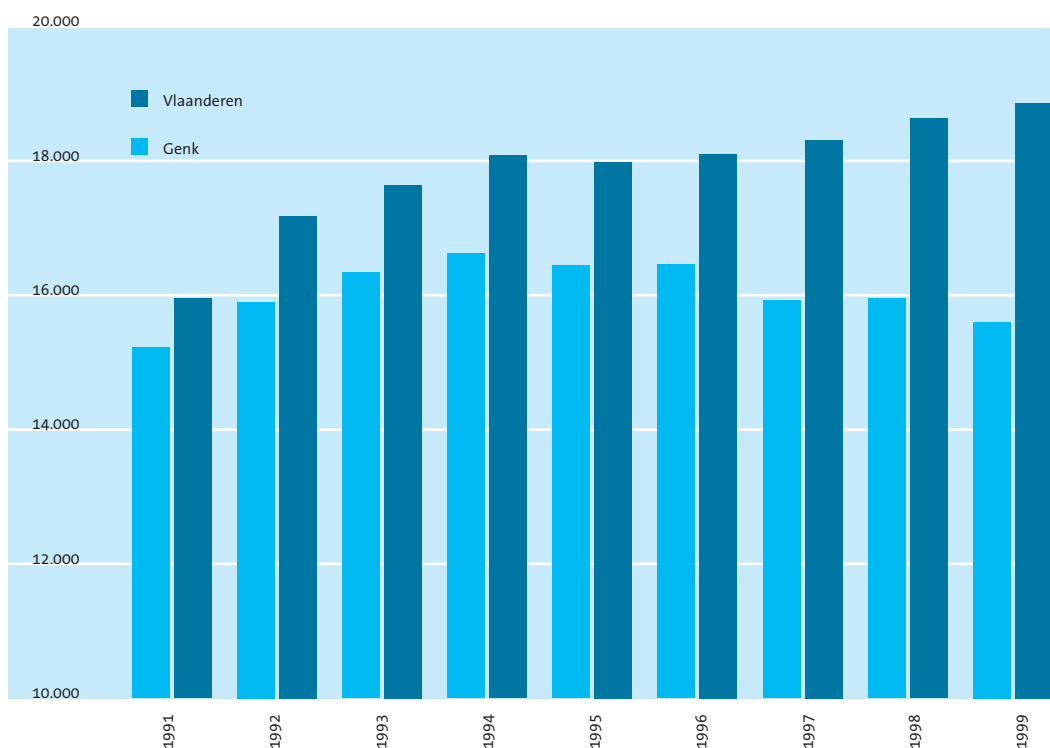
5 9 Evolutie van het mediaaninkomen in euro, 1991–1999

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	Vlaanderen
1991	15.220	16.460	15.950
1992	15.900	17.840	17.180
1993	16.340	18.400	17.640
1994	16.620	18.670	18.080
1995	16.440	18.560	17.980
1996	16.460	18.500	18.100
1997	15.920	18.630	18.310
1998	15.950	19.110	18.630
1999	15.602	19.435	18.860

5 10 Evolutie van het mediaaninkomen in euro, 1991–1999

Bron: NIS

5 11 Evolutie van het interkwartiel verschil in duizenden euro, 1991, 1999

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	Vlaanderen
1991	11,4	14,0	14,0
1999	14,4	18,2	18,0

5 12 Evolutie van de interkwartiele coëfficiënt, 1991, 1999

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	Vlaanderen
1991	74,7	84,9	87,6
1999	92,1	93,6	95,3

Een rijke stad?

In deze paragraaf beschouwen we het inkomen van Genkse bevolking. Eerst nemen we het mediaaninkomen onder de loep. Daarna onderzoeken we de inkomensspreiding rond deze mediaan. Ten slotte gaan we kort in op het aantal leefloontrekkers.

Mediaaninkomen

Het mediaaninkomen is het middelste inkomen van alle inwoners. In Vlaanderen bedroeg dat inkomen in 1999 18.859,7 euro. Dat is een stijging met 18,2% tegenover 1991. Genk bevindt zich al jaren onder de Vlaamse mediaan. Het mediaaninkomen bedraagt in Genk 15.602,4 euro. In Vlaanderen steeg de mediaan met gemiddeld 18,2% ten opzichte van 1991. In Genk bedroeg deze stijging slechts 2,5%.

- ▶ Het mediaaninkomen in Genk bedraagt 15.602,4 euro in 1999. Dit bedrag ligt 3.257 euro onder de Vlaamse mediaan.

Inkomensverdeling

De waarde van het mediaaninkomen is slechts een beperkte aanduiding van het inkomen van de bevolking in een stad. Het is belangrijk te weten hoe de inkomens verspreid liggen rond deze mediaan. Deze spreiding gaan we eerst na aan de hand van een aantal spreidingsmaten. Vervolgens nemen we de inkomensspreiding onder de loep aan de hand van inkomensgroepen.

Enkele spreidingsmaten

Het interkwartiel verschil geeft een idee van de spreiding van de inkomens rond de mediaan. Hoe kleiner dat verschil is, hoe dichter de inkomens rond het mediaaninkomen gegroepeerd zijn. Genk kent een interkwartiel verschil van 14.400 euro. Deze waarde ligt onder het Vlaamse gemiddelde. Ook de interkwartiele coëfficiënt van 92,1% (de verhouding tussen het interkwartiel verschil en de mediaan) ligt onder het Vlaamse gemiddelde. Deze maat is niet afhankelijk van de grootte van de mediaan zodat deze maat over verschillende jaren vergelijkbaar is. Hier zien we duidelijk dat de spreiding van de inkomens de laatste twaalf jaar toegenomen is. In Genk bedraagt deze toename zelfs 23,3%.

- ▶ De inkomensspreiding is in Genk toegenomen maar situeert zich nog steeds onder het Vlaamse gemiddelde.

5 13 Evolutie van het totale aantal aangiften per inkomenscategorie, 1992, 1999

Bron: NIS

		Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
< 2.478,94 euro	1992	682	734	16.401	62.100
	1999	1.972	996	28.080	86.819
2.478,94 euro – 6.197,34 euro	1992	1.309	1.323	33.844	122.124
	1999	1.699	1.370	35.491	118.852
6.197,34 euro – 12.394,68 euro	1992	5.744	5.620	149.289	516.816
	1999	7.789	5.625	159.678	510.707
12.394,68 euro – 17.352,55 euro	1992	5.883	5.966	141.775	515.320
	1999	6.165	6.136	139.123	520.910
17.352,55 euro – 24.789,35 euro	1992	5.392	6.044	132.407	489.994
	1999	6.082	7.172	155.220	591.855
> 24.789,35 euro	1992	5.193	8.639	171.128	696.387
	1999	7.488	11.721	220.238	941.100
Totaal	1992	24.203	29.326	644.844	2.402.741
	1999	31.195	33.020	737.830	2.770.243

5 14 Evolutie van het aandeel aangiften per inkomenscategorie, 1992, 1999

Bron: NIS

		Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
< 2.478,94 euro	1992	2,8	2,6	2,5	2,6
	1999	6,3	3,0	3,8	3,1
2.478,94 euro – 6.197,34 euro	1992	5,4	4,7	5,3	5,1
	1999	5,4	4,1	4,8	4,3
6.197,34 euro – 12.394,68 euro	1992	23,7	19,8	23,2	21,5
	1999	25,0	17,0	21,6	18,4
12.394,68 euro – 17.352,55 euro	1992	24,3	21,1	22,0	21,5
	1999	19,8	18,6	18,9	18,8
17.352,55 euro – 24.789,35 euro	1992	22,3	21,3	20,5	20,4
	1999	19,5	21,7	21,0	21,4
> 24.789,35 euro	1992	21,5	30,5	26,5	29,0
	1999	24,0	35,5	29,8	34,0

5 15 Aandeel van de aangiften per inkomenscategorie, 1999

Bron: NIS

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
< 6.197,34 euro	11,7	7,1	8,6	7,4
6.197,34 euro – 17.352,55 euro	44,8	35,6	40,5	37,2
> 17.352,55 euro	43,5	57,2	50,8	55,4

5 16 Gemiddeld inkomen per aangifte (in euro), 1999

Bron: NIS

Genk	19.948,0
Hasselt	24.645,6
Vlaanderen	24.154,7

Inkomensgroepen

Een andere manier om de inkomensverdeling in een stad te schetsen, zijn de inkomensgroepen. We deelden de bevolking in zes groepen in naargelang de grootte van hun netto belastbaar inkomen.

In Vlaanderen vulden in 1999 2.770.243 mensen hun belastingaangifte in. Dat is een stijging van 15,3% tegenover 1992. Opvallend hierbij is dat deze stijging niet gelijk verdeeld is over de verschillende inkomensgroepen heen. Het valt op dat de laagste en de hoogste inkomensgroepen sterker in aantal groeiden dan de groepen met middelgrote inkomens. De groep van de laagste inkomens groeide met 39,8%, de groep van de hoogste inkomens met 35,1%. De groep van de op één na hoogste inkomens kende eveneens een stijging van ongeveer 20%. De groepen van de middelgrote inkomens bleven nagenoeg even groot ondanks de toename van het aantal aangiften. Proportioneel nemen de extreme inkomens dus toe terwijl de middelgrote inkomens in verhouding afnemen.

In Vlaanderen vormen de 'hogere inkomens' de grootste groep. 55,4% van de Vlamingen kan rekenen op een netto belastbaar inkomen van meer dan 17.352,55 euro per jaar. De inkomensgroep tussen 6.197,34 euro en 17.352,55 euro vertegenwoordigt 37,2%. De lagere inkomens vertegenwoordigen 7,4%.

In de centrumsteden is het aantal aangiften tussen 1992 en 1999 met 14,4% gestegen. Ook hier is sprake van een toenemende spreiding van de inkomens. Maar waar in Vlaanderen de toename van de groep met het laagste inkomen nog gelijke tred houdt met de toename van de groep met het hoogste inkomen, is dat in de steden niet het geval. De groep met een inkomen kleiner dan 6.197,34 euro nam in de steden op zeven jaar tijd maar liefst met 71,2% toe. De groep met het hoogste inkomen groeide met 28,7%. Ook hier doet zich dus een polarisering voor inzake de extreme inkomens. De groep met de middelgrote inkomens wordt relatief kleiner.

In de centrumsteden is de groep met de hogere inkomens iets kleiner dan in heel Vlaanderen: 50,8%. Het aandeel middelgrote inkomens is in de centrumsteden iets groter dan in Vlaanderen: 40,5% van de inwoners van de centrumsteden heeft een gemiddeld inkomen, tegenover 37,2% van de Vlaamse inwoners. De groep met de lagere inkomens is eveneens iets groter in de centrumsteden dan in Vlaanderen: 8,6% versus 7,4%.

In Genk steeg het aantal aangiften tussen 1992 en 1999 met 28,9%. Ook hier groeiden de hoogste en laagste inkomensgroepen het sterkst. De hoogste inkomensgroep nam met 44,2% toe en de laagste met 189,1%.

In Genk is het overwicht van de hogere inkomensgroepen kleiner dan in Vlaanderen. 43,5% van de Genkse bevolking heeft een inkomen van meer dan 17.352,55 euro. De middelgrote inkomens vertegenwoordigen 44,8%. De groep met de lagere inkomens is groter dan in Vlaanderen en ligt met 11,7% tevens boven het stadsniveau.

Het gemiddelde inkomen per aangifte in Genk ligt in vergelijking met het gemiddelde inkomen per aangifte in Vlaanderen, ongeveer 17% lager. Het gemiddelde inkomen per aangifte in Genk bedroeg in 1999 19.948,0 euro. Het gemiddelde inkomen per aangifte in Vlaanderen bedroeg 24.154,7 euro.

- De hoogste en de laagste inkomensgroepen groeien in Genk, net als in de rest van Vlaanderen, sterker dan de groepen met de middelste inkomens. Vooral de laagste inkomensgroep is met 189,1% sterk gegroeid tussen 1992 en 1998.

5 17 Evolutie van het aantal bestaansminimumtrekkers, 1991–2000

Bron: APS-databank

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
jan. '91	227	298	12.527	21.900
jan. '92	215	317	12.065	21.643
jan. '93	203	310	12.218	22.109
jan. '94	196	355	13.652	24.592
jan. '95	243	389	14.995	26.799
jan. '96	236	378	15.667	28.060
jan. '97	218	406	16.120	29.217
jan. '98	205	376	16.464	29.487
jan. '99	197	375	16.488	29.394
jan. '00	194	380	15.598	27.659

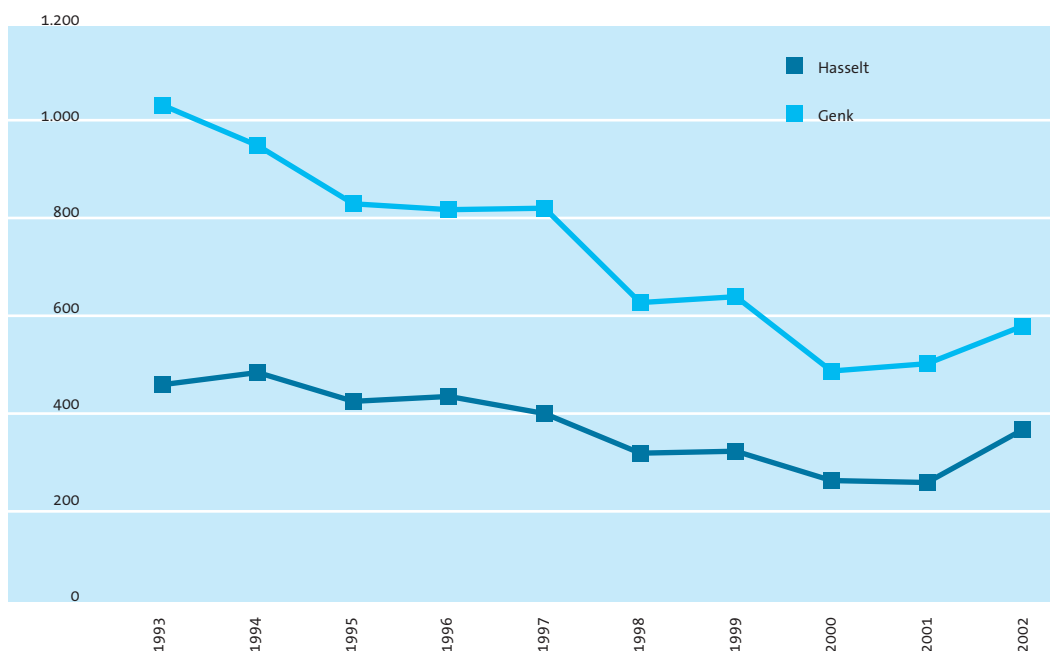
5 18 Evolutie van het aantal werkloze jongeren, 1993–2002

Bron: APS-databank

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
jun. '93	1.031	459	13.272	39.579
jun. '94	948	484	13.739	40.749
jun. '95	829	425	11.331	34.021
jun. '96	817	435	11.425	33.635
jun. '97	820	400	11.190	32.072
jun. '98	627	319	9.455	25.997
jun. '99	639	323	8.752	23.824
jun. '00	487	263	7.059	18.309
jun. '01	502	259	7.227	17.929
jun. '02	579	367	8.670	22.680

5 19 Evolutie van het aantal werkloze jongeren in Genk en Hasselt, 1993–2002

Bron: APS-databank

Leefloontrekkers

Het bestaansminimum, of leefloon sinds juni 2001, is een sociale uitkering die een minimum-inkomen waarborgt voor personen met weinig of geen bestaansmiddelen. Het bedrag is afhankelijk van de categorie waartoe de leefloontrekker behoort (samenwonend persoon, alleenstaand persoon, alleenstaand persoon met kinderen of samenwonende echtgenoten). In 1991 varieerde dit van 297,5 tot 595 euro. In 2000 schommelde dit bedrag tussen 359,6 en 719,3 euro.

In 2000 zijn er 194 leefloontrekkers in Genk, terwijl dat er in 1991 227 waren. 56% van de leefloongerechtigden woont in 2000 in een van de centrumsteden. Hiervan woont 1,2% of 194 leefloongerechtigden in Genk. In vergelijking met 1991 houdt dit een daling in van het aantal leefloongerechtigden in Genk, terwijl in dezelfde periode in Vlaanderen en de centrumsteden een stijging waar te nemen valt tot het jaar 2000. In dat jaar daalt het aantal leefloongerechtigden in Vlaanderen en de centrumsteden.

- ▶ Het aantal leefloontrekkers is over de periode 1991–2000 gedaald in Genk. In Vlaanderen en de centrumsteden nemen we daarentegen een stijging waar.

Werkloze jongeren

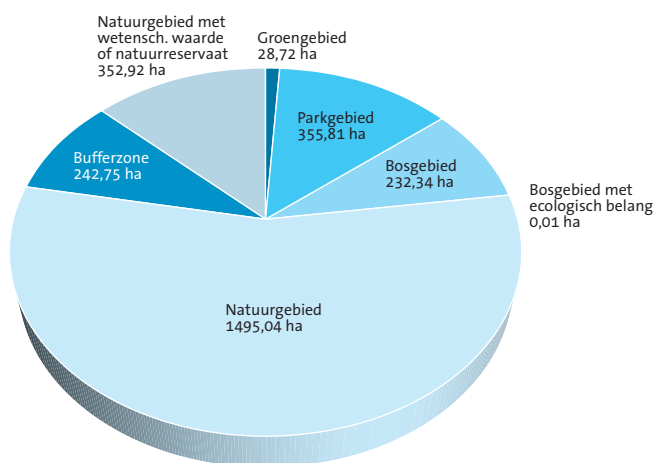
In dit onderdeel wordt de werkloosheid onder jongeren besproken. Dit zijn werklozen jonger dan 25. De centrumsteden en Vlaanderen kennen een forse daling van het aantal werklozen: 34,7% en 42,7% vergeleken met 1993. Van het aantal werklozen woont 38,2% in één van de centrumsteden in 2002. In 1993 was dit percentage kleiner, namelijk 33,5%.

In Genk manifesteerde zich eveneens een daling van het aantal werkloze jongeren, vergelijkbaar met het Vlaamse niveau. Gedurende de periode 1993–2002 daalde het aantal werkloze Genkse jongeren met 43,8%. De periode van 1993 tot en met 2000 kent een dalend verloop. Vanaf 2001 stijgt het aantal werkloze jongeren echter terug. Op twee jaar tijd steeg het aantal werkloze jongeren met 18,9%.

- ▶ Het aantal werkloze jongeren is fors gedaald in Genk en Genk volgt hiermee de trend van de centrumsteden en Vlaanderen.
- ▶ Hoewel er minder werkloze jongeren zijn dan in 1993, wonen er in 2002 meer werkloze jongeren in een van de centrumsteden dan in de rest van Vlaanderen.

5 20 Verdeling van de groene ruimte in Genk, opgesplitst in de aanwezige categorieën, in ha, 2000

Bron: AROHM

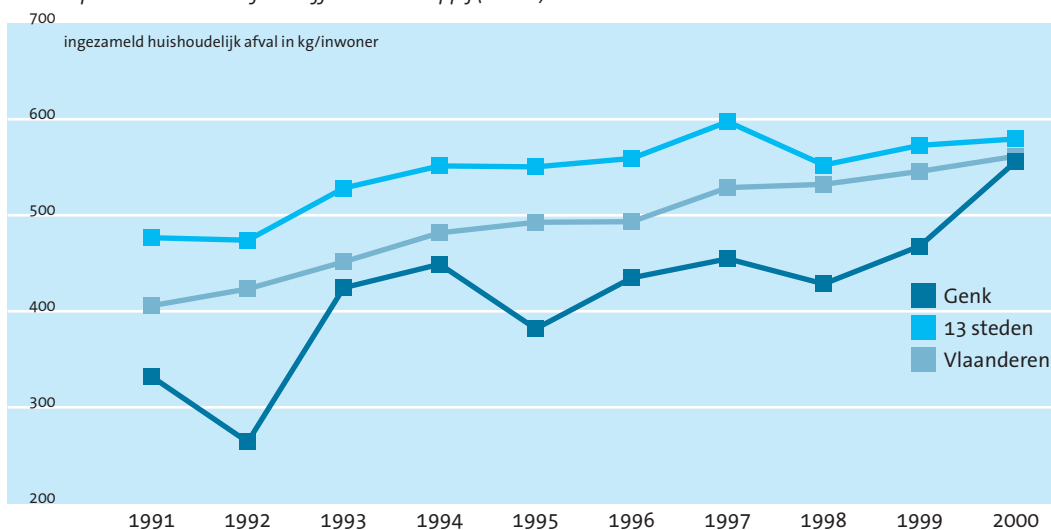
5 21 Aantal hectare recreatief groen, 2000

Bron: AROHM

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
Dagrecreatie	165	68	1.609	6.847
Verblijfrecreatie	0	0	249	5.802
Recreatiepark	357	24	381	762
Dag & verblijfrecreatie	0	0	107	117
Jeugdcamping	9	3	12	105
Toeristische recreatieparken	0	0	48	216
Golfterreinen	64	0	64	852
Recreatief parkgebied	0	0	35	117
Reservegebied voor recreatie	33	0	44	140
Totaal	628	94	2.549	15.087

5 22 Evolutie van de totale hoeveelheid ingezameld huishoudelijk afval (kg/inw), 1991-2000

Bron: Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

Een groene stad?

Openbaar groengebied

Bij een doorsnede van gewestplannen met gemeentegrenzen kunnen we de oppervlakte groen achterhalen. Onder publiek groen verstaan we natuur-, groen-, park- en bosgebieden. Ook natuurgebieden met een wetenschappelijke waarde of natuureservaten, golfterreinen, speelbossen of speelweiden vallen hieronder.

Zowel voor Vlaanderen als voor de centrumsteden komt natuurgebied op de eerste plaats. In Vlaanderen komt bosgebied op de tweede plaats en groen- en parkgebied op de derde plaats. Voor de centrumsteden is dit net omgekeerd.

In Genk treffen we 2707,58 ha groene ruimte aan. Dat is bijna een derde van de totale oppervlakte van Genk. Natuurgebieden vertegenwoordigen een aandeel van meer dan de helft van de totale groenruimte.

Recreatief groengebied

In een leefbare stad is er plaats voor recreatie in de open lucht. Recreatief groengebied omvat gebieden voor sportterreinen, volkstuinten, parken, enz.

In 2000 was er in Vlaanderen ruim 15.000 ha voorzien als recreatief groengebied. Ruim drie vierde van deze oppervlakte wordt ingenomen door gebieden voor dag- en verblijfrecreatie.

De centrumsteden beschikken over bijna 2.550 ha recreatief groengebied. Gemiddeld is dat ongeveer 196 ha per stad. Opnieuw nemen gebieden voor dag- en verblijfrecreatie bijna drie vierde van deze oppervlakte in. Verder zijn hier ook de recreatieparken vermeldenswaardig, zij nemen 15% van de oppervlakte voor groene recreatie in.

Genk heeft veel recreatief groen. Met 628 ha bezit de stad ongeveer 25% van de totale oppervlakte aan recreatief groen in de centrumsteden. Ongeveer 57% van dit groengebied wordt ingenomen door recreatieparken. Ongeveer een kwart van de oppervlakte is gebied voor dagrecreatie. De rest wordt voornamelijk ingenomen door een golfterrein, een reservegebied voor recreatie en een jeugdcamping.

- ▶ Van de 13 centrumsteden bezit Genk de grootste oppervlakte aan recreatief groengebied. Meer dan de helft ervan wordt ingenomen door recreatieparken.

Afval

Het huishoudelijk afval kan ingedeeld worden in twee groepen, namelijk het selectief en het niet-selectief huishoudelijk afval. De eerste groep omvat glas, papier & karton, kunststoffen, metalen, GFT, groenafval, bouw- en sloopafval, houtafval, kringloopvuil, tot en met klein gevaarlijk afval (KGA). Tot het niet-selectief afval behoort het algemene huisvuil, het grofvuil en het gemeentevuil (straatvuil, veegvuil, marktafval, opruiming van sluikstorten, zwerfvuil en dergelijke). Deze huishoudelijke afvalstoffen worden via gemeentelijke inzamelkanalen verzameld.

De grafiek geeft de evolutie weer van de totale hoeveelheid (selectief en niet-selectief) ingezameld huishoudelijk afval van 1991 tot 2000 in kg per inwoner voor Genk, de centrumsteden en Vlaanderen. In 2000 werd er 561 kg afval per inwoner ingezameld in Vlaanderen, of zo'n 2,9% meer dan het jaar voordien. We zien een continue toename van het ingezameld afval in Vlaanderen. In 2000 werd er 38% meer huishoudelijk afval ingezameld dan in 1991.

Genk vertoont hetzelfde verloop als Vlaanderen en de centrumsteden, met dit verschil dat de toename minder geleidelijk verloopt. Gedurende de jaren neemt het ingezameld afval bijna steeds toe. T.o.v. 1991 wordt er in 2000 67,5% meer afval ingezameld. Het laatste jaar is er een procentuele toename van zelfs 18,8%. Genk zamelde gedurende jaren steeds minder afval in dan het gemiddelde van de centrumsteden, maar in 2000 werd dit niveau ongeveer geëvenaard. In absolute cijfers wordt er 556 kg per inwoner ingezameld.

- ▶ De hoeveelheid huishoudelijk afval in Genk neemt gestaag toe. Dit geldt ook voor de centrumsteden en Vlaanderen.

5 23 Evolutie van het aantal milieuklachten, 1991-2001

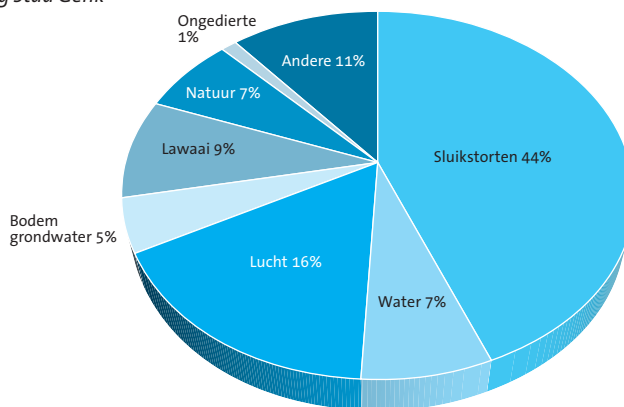
Bron: Jaarverslagen Stad Genk

	Aantal										
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Sluikstorten	67	91	68	87	41	57	65	66	78	84	75
Water	11	8	5	6	9	5	11	19	19	21	12
Lucht	13	33	71	70	47	47	50	44	31	45	28
Bodem/grondwater				10	4	5	2	5	8	5	8
Lawaai	7	8	8	9	15	17	19	17	20	19	15
Natuur	2	7	7	5	11	10	15	25	38	38	12
Ongedierte	7	7	13	15	10	13	12	6	12	19	2
Andere	/	/	/	/	/	/	/	/	9	22	19
totaal	107	154	172	202	137	154	174	182	215	253	171

	Percentage										
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Sluikstorten	63%	59%	40%	43%	30%	37%	37%	36%	36%	33%	44%
Water	10%	5%	3%	3%	7%	3%	6%	10%	9%	8%	7%
Lucht	12%	21%	41%	35%	34%	31%	29%	24%	14%	18%	16%
Bodem/grondwater	0%	0%	0%	5%	3%	3%	1%	3%	4%	2%	5%
Lawaai	7%	5%	5%	4%	11%	11%	11%	9%	9%	8%	9%
Natuur	2%	5%	4%	2%	8%	6%	9%	14%	18%	15%	7%
Ongedierte	7%	5%	8%	7%	7%	8%	7%	3%	6%	8%	1%
Andere	/	/	/	/	/	/	/	/	4%	9%	11%

5 24 Verdeling milieuklachten volgens soort, 2001

Bron: Jaarverslag Stad Genk

5 25 Overzicht van het cultureel erfgoed, 2001

Bron: AROHM

	Genk	Hasselt	13 steden
Monument	8	64	2.745
Landschap	5	2	109
Stadsgezicht	0	1	143
Dorpsgezicht	1	5	72
Roerend Patrimonium	0	0	2
Totaal	14	72	3.071

Milieuklachten

Milieuklachten waren tot voor kort de enige soort klachten die in Genk systematisch geregistreerd werden. De evolutie van de klachten vertoont een stijgende trend met kleine terugval in 1995 en een piek in het jaar 2000. Oorzaken van het stijgend aantal klachten zijn de maatschappelijke onverschilligheid, de stijgende mondigheid van de burger en de vlottere contacten tussen de burger en de gemeente. Tot en met het jaar 2000 werden de milieuklachten op een gelijkaardige manier geregistreerd. Deze gegevens zijn bijgevolg vergelijkbaar.

Sinds 2001 is in Genk het KSM-systeem (KlantenServiceManagement-systeem) in voege. Dit systeem identificeert de soort van klacht en zorgt ervoor dat de klacht terecht komt bij de bevoegde gemeentelijke dienst. In 2001 merken we een spectaculaire daling van het aantal milieuklachten ten opzichte van het jaar ervoor. Deze daling is gedeeltelijk toe te schrijven aan het KSM-systeem. Klachten die niet bestemd zijn voor de milieudienst maar voor andere gemeentelijke diensten (bijvoorbeeld reiniging of riolen) komen nu rechtstreeks bij deze diensten terecht. De invloed van de invoering van het KSM-systeem maakt het bijgevolg niet mogelijk om het aantal milieuklachten in 2001 te vergelijken met dat van de jaren voorheen.

Klachten over sluikestorten vormen, ondanks sensibilisatie en bijkomend toezicht van onder andere stadswachten en hulpagenten, over het algemeen de grootste groep. Vooral klachten over zwerfvuil in de berm van gemeentewegen en in bossen aan de rand van woonwijken waar er minder toezicht en sociale controle is, nemen toe.

Geurhinderklachten vormen in Genk een tweede belangrijke groep milieuklachten. Naast industriële incidenten (gasgeur, solventen) werden ook klachten over stofhinder en sluikestoken ontvangen. Geurhinder overschrijdt tevens de gemeentegrenzen. Zo werden klachten ontvangen over geurhinder afkomstig van Genkse bedrijven in buurgemeenten en kloegen bewoners van Genk over geurhinder veroorzaakt buiten de gemeentegrenzen.

- Klachten in verband met het milieu worden in Genk gecategoriseerd. Klachten over sluikestorten vormen daarbij in het algemeen de grootste groep.

Historisch erfgoed

Het cultureel erfgoed in Vlaanderen is een uiting van de Vlaamse identiteit uit het verleden. Men wil daarom waardevolle monumenten, landschappen, stads- en dorpsgezichten en ook roerend patrimonium bewaren voor de toekomst door ze te beschermen. Dit betekent niet de bestaande toestand bevriezen maar het erfgoed integreren in de hedendaagse maatschappij. Om beschermd te kunnen worden, moeten er twee voorwaarden vervuld zijn. Ten eerste moet het erfgoed van algemeen belang zijn. Dit betekent dat het een waarde moet hebben voor het hele Vlaamse Gewest. Ten tweede moet het erfgoed één of meer van de cultuurhistorische waarden bezitten. Beschermd erfgoed moet door de nodige onderhoudswerken in goede staat gehouden worden.

In Vlaanderen bestond het totale erfgoed op 31 december 2000 uit 8.687 beschermde eenheden. 78,2% ervan zijn beschermde monumenten. De stadsgezichten nemen 11,1% in, dorpsgezichten 7,6%, landschappen 3,1% en roerend patrimonium 0,1%.

Van al deze beschermde eenheden stonden er in het jaar 2000 3.009 in de centrumsteden. Dat is 34,6%. Negen op tien beschermde eenheden in de steden zijn monumenten. In 2001 nam het aantal beschermde eenheden in de centrumsteden toe met 57. Dat betekent een totaal van 3071 beschermde eenheden.

Genk heeft 14 beschermde eenheden. Dat is 0,5% van het cultureel erfgoed in de steden. Net als in de andere steden zijn het vooral monumenten die beschermd zijn (8), maar Genk kent ook 5 beschermde landschappen en 1 dorpsgezicht.

- Het Genkse historisch erfgoed bestaat uit 14 beschermde eenheden. Dat is 0,5% van het cultureel erfgoed van de steden.

5 26 Frequentie van buurtproblemen (% vaak), 1998

Bron: Federale Veiligheidsmonitor

	Genk	Hasselt	Vlaanderen
Onaangepaste snelheid in het verkeer	41,4	42,0	42,1
Hondenpoep op straat	29,7	30,6	26,6
Geluidsoverlast door verkeer	21,7	22,8	24,5
Inbraak in woningen of andere gebouwen	25,1	24,0	23,4
Agressief verkeersgedrag	32,4	25,6	23,1
Rommel op straat	20,6	15,8	16,6
Fietsendiefstal	23,6	18,3	16,1
Andere vormen van geluidsoverlast	16,9	8,8	11,8
Aanrijdingen	10,5	13,4	10,9
Diefstal uit auto's	23,8	18,9	9,0
Vernieling van telefoocellen, bushokjes	23,9	6,8	6,6
Overlast van groepen jongeren	15,7	6,0	6,2
Dronken mensen op straat	2,3	3,4	4,8
Bekladding van muren en/of gebouwen	5,5	4,0	3,7
Geweld	8,3	1,7	2,7
Bedreiging	3,2	1,1	2,3
Mensen worden op straat lastiggevallen	3,7	0,5	1,6

5 27 Buurtproblemen: frequentie per rubriek (% vaak), 1998

Bron: Federale Veiligheidsmonitor

	Genk	Hasselt	Vlaanderen
Verkeer	31,8	30,1	29,9
Verloedering	22,4	18,4	18,3
Vermogensdelicten	24,1	20,4	16,2
Dreiging	4,4	1,7	2,8

Leefbaarheid van wijken en buurten

Totnogtoe bespreken we steeds Genk als geheel en schetsten we deze stad tegen de achtergrond van de centrumsteden en Vlaanderen. We mogen hierbij niet uit het oog verliezen dat Genk op zich ook uit verschillende regionale sectoren bestaat die erg van elkaar kunnen verschillen. Daarom gaan we in deze paragraaf dieper in op de wijken en buurten van Genk. Eerst gaan we in op enkele gegevens van de Veiligheidsmonitor met betrekking tot buurtproblemen. Daarna gaan we de inkomensverdeling in de verschillende wijken van Genk na.

Buurtproblemen

Om zicht te krijgen op de problemen die de burgers ervaren in hun buurt, werd in de Veiligheidsmonitor een vragenbatterij opgenomen die peilt naar buurtproblemen. In 2000 was de vraagstelling echter enigszins anders dan in 1997 en 1998. Beide resultaten kunnen dus niet vergeleken worden. Daarom bespreken we eerst de resultaten van 1998 en vervolgens die van 2000.

Frequentie van buurtproblemen

In de vragenlijst van 1998 werden aan de respondenten 17 situaties voorgelegd die zich in hun buurt kunnen voordoen. Men vroeg hen hoe vaak deze situaties zich voordeden: vaak, soms, bijna nooit of nooit.

Volgens de Vlamingen is onaangepaste snelheid in het verkeer buurtprobleem nummer één: 42,1% van de respondenten zegt dat dit in hun buurt vaak voorkomt. De overige problemen in de top vijf zijn: hondenpoep op straat, geluidsoverlast door verkeer, inbraak en agressief verkeersgedrag. Ongeveer één op vier respondenten zegt dat deze problemen vaak voorkomen in zijn of haar buurt. De prominente aanwezigheid van de verkeersproblematiek in deze top vijf is opvallend. De snelheid, de agressiviteit en het lawaai van het verkeer in de woonbuurt zijn drie van de vijf vaakst voorkomende buurtproblemen.

Genk kent ongeveer dezelfde problemen in de top vijf als Vlaanderen, enkel de geluidsoverlast door verkeer staat hier niet in de top vijf. De volgorde is wel enigszins anders. Op de eerste plaats komt nog steeds onaangepaste snelheid in het verkeer (41,4%). Op de tweede plaats staat echter het agressieve rijgedrag met 32,4%. Dat is 9,3% meer dan in Vlaanderen. Hondenpoep op straat, inbraak in woningen en vernieling van telefooncellen en bushokjes vervolledigen de top vijf. Genk scoort op de meeste aangehaalde buurtproblemen hoger dan de Vlaamse gemiddelden. Vooral diefstal uit auto's, overlast van groepjes jongeren, vernielingen en geweld scoren in Genk meer dan dubbel zo hoog als gemiddeld in Vlaanderen.

- ▶ Net als in de rest van Vlaanderen vinden Genkenaren dat vooral het verkeersprobleem zich laat gelden in de buurten.
- ▶ Alle aangehaalde buurtproblemen, uitgezonderd geluidsoverlast door verkeer, aanrijdingen en dronken mensen op straat, scoren in Genk hoger dan de Vlaamse gemiddelden.

5 28 Buurtproblemen: problematisch karakter (% helemaal wel), 2000

Bron: Federale Veiligheidsmonitor

	Genk	Hasselt	Vlaanderen
Onaangepaste snelheid in het verkeer	23,8	22,3	22,8
Inbraak in woningen of andere gebouwen	16,2	16,2	20,6
Agressief verkeersgedrag	21,2	14,9	16,7
Diefstal uit auto's	15,1	12,4	12,5
Rommel op straat	17,3	11,0	12,3
Fietsendiefstal	10,3	13,8	11,7
Geluidsoverlast door verkeer	12,9	14,0	11,5
Autodiefstal	10,9	7,6	8,9
Andere vormen van geluidsoverlast	12,5	7,5	8,0
Vernieling van telefoocellen, bushokjes	16,2	5,0	7,4
Geweld	7,7	2,6	6,4
Overlast verbonden aan druggebruik	11,9	3,8	5,6
Mensen worden op straat lastiggevallen	7,1	4,1	5,6
Aanrijdingen	7,7	4,8	5,5
Bedreiging	4,5	2,8	4,8
Overlast van groepen jongeren	5,8	3,6	4,2
Bekladding van muren en/of gebouwen	5,7	2,2	4,1

5 29 Buurtproblemen: problematisch karakter per rubriek (% helemaal wel), 2000

Bron: Federale Veiligheidsmonitor

	Genk	Hasselt	Vlaanderen
Verkeer	19,3	17,1	17,0
Vermogensdelicten	13,1	12,5	13,4
Verloedering	11,5	6,6	8,2
Dreiging	5,8	3,5	5,2

Problematisch karakter van buurtproblemen

Ook de Veiligheidsmonitor 2000 legde aan de respondent 17 buurtsituaties voor maar stelde hem of haar de vraag of hij of zij elk van deze situaties helemaal wel, eerder wel, eerder niet of helemaal niet als een probleem ervaart in zijn of haar buurt.

Ondanks deze nieuwe vraagstelling blijven de Vlamingen onaangepaste snelheid in het verkeer het grootste probleem in hun buurt vinden. Maar inbraken zijn erg in de hiërarchie gestegen. Daarna volgen agressief verkeersgedrag, diefstal uit auto's, rommel op straat, fietsendiefstal en geluidsoverlast door het verkeer.

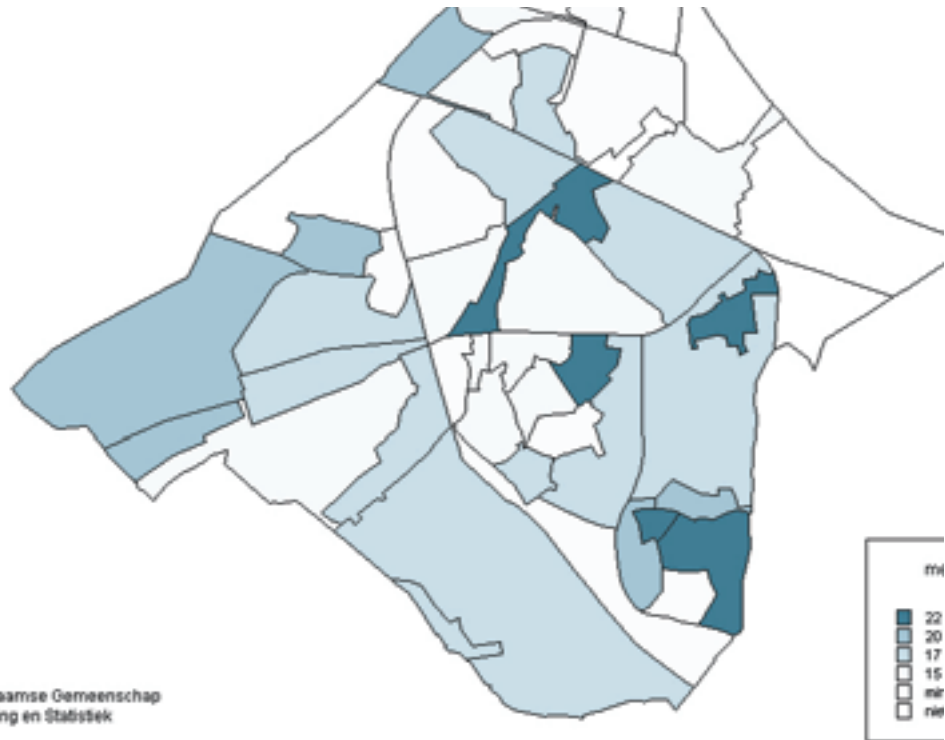
De wijziging in de vraagstelling leert ons dat men overlastsituaties als minder problematisch ervaart ook al doen deze situaties zich vaker voor. Het omgekeerde geldt voor problemen als geweld en dreiging. Deze komen minder vaak voor in de buurt maar ervaart men wel meer als een probleem omwille van de ernst van deze gebeurtenissen.

Opnieuw staat onaangepaste snelheid in het verkeer als grootste buurtprobleem genoteerd, zowel in Vlaanderen als in Genk. Verder bestaat de top vijf van buurtproblemen in Genk uit agressief verkeersgedrag, rommel op straat, inbraken in woningen, vernielingen, diefstal uit auto's en geluidsoverlast. In 2000 scoort Genk in het algemeen op alle buurtproblemen hoger dan de Vlaamse gemiddelden. Bij vernielingen en overlast verbonden aan druggebruik ligt de score zelfs meer dan dubbel zo hoog.

- ▶ Verkeersproblemen ervaren de Genkenaren als het meest problematisch in hun buurt.
- ▶ Verloedering en dreiging ervaren Genkenaren als minder problematisch.

5 30 Mediaaninkomen in Genk per statistische sector, aanslagjaar 2001

Bron: NIS

Inkomensverdeling

Eerder in dit hoofdstuk bespraken we al het mediaaninkomen in Genk en vergeleken het met andere steden. Nu bekijken we de inkomensverdeling binnen Genk.

In Genk zijn er 31 statistische sectoren met een mediaaninkomen onder de 20.000 euro. Daarnaast zijn er 11 statistische sectoren met een mediaaninkomen tussen de 20.000 en de 33.000 euro. In de statistische sector Winterslag Koolmijn is het mediaaninkomen met een waarde van 13.593 euro het laagst. De statistische sector Stiemerbeek kent met een waarde van 40.077 euro het hoogste mediaaninkomen van Genk.

In 2001 bedroeg het gemiddelde inkomen per aangifte in Genk centrum 20.231 euro. Het gebied rond de Stiemerbeek is op basis van het gemiddelde inkomen in 2001 de rijkste buurt. Het gemiddeld inkomen bedraagt er 70.543 euro. De tweede rijkste buurt is Molenblook. Deze buurt kende in 2001 een gemiddeld inkomen van 39.473 euro. Op de derde plaats komt de buurt Gelieren-Hoogzij met een gemiddeld inkomen van 30.139 euro.

Onder aan het lijstje vinden we Winterslag Tuinwijk II & IV, Nieuw Sledderlo, Hoevelzavel en de Nieuwe Kempen. Het gemiddelde inkomen in Nieuw Sledderlo is met 14.340 euro het laagste van alle Genkse statistische sectoren.

6 Een leidinggevende stad?

In dit hoofdstuk gaan we na in hoeverre Genk een leidinggevende stad is. We evalueren haar centrumfunctie op twee vlakken: het onderwijs en de economie.

Op het vlak van onderwijs beschouwen we de aantrekkingskracht van de Genkse scholen op leerlingen van buiten Genk. Op economisch vlak brengen we de omzet, de investeringen en de toegevoegde waarde in kaart die de Genkse bedrijven genereren.

Op het vlak van het secundair onderwijs kent Genk voor de 12 tot 18-jarigen een 'School Enrolment Rate' van 123,1. 19% van de leerlingen die in Genk school lopen zijn dus afkomstig van buiten de stad. Deze ratio ligt lager dan het gemiddelde in de centrumsteden (157,7). In het schooljaar 2000–2001 volgden bijna 1.500 Genkse jongeren hoger onderwijs.

De Genkse economie realiseerde in 1998 een totale omzet van 2.148 miljard euro. Dit bedrag is 2,5% van de totale omzet in de centrumsteden.

Genk had net als andere steden te lijden onder de investeringscrisis in 1997. Het investeringsniveau herstelde zich in 1998 echter sterker dan in de andere centrumsteden. De Genkse bedrijven investeerden in 1998 194 miljard euro. Dit is 9% van de totale omzet.

De in Genk gegenereerde toegevoegde waarde daalde lichtjes in 1998. Dit in tegenstelling tot Vlaanderen en de centrumsteden waar de toegevoegde waarde lichtjes toenam. De toegevoegde waarde bedroeg in Genk in 1998 485 miljard euro. Dat is 2,7% van de toegevoegde waarde die de centrumsteden samen genereren.

6 1 School Enrolment Rate in % voor het schooljaar 2000–2001, opgesplitst volgens leeftijd

Bron: Departement Onderwijs

School Enrolment Rate Totaal secundair onderwijs	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
12-jarigen	91,72	117,10	116,34	77,95
13-jarigen	121,77	149,78	150,48	94,75
14-jarigen	131,47	172,49	162,84	96,26
15-jarigen	130,28	186,78	167,13	94,98
16-jarigen	132,35	221,27	174,15	93,22
17-jarigen	129,77	206,50	175,18	91,24
12–18-jarigen	123,06	176,13	157,71	91,35

School Enrolment Rate Voltijds secundair onderwijs	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
12–18-jarigen	114,41	169,59	148,33	87,24

School Enrolment Rate - Deeltijds beroepssecundair onderwijs	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
14–18-jarigen	2,25	4,87	4,94	1,68

School Enrolment Rate - Buitengewoon secundair onderwijs	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
12–18-jarigen	7,15	3,25	6,18	3,06

Onderwijs

Een eerste sector waarin een stad een leidinggevende rol speelt, is onderwijs. We stellen ons de vraag in hoeverre Genk deze centrumfunctie vervult. Eerst beschouwen we de gegevens voor het secundair onderwijs. Daarna komt het hoger onderwijs aan bod.

Op het Genkse grondgebied bestaat een ruim aanbod van gemeentelijk, provinciaal, katholiek en gemeenschapsonderwijs:

- ▶ 21 kleuter- en lagere scholen
- ▶ 3 scholen buitengewoon onderwijs
- ▶ 11 secundaire scholen

Wat het hoger onderwijs betreft, bevindt er zich nog maar één departement (departement audiovisuele en beeldende kunst) van de Katholieke Hogeschool Limburg op het Genkse grondgebied. Een belangrijke scholenconcentratie van hoger onderwijs bevindt zich echter niet in Genk maar net over de grens met de gemeente Diepenbeek. Hier bevindt zich de universitaire campus van het Limburgs Universitair Centrum (1969 studenten op 1 februari 2001). Op deze campus vestigden zich doorheen de jaren een aantal studierichtingen van verschillende hogescholen (Provinciale Hogeschool Limburg, Hogeschool Limburg en Katholieke Hogeschool Limburg).

Secundair onderwijs

Een van de belangrijkste centrumfuncties die steden uitoefenen, is de verstrekking van onderwijs aan jongeren uit de streek. Hoe meer jongeren van buiten de gemeente onderwijs volgen in de centrumstad, hoe meer de stad een centrumfunctie vervult. De grootte van deze centrumfunctie gaan we na aan de hand van de "School Enrolment Rate" (SER). Deze ratio meet de verhouding van de schoolgaande jeugd in de scholen van de stad tegenover het aantal schoolplichtige jongeren in een stad. Wanneer deze ratio groter is dan 100 betekent dit dat veel jongeren van buiten de stad in de centrumstad onderwijs komen volgen.

De School Enrolment Rate voor het secundair onderwijs in Vlaanderen (12–18 jaar) bedraagt 91,35, m.a.w. 91,35% van alle jongeren tussen 12 en 18 volgt secundair onderwijs. Bij de 12-jarigen is dit slechts 77,95% omwille van een percentage kinderen dat het zesde jaar lager onderwijs overdoet. Bij de 13 tot 15-jarigen volgt meer dan 94,5% secundair onderwijs. Bij de 16- en 17-jarigen loopt dit percentage weer lichtjes terug tot respectievelijk 93,22 en 91,24%.

De centrumsteden kennen een School Enrolment Rate van 157,71 voor de 12 tot 18-jarigen in het secundair onderwijs. Dit betekent dat 57,71 van de 157,71 oftewel 36,6% van de leerlingen die in de steden school lopen, afkomstig zijn van buiten de stad. Bij de 12-jarigen is de leerlingengroep van buiten de stad het kleinst (SER=116,34) maar met de leeftijd neemt de SER toe tot een waarde van 175,18 bij de 17-jarigen. Het is duidelijk dat de centrumsteden een enorme centrumfunctie vervullen met betrekking tot de verstrekking van secundair onderwijs.

In vergelijking met andere centrumsteden kent Genk een eerder lage School Enrolment Rate. Bij de 12 tot 18-jarigen kent Genk een SER van 123,06. 18,7% van de leerlingen in Genkse scholen zijn afkomstig van buiten Genk. Ook in Genk is de SER bij de 12-jarigen het kleinst (91,72) en neemt de SER toe met de leeftijd tot 129,77 bij de 17-jarigen.

Het Genkse secundair onderwijs telde in het schooljaar 2000–2001 in totaal 8500 leerlingen. Genk scoort bijzonder hoog inzake schoolse vertraging. In het schooljaar 1998–1999 had 20,9% van de leerlingen in het lager onderwijs minstens één jaar gebist. In het secundair onderwijs loopt het aantal zittenblijvers op tot 41,7%. Hiermee overschrijdt Genk ruimschoots de Vlaamse gemiddelden die 13,7% en 30,6% bedragen.

- ▶ Genk kent voor de 12 tot 18-jarigen een School Enrolment Rate van 123,06. Deze ratio ligt lager dan het gemiddelde in de centrumsteden (157,71).
- ▶ Genk scoort hoog inzake schoolse vertraging: 41,7% van de Genkse leerlingen bist in het secundair onderwijs.

6 2 Aantal personen die hogere studies volgden aan hogescholen, schooljaar 2001–2002

Bron: Departement Onderwijs

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
Mannen	467	625	9.698	45.775
Vrouwen	522	813	11.419	53.564
Totaal	989	1.438	21.117	99.339

6 3 Aantal personen die hogere studies volgden aan universiteiten, schooljaar 2000–2001

Bron: Departement Onderwijs

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
Mannen	202	393	6.506	25.656
Vrouwen	271	488	7.150	30.462
Totaal	473	881	13.656	56.118

6 4 Verhouding jongens/meisjes aan hogescholen, schooljaar 2001–2002

Bron: Departement Onderwijs

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
Meisjes	52,8%	56,5%	54,1%	53,9%
Jongens	47,2%	43,5%	45,9%	46,1%

6 5 Verhouding jongens/meisjes aan universiteiten, schooljaar 2000–2001

Bron: Departement Onderwijs

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
Meisjes	57,3%	55,4%	52,4%	54,3%
Jongens	42,7%	44,6%	47,6%	45,7%

Hoger onderwijs

In het schooljaar 2000–2001 studeerden ruim 56.000 Vlamingen aan een universiteit. De hogescholen kenden in het schooljaar 2001–2002 een totaal aantal van 99.339 inschrijvingen. Ondanks het feit dat beide gegevens betrekking hebben op een verschillende periode kan men stellen dat Vlamingen zich meer aangetrokken voelen tot hoger onderwijs aan hogescholen. Meisjes studeren vaker dan jongens. Dit is een vaststelling die zowel geldig is op hogeschoolniveau als op universitair niveau. 53,9% van de Vlaamse studenten aan hogescholen is vrouw en 54,3% van de Vlaamse universiteitsstudenten is vrouw.

Genkse jongeren kiezen duidelijk vaker voor hogescholen. Tijdens het schooljaar 2000–2001 schreven 473 jongeren uit Genk zich in aan een universiteit. Tijdens het schooljaar 2001–2002 kozen 989 Genkse jongeren voor een opleiding aan een hogeschool. Wanneer we de verhoudingen tussen jongens en meisjes bekijken, merken we dat universitaire studies opmerkelijk vaker door meisjes worden aangevangen. 57,3% van de Genkse jongeren die universitaire studies volgden tijdens het academiejaar 2000–2001 was vrouw.

6 6 Omzet (in miljard euro), 1996–1998*Bron: Goethals, M.*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1996	1.985	2.383	88.002	200.406
1997	2.073	2.425	89.848	206.402
1998	2.148	2.414	87.163	208.674

6 7 Investerings (in miljard euro), 1996–1998*Bron: Goethals, M.*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1996	233	136	4.779	10.863
1997	123	114	3.495	8.601
1998	194	126	3.521	8.805

Economie

Ook op economisch vlak vervullen steden een leidinggevende rol. In deze paragraaf gaan we de economische slagkracht van Genk na. We baseren ons hierbij op de jaarrekeningen die de bedrijven bij de Nationale Bank neerleggen. Eerst schetsen we de omzetcijfers, daarna gaan we in op de investeringsgraad en ten slotte schetsen we de evolutie van de toegevoegde waarde die in de steden gegenereerd wordt.

Omzet

De omzet is het resultaat van de verkoop van goederen en/of diensten aan derden in het kader van de normale activiteiten van het bedrijf.

In 1998 bedroeg de totale omzet in Vlaanderen 208.674 miljard euro. Dat is 4% meer dan twee jaar voordien.

De omzet in de centrumsteden bedroeg in 1998 87.163 miljard euro. Dat is een daling met bijna 1.000 miljard tegenover 1996. In 1998 maakte de omzet in de centrumsteden 42% uit van de totale omzet in Vlaanderen.

Genk behaalde tussen 1996 en 1998 ongeveer dezelfde omzet. Deze bedroeg in 1998 2.148 miljard euro. Dit is 2,5% van de totale omzet in de dertien centrumsteden.

- De Genkse economie realiseerde in 1998 een totale omzet van 2.148 miljard euro. Dit bedrag is 2,5% van de totale omzet in de centrumsteden.

Investerings

Wil men als bedrijf groeien, dan zijn investeringen noodzakelijk. Maar investeringen zijn enkel gerechtvaardigd indien ze in de toekomst in voldoende meeropbrengsten resulteren. De mate van investeren is dan ook afhankelijk van de verwachtingen omtrent de toekomstige economische evolutie. Investeringszullen groter zijn wanneer men verwacht als bedrijf te kunnen groeien en de investeringen terug te verdienen. Wanneer men verwacht dat de markt vraag minder sterk zal groeien of zelfs dalen, zal men voorzichtiger zijn en minder investeren.

Wij bestuderen de investeringsgegevens van drie recente jaren: 1996, 1997 en 1998. Uit deze gegevens blijkt duidelijk hoe erg de investeringen kunnen fluctueren van jaar tot jaar. 1997 was een jaar waarin een vertrouwenscrisis leidde tot een daling van de investeringen ten gevolge van de crisis op de Aziatische markten. De investeringen in Vlaanderen daalden in 1997 met 21%. In 1998 stabiliseerden de investeringen zich op een waarde van 8.805 miljard euro. Vlaanderen besteedde in 1998 dus 4,2% van zijn omzet aan investeringen. In 1996 was dat nog 5,4%

In de centrumsteden deed zich hetzelfde fenomeen voor, zij het nog meer uitgesproken. In 1997 daalden de investeringen met maar liefst 27%. In 1998 bleven ze op nagenoeg hetzelfde peil met een bedrag van ruim 3.520 miljard euro. Dit bedrag maakt 40% uit van alle investeringen in Vlaanderen. De ratio investeringen/omzet bedraagt in de centrumsteden 4,0%. Dit is vergelijkbaar met Vlaanderen.

Genk kende in 1997 ook een sterke afname van de investeringen met 47%. In 1998 herstelden de investeringen zich echter veel sterker dan in Vlaanderen en de overige centrumsteden tot op een niveau van 83% van het investeringsniveau van 1996. Het totale investeringsbedrag kwam zo op 194 miljard euro. Dit is 9% van de totale omzet. Dit percentage ligt aanmerkelijk hoger dan het gemiddelde van de centrumsteden en van Vlaanderen. De Genkse investeringen bedragen 5,5% van alle investeringen in de centrumsteden.

- De Genkse bedrijven investeerden in 1998 194 miljard euro. Dit is 9% van de totale omzet.

6 8 Toegevoegde waarde (in miljard euro), 1996–1998*Bron: Goethals, M.*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1996	494	465	16.877	39.376
1997	498	488	17.137	40.131
1998	485	553	17.645	41.269

Toegevoegde waarde

Bedrijven genereren met hun werkzaamheden een toegevoegde waarde. Theoretisch gezien is de toegevoegde waarde het verschil tussen de waarde van de productie (omzet) en die van de intermediaire verbruiken; oftewel de waarde van de geproduceerde goederen en diensten, verminderd met de waarde van de in het productieproces gebruikte goederen en diensten. De toegevoegde waarde laat toe de bijdrage van ondernemingen aan de nationale welvaart te meten.

Vlaanderen realiseerde in 1998 een toegevoegde waarde van 41.269 miljard euro. Dat is een stijging van 5% tegenover 1996. De toegevoegde waarde bedraagt in Vlaanderen 20% van de totale omzet.

De centrumsteden realiseerden in 1998 een toegevoegde waarde van 17.645 miljard euro. Dit is net als in Vlaanderen een stijging van 5% tegenover 1996. Evenzo bedraagt de toegevoegde waarde in de centrumsteden net als in de rest van Vlaanderen 20% van de omzet. Ten slotte realiseren de centrumsteden 43% van de totale toegevoegde waarde in Vlaanderen.

Genk kende in tegenstelling tot Vlaanderen en de centrumsteden een lichte daling van de toegevoegde waarde. In 1998 lag de toegevoegde waarde 2% lager dan in 1996. De toegevoegde waarde bedroeg in 1998 22,6% van de omzet. Ondanks de daling van de toegevoegde waarde is de verhouding ten opzichte van de omzet groter dan in Vlaanderen en de centrumsteden. De Genkse toegevoegde waarde maakt 2,7% uit van de toegevoegde waarde in de centrumsteden.

- ▶ De toegevoegde waarde bedroeg in Genk in 1998 485 miljard euro. Dat is 2,7% van de toegevoegde waarde die de centrumsteden samen genereren.

7 Een participatieve stad?

In dit laatste hoofdstuk gaan we kort de participatie na van de Genkenaren aan de politieke besluitvorming. Enerzijds richten we onze aandacht op de participatie bij verkiezingen. Anderzijds schetsen we de participatie van vrouwen aan de besluitvorming. Ten slotte gaan we in op het partijpolitieke landschap in Genk.

Genk is wat het aantal blanco stemmen voor de wetgevende verkiezingen betreft, vergelijkbaar met de centrumsteden: 4,2% van de stemgerechtigden stemt blanco voor de Senaat, 4,4% voor de Kamer. Opvallend is dat de Genkenaren bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2000 minder vaak blanco stemden dan andere Vlamingen. Het percentage blanco stemmen van 2,7% situeert zich onder het stedelijke en het Vlaamse gemiddelde.

Wat de participatie van vrouwen aan de besluitvorming betreft, zijn begin 2003 in de Genkse administratie in niveau A 27 vrouwen tewerkgesteld naast 38 mannen. De vrouwen zijn nog steeds in de minderheid maar ze kennen toch een vertegenwoordiging van ruim 45%.

Ook binnen de politieke organen vormen vrouwen nog een minderheid. De gemeenteraad telt 13 vrouwen op 39 gemeenteraadsleden. Dat is 33,3%. De OCMW-raad kent minder vrouwelijke inbreng: de raad telt 3 vrouwen op 13 raadsleden.

De CD&V (voorheen CVP) is in 2000 de grootste partij in Genk. Tweede en derde grootste zijn respectievelijk sp.a (voorheen SP) en VLD.

7 1 Blanco stemmen: gemeenteraad – Aandeel t.o.v. kiesgerechtigden, 1994, 2000*Bron: Jo Buelens*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1994	3,9	3,6	4,7	4,3
2000	2,7	4,7	3,5	3,9

7 2 Blanco stemmen: Kamer – Aandeel t.o.v. kiesgerechtigden, 1991, 1995, 1999*Bron: Jo Buelens*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1991	5,3	5,1	5,3	5,5
1995	5,8	5,6	5,4	6,5
1999	4,4	4,8	4,5	5,2

7 3 Blanco stemmen: Senaat – Aandeel t.o.v. kiesgerechtigden, 1991, 1995, 1999*Bron: Jo Buelens*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1991	6,9	6,6	5,8	6,8
1995	6,5	6,4	5,7	7,4
1999	4,2	4,5	4,6	5,3

7 4 Geldige stemmen: gemeenteraad – Aandeel t.o.v. kiesgerechtigden, 1994, 2000*Bron: Jo Buelens*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1994	90,6	90,5	86,3	89,1
2000	91,6	88,8	87,2	89,7

7 5 Geldige stemmen: Kamer – Aandeel t.o.v. kiesgerechtigden, 1991, 1995, 1999*Bron: Jo Buelens*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1991	91,1	90,6	87,9	87,9
1995	89,1	88,6	85,8	86,0
1999	87,0	88,9	86,3	86,9

7 6 Geldige stemmen: Senaat – Aandeel t.o.v. kiesgerechtigden, 1991, 1995, 1999*Bron: Jo Buelens*

	Genk	Hasselt	13 steden	Vlaanderen
1991	89,4	89,1	87,3	87,4
1995	88,4	87,6	85,4	85,1
1999	87,2	89,2	86,2	86,8

Verkiezingen

Vermits in België stemplicht bestaat, is de enige manier om de participatie van de bevolking aan verkiezingen te meten, het tellen van de blanco stemmen bij verkiezingen. Blanco stemmen zijn stembiljetten waarop geen stem uitgebracht is.

Bij parlamentsverkiezingen wordt vaker blanco gestemd dan bij gemeenteraadsverkiezingen. De kennisfactor van de lokale politiek en politici speelt hierin een belangrijke rol.

In Vlaanderen ligt het aantal blanco stemmers voor het parlement iets boven de 5%. Voor de gemeenteraad is dat 3,9%.

In de steden wordt in het algemeen minder blanco gestemd dan in de rest van Vlaanderen. Voor het parlement stemt 4,5% van de kiesgerechtigden blanco, voor de gemeenteraad 3,5%. Ondanks dit lagere percentage blanco stemmen ligt het aantal geldige stemmen wel ongeveer gelijk aan het Vlaamse gemiddelde. Er zijn twee mogelijke verklaringen. Ofwel stemmen stedelingen vaker ongeldig ofwel verzaken ze vaker aan de stemplicht. Ongeldige stemmen zijn meestal stembiljetten waarop de kiezer commentaar gegeven heeft. Doorgaans gaat het om kiezers die geen stem wilden uitbrengen. Ongeldige stemmen kunnen echter ook stembiljetten zijn waarop verkeerdelijk stemmen uitgebracht worden (bijvoorbeeld een stem voor twee partijen tegelijkertijd).

Genk is wat de blanco stemmen voor wetgevende verkiezingen betreft, vergelijkbaar met de centrumsteden: 4,2% van de stemgerechtigden stemt blanco voor de Senaat, 4,4% voor de Kamer. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2000 stemden de Genkenaren minder vaak blanco dan andere Vlamingen. Het percentage blanco stemmen van 2,7% situeert zich onder het stedelijke en het Vlaamse gemiddelde.

- ▶ Bij parlamentsverkiezingen stemt 4,2 à 4,4% van de Genkenaren blanco. Dat is vergelijkbaar met het stedelijke gemiddelde.
- ▶ Genkenaren stemden minder vaak dan andere Vlamingen blanco bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2000.

7 7 Evolutie van het aantal vrouwen, lid van de OCMW-raad, 1991–2001*Bron: OCMW-raad Genk*

	N	%
1991	4	30,8
1992	7	53,8
1993	7	53,8
1994	8	61,5
1995	3	23,1
1996	3	23,1
1997	3	23,1
1998	3	23,1
1999	2	15,4
2000	2	15,4
2001	3	23,1

Participatie van vrouwen

Een belangrijk aspect van participatie waaraan we meer aandacht willen besteden, is de participatie van vrouwen aan de besluitvorming in de stad. Om deze participatie te meten, tellen we het aantal vrouwen op beleidsniveau. Eerst gaan we het aantal leidinggevende vrouwen in stedelijke diensten na. Daarna tellen we het aantal vrouwen in de gemeentepolitiek.

Leidinggevende vrouwen in stedelijke diensten

Om een idee te krijgen van de participatie van vrouwen aan de leiding van de stedelijke administratie, gingen we na hoeveel vrouwen in de stadsdiensten tewerkgesteld zijn in niveau A. Ambtenaren in niveau A zijn personen met een universitair of daarmee gelijkgesteld diploma. Het komt wel voor dat personeelsleden met een lager diploma op een hoger niveau werken en omgekeerd. Bovendien hebben niet alle personeelsleden in niveau A een leidinggevende functie. Maar het aantal vrouwen in niveau A is alleszins een aanduiding van de participatie van vrouwen in de leiding van de stadsdiensten.

Op 1 januari 2003 zijn er in Genk 27 vrouwen tewerkgesteld in niveau A en 32 mannen. Wanneer we dit vergelijken met de aantallen in 1998, merken we een duidelijke toename van het aantal leidinggevende vrouwen. In 1998 vertegenwoordigden de vrouwen een aandeel van 30,0% in het leidinggevende personeel. In 2003 is dit aandeel gestegen tot 45,8%.

- ▶ 45,8% van de tewerkgestellten in niveau A in de Genkse stadsdiensten zijn vrouwen.

Vrouwen in de gemeentepolitiek

Naast het aantal leidinggevende vrouwen in stedelijke diensten nemen we ook de vertegenwoordiging van vrouwen in de politieke organen onder de loep. Eerst beschouwen we de vrouwen in de gemeenteraad, daarna gaan we dieper in op de vertegenwoordiging van vrouwen in de OCMW-raad.

Gemeenteraad

De Genkse gemeenteraad telt 30 raadsleden. Op 1 juli 2001 was één op drie van deze raadsleden vrouw.

In het schepencollege vertegenwoordigen de vrouwen eveneens een aandeel van één derde. Drie van de acht schepenen zijn vrouwen. De functie van burgemeester wordt sinds 1987 uitgeoefend door de heer Jef Gabriels.

- ▶ De gemeenteraad telt 13 vrouwen op 39 gemeenteraadsleden. Dat is 33,3%.

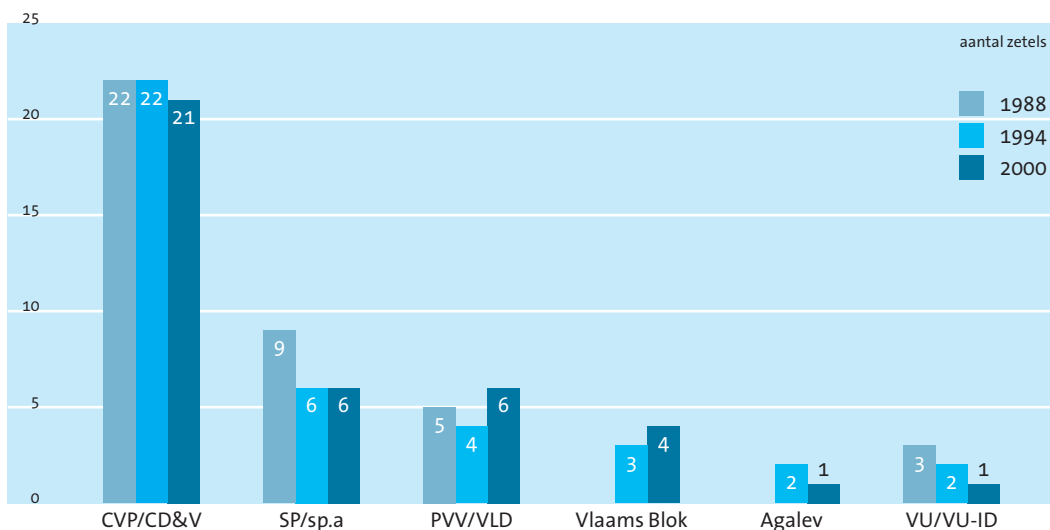
OCMW-raad

In de OCMW-raad zijn de vrouwen in de beginjaren negentig sterk vertegenwoordigd. In 1994 is zelfs 61,5% van de raadsleden een vrouw. Na de verkiezingen van 1994 telde de OCMW-raad nog slechts 3 vrouwelijke leden. Vóór de verkiezingen waren dit er nog 8. Sinds 1994 telt de raad gemiddeld 3 vrouwen (23%).

- ▶ De OCMW-raad telt 3 vrouwen op 13 raadsleden. Dit is 23%.

7 8 Percentage stemmen per partij voor de gemeenteraadsverkiezingen in Genk, 1988, 1994 en 2000Bron: www.vub.ac.be

	1988	1994	2000
CVP/CD&V	48,5	46,9	46,0
SP/sp.a	20,9	15,0	16,0
PVV/VLD	13,6	10,4	14,4
VI. Blok	2,2	9,1	10,1
Agalev	3,2	7,5	5,6
VU (-ID)	8,4	7,5	4,3
PVDA	3,0	2,8	3,6
andere	0,2	0,9	/

7 9 Zetelverdeling voor de gemeenteraadsverkiezingen in Genk, 1988, 1994 en 2000Bron: www.vub.ac.be

Samenstelling van de gemeenteraad

In de tabel zijn de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen in Genk voor 1988, 1994 en 2000 weergegeven. Enkel de zeven grootste partijen worden gegeven, de andere kleinere partijen worden gezamenlijk onder 'andere' ondergebracht.

De grootste partij in Genk in 1988 was de toenmalige CVP (48,5% van de stemmen). Ook in 1994 en 2000 blijft de CVP (inmiddels CD&V) de grootste partij, ondanks een lichte daling (5%) van het aantal stemmen. Opmerkelijk is de stijging van het aantal Vlaams Blok stemmers: van 2,2% in 1988 naar 10,1% in 2000. Dit vertaalt zich in een stijging van het aantal zetels van 0 naar 4. De toename van het aantal zetels van het Vlaams Blok ging voornamelijk ten koste van de SP (de huidige sp.a). Deze partij zag haar aantal zetels dalen van 9 in 1988 naar 6 in 2000.

- ▶ De CD&V is de grootste partij in Genk. Tweede en derde grootste zijn de sp.a en de VLD.
- ▶ Het Vlaams Blok kende een grote toename van het aantal stemmen in Genk, de grootste afname staat op naam van de sp.a.

Verklarende woordenlijst

Een bruisende stad?

Geboortesaldo

Het aantal geboortes per 1000 inwoners over een periode van één kalenderjaar.

Sterftesaldo

Het aantal overlijdens per 1000 inwoners over een periode van één kalenderjaar.

Natuurlijke aangroei

Het geboortesaldo, verminderd met het sterftesaldo.

Migratiesaldo

Het aantal inwijkingen verminderd met het aantal uitwijkingen per 1000 inwoners over een periode van één kalenderjaar.

Groene druk

De verhouding tussen het aantal 0 tot 19-jarigen en het aantal 20 tot 59-jarigen. Het is een indicatie voor de verhouding tussen de actuele en de toekomstige beroepsbevolking.

Grijze druk

De verhouding tussen het aantal 60-plussers en het aantal 20 tot 59-jarigen.

Afhankelijkheidsratio

Geeft de verhouding weer tussen het aantal 0 tot 19-jarigen plus het aantal 60-plussers, en de actieve bevolking (20 tot 59-jarigen).

Doorstromingscoëfficiënt

Geeft de verhouding weer tussen het aantal jongeren (10 tot 24 jaar) en het aantal ouderen (50 tot 64 jaar).

Conveniencegoederen

Goederen die zeer frequent aangekocht worden, zoals algemene voeding.

Shoppinggoederen

Goederen zoals kleding, huishoudartikelen, parfumerie, geschenkartikelen, artikelen voor doe-het-zelf, sport en vrije tijd.

Specialtygoederen

Goederen zoals meubelen, elektro en juwelen.

Een veilige en gezonde stad?

Verkeersdode

Elke persoon die binnen de 30 dagen na een verkeersongeval waarin hij betrokken geraakte, overlijdt.

Zwaargewonde

Elke persoon die in een verkeersongeval gewond geraakt en waarbij een opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis noodzakelijk is.

Lichtgewonde

Elke persoon die in een verkeersongeval gewond geraakt zonder dood of opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis tot gevolg.

Ernstigheidsgraad

Deze graad meet het aantal doden en zwaargewonden per 100 verkeersslachtoffers.

Zachte weggebruikers

De fietsers, de voetgangers, de bestuurders van bromfietsen van het A- en B-type en de bestuurders van motorfietsen van zowel minder als meer dan 400 cc.

Criminaliteitsgraad

Deze graad beschrijft het gemiddelde aantal criminale feiten per 1000 inwoners per maand.

Diefstal en afpersing

De categorie diefstal en afpersing omvat zowel diefstallen zonder als met geweld en bedreiging. Diefstallen zonder geweld worden opgedeeld in gewone diefstal, zakkenrollerij, huisdiefstal en gebruiksdiefstal. Huisdiefstal is de gewone diefstal maar met een bijkomend element. De dader pleegt namelijk de diefstal in dienstverband (als bediende, dienstbode of werkman) in de woning waar hij werkt of waar hij zijn werkgever vergezelt. Bij een gebruiksdiefstal wordt de diefstal gepleegd om het gestolen goed te gebruiken. Beullens, M., Devroe, E., Ponsaers, P., *Een vergelijkend jaaroverzicht van de criminaliteit in 1996–1997*, op basis van geïntegreerde interpolitiële criminaliteitsstatistiek (GICS), handboek Politiediensten, dossier, uitgeverij Kluwer, 1998.

Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit

Hieronder vallen opzettelijke en onopzettelijke slagen en verwondingen, aanrandingen van de eerbaarheid, verkrachtingen, moord en doodslag.

Bedrogsmisdrijven tegen de eigendom

Onder deze misdrijven vallen verduistering en bedrieglijke verberging, oplichting en bedriegerij, misbruik van vertrouwen en aanverwante misdrijven, heling, postcheque zonder dekking, bankbreuk en misbruik van voorkennis.

Milieuovertredingen

Onder deze rubriek vallen de overtredingen op het vlak van afvalstoffen, geluidshinder, water, lucht-ruim en algemene preventie.

Verdovende middelen

Het gaat hier om bezit, gebruik en handel in verdovende middelen. Bij bezit gaat het zowel om onrechtmatig bezit als om aanschaffing door vervalsing van geneeskundige voorschriften. Het gebruik slaat niet enkel op de eigen persoon. Gebruik in groep, maar ook het gebruik voor anderen vergemakkelijken, aanzetten tot gebruik en onrechtmatig gebruik. Onder in- en uitvoer, fabricatie en handel vallen zowel in- en uitvoer zonder machtiging, onwettige bewerking en vervaardiging als verkopen zonder machtiging en vereniging of overeenkomst voor de zwendel.

Mijdingsgedrag

Mensen die we omschrijven als mensen met mijdingsgedrag zijn degenen die in een bepaalde situatie altijd of vaak mijdingsgedrag vertonen. Degenen die we omschrijven als mensen zonder mijdingsgedrag zijn degenen die zelden of nooit een situatie proberen te vermijden.

Veiligheidsmonitor

Het belangrijkste onderzoek dat peilt naar de gevoelens van onveiligheid. Dit bevolkingsonderzoek werd op initiatief van de Minister van Binnenlandse Zaken uitgevoerd door de Algemene Politie-eenheden, afdeling Politiebeleidsondersteuning, in samenwerking met de provinciegouverneurs. De resultaten die hier gebruikt worden, vloeien voort uit de telefonische enquêtes van 1997, 1998 en 2000. De federale enquêtes omvatten telkens een steekproef van 6.000 mensen. Deze steekproef is representatief voor de Belgische bevolking van 15 jaar en ouder.

Mortaliteitsratio

Een waarde van 100 geeft aan dat er tijdens de aangegeven periode in de aangegeven stad evenveel waargenomen sterfgevallen waren door een bepaalde ziekte als men verwacht op basis van de gegevens van het Vlaamse Gewest. Er werd gestandaardiseerd voor leeftijdsstructuur.

Een leefbare stad?

Mediaaninkomen

Het inkomen van de middelste waarneming na rangschikking volgens toenemend inkomen.

Interkwartiel verschil

Het verschil tussen het hoogste en het laagste inkomen van de aangiften die 50 % rond de mediaan beslaan. Deze maat geeft een idee van de spreiding van de inkomens rond de mediaan.

Interkwartiele coëfficiënt

De verhouding tussen het interkwartiel verschil en de mediaan.

Bestaansminimum (of leefloon)

Een sociale uitkering die een minimuminkomen waarborgt aan personen met weinig of geen bestaansmiddelen. Het bedrag is afhankelijk van de categorie waartoe de leefloontrekker behoort (samenwonend persoon, alleenstaand persoon, alleenstaand persoon met kinderen of samenwonende echtgenoten).

Een leidinggevende stad?

School Enrolment Rate

Deze ratio meet de verhouding van de schoolgaande jeugd in de scholen van de stad tegenover het aantal schoolplichtige jongeren in een stad. Wanneer deze ratio groter is dan 100 betekent dit dat veel jongeren van buiten de stad in de centrumstad onderwijs komen volgen.

Omzet

Het resultaat van de verkoop van goederen en/of diensten aan derden in het kader van de normale activiteiten van het bedrijf.

Toegevoegde waarde

Theoretisch gezien is de toegevoegde waarde het verschil tussen de waarde van de productie (omzet) en die van de intermediaire verbruiken, ofwel de waarde van de geproduceerde goederen en diensten verminderd met de waarde van de in het productieproces gebruikte goederen en diensten. De toegevoegde waarde laat toe de bijdrage van ondernemingen aan de nationale welvaart te meten.

Bibliografie

- A+D Milieu Ingenieursbureau
Mobiliteitsplan Genk - fase 3: beleidsplan
Genk, 1999
- Bogaerts, S., Cornet, S., Renders, E., Van Meerbeeck, A. & De Coninck, G. (eindred.)
Veiligheidsmonitor 2000. Analyse van de federale enquête
Federale Politie, Directie van de geïntegreerde werking van de politie, Departement "Politieondersteuning", Brussel
- Cardijn, M.
Genk. Van gesloten landbouwersgemeenschap tot open mijnwerkersgemeente. Schets van de demografische evolutie van 1880 tot 1930 deel 2
Licentiaatsthesis Moderne geschiedenis, Gent, 1964
- Debourse, X. & Heyerick, A.
Enquête over de netheid van steden en gemeenten.
Test-Aankoop magazine, 439 (2001/1), p. 6-10
- De Lijn
Evaluatiedossier Genkse G-net
De Lijn Limburg, openbare Vervoerscommissie, Hasselt, 2001
- Dienst Strategische Planning
Genk in Cijfers
Genk, 2001
- Dochy, S. & Labis, S.
Het gemeentelijk gemis.
Test-Aankoop magazine, 436 (2000/10), p. 6-12
- Domein Bokrijk
Jaarverslag 2001
Provincie Limburg – Het Domein Bokrijk - Domeinbeheer
- Franco, R. et al.
Eigen streek: Genk.
TISL(Technisch Instituut Sint Lodewijck), Genk, 1988
- Rubens, R.
Genk van dorp tot stad in tijd en wereld.
Genk, 1972
- Stad Genk
Jaarverslagen 1991–2001
Schepencollege, 2001
- Stad Genk
Jaarverslagen Cultureel Centrum 1991–2001
Schepencollege, 2001
- Stad Genk
Beleidsplan stad Genk – Beleidsopties en kerntaken 2001–2006
Stadsbestuur, 2001
- Stad Genk, Studiebureau Technum, BBM, SAM en HP Projectpromotie
Strategisch Commercieel Plan Genk
Genk, 1998
- Stedelijke dienst Jeugd
Jeugdwerkbeleidsplan Stad Genk 2002–2004
Genk, 2001
- Thomas, J.
Genk, centrum voor nijverheid.
Studie uitgegeven in samenwerking door de Limburgse economische raad en het Gemeentebestuur van Genk.
Peeters Beringen, 1954

Bezochte websites

- Website van de stad Genk, 2002
www.genk.be
- Website van Bongiovanni, 2002
www.ping.be/~mimmo/de_limburgse_mijnen.htm
- Website van nv Haven Genk, 2002
www.havengenk.be
- Website van het OCMW van Genk, 2002
www.ocmwgenk.be

Project Stedenbeleid

Administratie Binnenlandse Aangelegenheden
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Administratie Planning en Statistiek
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

